

Ievads

Latviešu (dzimts) valodas mācību priekšmeta programmas paraugs izstrādāts saskaņā ar LR Vispārējās izglītības likumu (1999), Ministru kabineta 2000.gada 5.decembra noteikumiem Nr.462 "Noteikumi par Valsts pamatizglītības standartu" un pamatizglītības standartu "Latviešu valoda" (2004) un izmantojams, stenojot vispārējās pamatizglītības programmu.

Mācību sabiedrība izpratne par dzimto valodu – vienu no galvenajiem cilvēka domāšanas, pašizpaušmes un personības pilnveides līdzekļiem – ir būtiski mainjusies un paplašinjusies. Nostiprināties ne vien viedoklis, ka valoda ir kultūras, izglītības personības izpaušmes un eksistences garant, bet kļuvusi ar aktuāla doma par valodu kā cilvēces pieredzes, vēstures informatīvās sistēmas un nacionālās piederības apziņas veidotāju. Domājot par latviešu (dzimts) valodas lietotāju kompetences līmeni, pamatizglītības pakāpi nodrošinātā valodas apguves sistēmā, kas attīsta izpratni par dzimts valodas nozīmi cilvēka dzīvē, aurot izkopt valodas prasmes daudzveidīgās saziņas situācijās gan mutvārds, gan rakstos, sekmējot pareizrūnas un pareizrakstības apguvi atbilstoši latviešu literārs valodas normām, nostiprinot interesi un vēlmi mācīties, kā arī veidojot kvalitātes pamatu svešvalodu apguvei un palīdzot izprast citu zinātāju nozaru saturu.

Mācību priekšmeta programmu teorētiski pamato psiholoģija, psiholoģija, lingvodidaktika, valodniecība un publikācija, izdevumi par latviešu (dzimts) valodas apguves jautājumiem. Nozīmīgākie no tiem:

- IZM lietišķais pētījums "Metodiskā pamatojuma izstrāde lingvokomunikatīvās pieejas nodrošināšanai dzimts valodas apguves procesā pamatskolā", 2001;
- Valsts valodas komisijas projektu konkursa "Valsts valodas attīstība" projekta "Metodiskās pieejas dzimts valodas mācīšanai pamatskolā" manuskripts "Latviešu valodas apguve pamatskolā: teorija un prakse", 2003;
- D.Laiveniece. "Valodas mācības pusaudzīm", 2003.

Latviešu (dzimts) valodas mācību priekšmeta programmas parauga izstrādes pamatirratziņas, ka:

- dzimtajai valodai un nacionālajai literatūrai izglītības sistēmā ir paša vieta. Dzimts valoda, kas veic domāšanas un pasaules izziņas funkciju, kultūras vērtību uzkrāšanas un tīrknodošanas funkciju, saziņas un ietekmēšanas funkciju un ir tautas pastāvīgas un gara attīstības pamats, ir viena no cilvēka pamatvērtībām un kļūst daļa no kultūras mantojuma;
- mācību procesā ne tikai gūstamas zināšanas, prasmes un iemaņas, bet attīstāmas arī skolēna spēja izmantot tās praksē, iedzīvotāvis savā pieredzē. Nepieciešams izkopt skolēna prasmi skaidri un pārliecinoši paust savas domas un attieksmi dažādās saziņas situācijās, spējot loģiski pamatot, argumentēt savus spriedumus, kas savukārt liek izkopt prasmi lasīt un klausīties, analizēt iegūto informāciju, kā arī veidot saprotamu un loģisku tekstu, pierakstot to atbilstoši latviešu literārs valodas un rakstu kultūras normām;
- dzimts valodas prasmes līmenis nosaka cilvēka socializāciju, atklāj viņa kultūras līmeni un intelektuālās attīstības pakāpi, tieksmi pašizglītoties, attīstīt intelektuālo un emocionālo pasauli un izkopt savu garumu. Dzimts valoda ir pamats, lai motivētu skolēnus darbībai, kas balstīta humānās vērtībās, cieņai un atbildīgā attieksmā pret dzimto valodu un tās lietotāju sabiedrību, labvēlīgu un tolerancpretīmu Latvijā lietotajām valodām un to pārstāvjiem.

Latviešu (dzimt s) valodas m c bu gait aktualiz jama doma, ka valodas apguve ir dom šanas un izzi as process, kura laik skol ni apg st runas kult ras un uzved bas normas, inform cijas ieguves, apstr des, uzkr šanas un anal zes pa mienus, m c s analiz t un praktiski izmantot latviešu valodas stund s apg to m c bu saturu. T d j di latviešu (dzimt s) valodas m c bu priekšmeta programmas paraugs veidots, iev rojot Ministru kabineta "Noteikumos par valsts pamatizgl t bas standartu" defin to izgl tošan s aspektu (m c bu priekšmeta priorit t m visnoz m g kie – sazi as aspekts, soci lais aspekts, pašizpaušmes un radoš s darb bas aspekts, maz k noz m gie – anal tiski kritiskais aspekts, v rt jošais aspekts, m c šan s un praktisk s darb bas aspekts) b t bu, k ar pamatizgl t bas standart "Latviešu valoda" noteikto m c bu saturu, kas ietverts valodas kompetenc , komunikat vaj kompetenc , sociokult ras kompetenc un m c šan s kompetenc .

Valodas visp rkultur l funkcija saist ta ar nepieciešam bu att st t skol nu izpratni par latviešu (dzimt s) valodas un nacion l s literat ras savstarp jo mijiedarb bu, dzimt s valodas k kult rv sturisk s inform cijas glab t jas dz v gumu un dz votsp ju. Lai aktualiz tu latviešu (dzimt s) valodas k izzi as l dzek a noz mi citu m c bu priekšmetu apguv , noteikta vieta latviešu (dzimt s) valodas m c bu priekšmeta programmas paraug ier d ta starppriekšmetu saiknes nostiprin šanai (paši saiknei ar m c bu priekšmetu "Literat ra" 1.– 4.klas).

1.– 4.klas (s kumskol) m c bas (834 stundu apjom) da ji tiek integr tas, kompleksi pl nojot visu m c bu priekšmetu satura apguvi, l dz ar to praks nenosakot stingras robežas starp m c bu priekšmetiem. Latviešu liter r s valodas apguve notiek ne tikai latviešu valodas, bet ar citu m c bu priekšmetu stund s, att stot skol nu klaus šan s, run šanas, las šanas un rakst šanas prasmi, k ar m cot m c ties un apg t starppersonu saskarsmes un iekš j dialoga prasmes.

S kumskolas posm tiek likti pamati valodas b t bas izpratnei, klaus t ja, run t ja, las t ja un rakst t ja kult ras att st bai, sazi as prasmju apguvei, t p c paša v r ba velt ma tam, lai skol ns apjaustu latviešu valodas skaistumu, skan gumu, t s vienreiz gumu, m c tos skaidri, liter ri pareizi izteikties, apzin ti las t, izprotot las t j gu un pareizi izrun jot ska as un v rdus, gl ti un tehniski pareizi rakst t, bag tin t savu v rdu kr jumumu, lai vi am rastos v l šan s izzin t dzimt s valodas bag t bas, kopt un piln got runu.

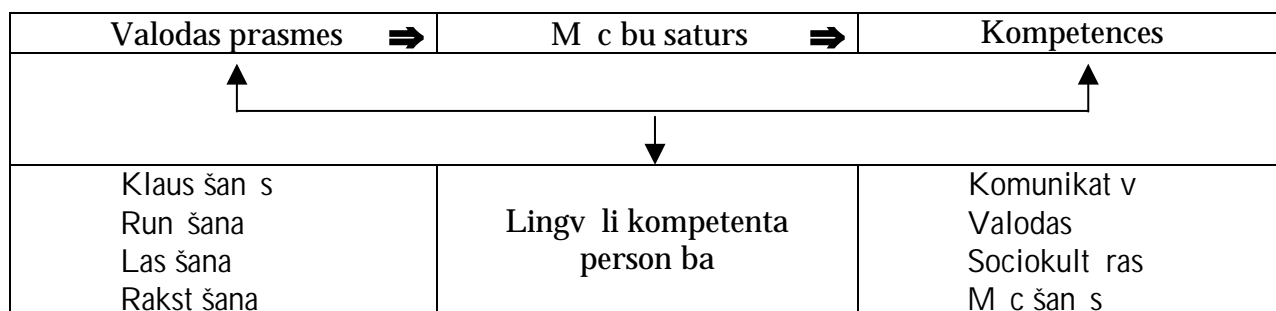
5.– 9.klas skol ni (630 stundu apjom) apg st latviešu valodas kursa pamatsaturu, akcent jot valodas un dom šanas kopsakarumu, g st priekšstatu par latviešu valodas v sturisko att st bu, dialektu un izlokš u bag t bu, valodas situ ciju Latvij ; m c bu proces tiek veidotas skol nu komunikat v s, valodas, runas un tekstveides, k ar m c bu darba pamatprasmes, t d j di sekm jot kompetenta dzimt s valodas lietot ja izaugsmi.

T k m sdienu m c bu procesu ietekm jušas un joproj m piln go daž das 20.gadsimta pedago ijas un psiholo ijas teorijas, latviešu (dzimt s) valodas m c bu priekšmeta programmas parauga pamat ir daudz teoriju sint ze, akcent jot kritiski komunikat vo modeļi k v lamo dzimt s valodas apguv m sdiengas izgl t bas kontekst . Dzimt s valodas apguves augst kais l menis ir dom šanas l menis, kura sasniegšan noz m gu lomu ie em valodas sist mas un t s elementu izpratne, kad valoda indiv dam k st par esam bas atspogu ošanas un izzi as l dzekli (valodisk s dom šanas, respekt vi, valodas izj tas att st šana), par dom šanas un savu domu, j tu, gribas izteikšanas l dzekli daudzveid g sazi .

Kritiski komunikat v mode a stenošanai m c bu priekšmeta programmas paraug izmantota lingvokomunikat v pieeja latviešu (dzimt s) valodas apguv . T ir vair ku didaktisko mode u pamatnost d u sint zes rezult t izveidota un p rbaud ta pieeja, kuras procesu un rezult tu raksturo lingv li kompetentas person bas att st ba. Š pieeja pamatojas vair ku didaktisko mode u (hum nistisk , kognit v , komunikat v , konstrukt v) priekšroc bu apvienojum .

Lingvokomunikat v pieeja latviešu (dzimt s) valodas apguv auj apg t m c bu saturu, m r tiec gi att stot visus valodddarb bas veidus (valodas prasmes - klaus šanas, run šanu,

las šanu, rakst šanu), lai rezult t tiktu sasniegts noteikts komunikat v s, valodas un sociokult ras kompetences l menis, kas atspogu ojas skol na darb b , prasm gi lietojot latviešu valodu mutv rdu un rakstveida form un izmantojot to par izzi as l dzekli citu m c bu priekšmetu satura apguv . (Skat t sh mu!)

Š da pieeja latviešu (dzimt s) valodas apguv veicina skol na apzin tas valodas izj tas veidošanos, k ar radošas, anal tiski un konstrukt vi dom jošas jeb lingv li kompetentas person bas veidošanos, kas

- piln b apzin s savas valodisk s prasmes;
- apzin s valodu k savas eksistences sast vda u;
- uztver valodu k pašt la b tisku sast vda u;
- p rzina valodas l dzeku specifiku;
- prot izmantot valodas l dzekus atbilstoši sazi as situ cijai.

Latviešu (dzimt s) valodas m c bu priekšmeta programmas paraug pied v t lingvokomunikat v pieeja lingv li kompetentas person bas att st b izriet gan no pamatizgl t bas standart "Latviešu valoda" formul t latviešu (dzimt s) valodas apguves m r a, gan etru kompeten u k m c bu satura caurviju l niju strukt ras, kur zin šanu un prasmju l menis 3., 6., 9.klases beig s tiek defin ts komunikat v s, valodas, sociokult ras un m c šan s kompetences aspekt .

Kompetence, no vienas puses, raksturo zin šanas, pieredzi, v rt bas un attieksmes, ko ieg st m coties, un, no otras puses, – kompetence ir defin ta k darb bas rezult ts, kur iev rotas skol na vajadz bas, intereses un darb bas mot vi un kur konstat jams kvalitats prasmju apguves un izmantojuma l menis, t d j di 4 kompeten u sist m veidotais pamatizgl t bas standarts "Latviešu valoda" auj organiz t interakt vu pedago iski didaktisko darb bu, kur m c bu saturs apg stams mijiedarb b un sist miski.

Komunikat v s kompetences pamat ir skol na prasme izmantot zin šanas par valodu, saprast un lietot valodu atbilstoši situ cijai, kur notiek sazin šan s. Komunikat v s kompetences saturu kritiski komunikat vaj model veido:

- 1) saskarsmes un sazi as vienot ba, t s strukt ra, noteic jfaktori, veidi, normas;
- 2) valodas l dzeku kritiska izv le un lietojums atkar no sazi as situ cijas specifikas un m r iem;
- 3) apzin ta prasme sazi izmantot ieg t s zin šanas par valodu k sist mu un t s vien b m;
- 4) prasme v rt t valodas l dzeku izmantojuma atbilst bu latviešu liter r s valodas norm m.

Valodas kompetence ietver zin šanas par valodas vienību un likumsakarību un veidojas, skolnam izprotot un apgūstot valodu kā zīmju sistēmu un valodas materiālu. Izvēloties kritiski komunicatīvo modeli, valodas kompetences saturā stenošanai mēģinājumiem priekšmeta programmas iekšējās daļes elementiem:

- 1) zin šanas par valodas sistēmu, lēmumiem, funkcijām;
- 2) prasmes runāt un rakstīt atbilstoši literārajām valodas normām;
- 3) prasmes analizēt runtu vai raksttu tekstu atbilstoši literārajām valodas normām;
- 4) zin šanas par visu valodas vienību izmantojuma iespējām savas domas izteikšanai un tīknošanai;
- 5) attieksmes veidošana pret skolnāpašu vai citas personas runtiem un raksttiem tekstiem.

Sociokultūras kompetences pilnveides procesā skolniti tiek rosināti uztvert valodu kā nacionālo un pasaules kultūras, tautas garīgā mantojuma izziņas līdzekli un kā vienu no līdzekļiem, ar kuru palīdzību tiek sekmēta sapratne starp dažādu kultūru pārstājiem. Tādējādi skolnās, apzinoties un izprotot nacionālo kultūras vērtības, vieglāk pieņem pasaules kultūru daudzveidību.

Mēģinājums kompetences kā nozīmīgām mēģinājuma saturā sastāda veidošanā svarīgu vietu iedod skolnām mēģinājuma pieredzes veidošanā, mēģinājuma stratēģiju izmantošanā, atbilstošu mēģinājuma veidu izvēles sekmēšana, skolnāpāšvērtīguma prasmju pilnveide. Iepriekš minētās norāda, ka, organizējot mēģinājuma procesu, respektīvam ikkatrā skolnā uztveres un izpratnes veidošanā sāpārbas un sāpā uzmanbā pievēršama līdzsvarota, plānveidīgā, daudzveidīgā mēģinājuma saturā un mēģinājuma situāciju piedāvājumam, kā arī piemērotas un interesantas mēģinājuma vides nodrošināšanai.

Viena no mēģinājuma darba dažādības formām ir informācijas tehnoloģiju izmantošana mēģinājuma stundās. Mēģinājuma procesā iespējama robežs izmantojot tradicionālo datorprogrammas (LIIS mēģinājuma materiālu piedāvājums latviešu valodas apguvei www.liis.gov.lv), tiek veicināta skolnā interese par mēģinājuma saturu un vēlmē papildināt savas zin šanas par kādu noteiktu tēmu, kā arī vienlaikus attīstāta skolnā prasme strādāt ar mēģinājuma informācijas ieguves avotiem. Visvienkāršāko datorprogrammu izmantošana saistāta ne vien ar konkrētu zin šanu apguvi, bet arī ar iespējama izmantot risinājuma jautājumu teorētiskai skaidrošanai un savu zin šanu pārbaudšanai. Informācijas tehnoloģijas mēģinājuma procesā ļauj izmantot dažādus dabiskus, tādēļ skolnām iepazīstoties ar vērdniecību, enciklopēdijām, kartēm, filmām, videoierakstiem.

Latviešu (dzimts) valodas mēģinājuma priekšmeta programmas paraugu veido šādas daļas:

1. Mēģinājuma priekšmeta mērķis.
2. Mēģinājuma priekšmeta uzdevumi.
3. Mēģinājuma saturs.
4. Mēģinājuma saturā apguves secība un apguvei paredzētais laiks.
5. Mēģinājuma saturā apguvei izmantojamo metožu un mēģinājuma līdzekļu uzskaitījums.
6. Mēģinājuma sasniegumu vērtības formas un metodiskie paņēmieni.

Latviešu (dzimts) valodas mēģinājuma priekšmeta programmas paraugs adresēts latviešu valodas skolotājiem, mēģinājuma līdzekļu autoriem, skolu izglītības speciālistiem, kā arī skolnām vecākiem.

Latviešu (dzimts) valodas mēģinājuma programmas paraugam ir ieteikuma raksturs. Latviešu valodas un literatūras skolotājiem ir tiesības, ievērojot mēģinājuma procesa individuālo raksturu, mainīt mēģinājuma priekšmeta programmas parauga tēmu secību, kā arī, izmantojot mēģinājuma priekšmeta standartu, veidot savu individuālo mēģinājuma priekšmeta programmu.

Mācību priekšmeta mērķis

Latviešu (dzimts) valodas mācību priekšmeta mērķis pamatizglotbīr attīstīt skolēnu kompetenci latviešu valodā, – prasmi izteikt sevi un sazināties latviešu valodā, apzināties valodas lomu savas personības izveidē, nacionālās identitātes saglabāšanā un starpkultūru dialoga veidošanā.

Mācību priekšmeta uzdevumi

1.–3. klasi nepieciešams radīt lingvopedagoģisku mācību vidi, mērķtiecīgi piedāvājot tūdu mācību saturu, ar kura palīdzību tūdu

- izkopta prasme klausīties, lasīt, saņemt un sniegt informāciju, izteiktas un pamatotas savas domas;
- veicināt valodas izjūtas attīstību;
- mācīties iepazīt valodas uzbūvi, likumsakarības un funkcionāšanu;
- mācīties apzināties dzimts valodas nozīmi personības attīstībā;
- sekmēt savas tautas kultūras iepazīšana dzimts valodas mācību procesā;
- veicināt mācību līdzekļu un uzziņu literatūras izmantošana;
- mācīties izmantot dažādas izziņas veidus un apzināties atbildību par mācību rezultātu;
- sekmēt patstāvīgu darba iemācību veidošanās mācību procesā;
- veicināt interesi par mācību, par norisēm sabiedrībā un dabā.

4.–6. klasi nepieciešams radīt lingvopedagoģisku mācību vidi, mērķtiecīgi piedāvājot tūdu mācību saturu, ar kura palīdzību tūdu

- pilnā gūtā prasme mērķtiecīgi izvēlēties valodas līdzekļus atbilstoši saziņas situācijai un mērķim;
- pilnā gūtā klausīšanās, lasīšanas, runāšanas un rakstīšanas prasme;
- mācīties loģiski sakārtot un izteikt savas domas un pamatot spriedumus;
- sekmēt izpratnes veidošanās par valodas sistēmas likumsakarībām un funkcionāšanu;
- sniegta informāciju par latviešu valodas izcelšanos un rakstības attīstību;
- rosināt pētīt un iepazīt tautas kultūras atspoguļojumu valodā;
- veicināt izpratni par dzimto valodu kā tautas kultūras un nacionālās identitātes sastāvdaļu;
- izkopta prasme izmantot mācību līdzekļus, uzziņu literatūru, mēdienu gaģ informācijas tehnoloģijas valodas mācīšanās procesā;
- sekmēt valodas mācību organizāšanas un plānošanas, kā arī rezultātu prognozēšanas un analīzes prasmju attīstību.

7.–9. klasi nepieciešams radīt lingvopedagoģisku mācību vidi, piedāvājot tūdu mācību saturu, ar kura palīdzību tūdu

- pilnā gūtā valodiskā saziņas prasmes dažādās saziņas situācijās;
- veicināt izpratnes veidošanās par valodas likumībām un funkcionāšanu;
- sekmēt izpratnes veidošanās par latviešu (dzimts) valodas vietu pasaules valodu vidū;
- veicināt prasmes patstāvīgi pētīt tautas kultūras atspoguļojumu valodā attīstībā;

- sekmētā izpratnes veidošanās par valodas situāciju Latvijā;
- veicināt ciešākas attiecības veidošanās pret savu dzimto valodu un citu tautu valodām;
- attīstīt prasmi apzināt izmantotās zināšanas par valodas likumību;
- veicināt prasmes patstāvīgi un atbildīgi kopt savas valodas runas un rakstu kultūru attīstību;
- sekmēt interesi par Latvijā notiekošo un aktuālo sabiedriskajās dzīvēs.

Par mācību satura apguves plānojumu

Mācību satura izvēlē noteicošie ievērojami vairāki didaktikas principi mācību satura izvēlei un plānojumam (piemērotības un atbilstības princips, individualizācijas un diferenciācijas princips) un mācību satura interpretācijai (konteksta darbības fona princips, valodas prasmju integritātes princips, mācību satura ierobežošanas princips un brīvās radošās darbības princips). Iepriekš minēto prioritāro principu izvēle nenoliedz citu didaktikas principu, kā veseluma, pārticības, funkcionalitātes, zinātniskuma, principu ieviešanu mācību procesā.

Latviešu valodas mācību priekšmeta obligātais saturs mācību priekšmeta standartā "Latviešu valoda" strukturāts 4 daļās: komunikatīvā kompetence, valodas kompetence, sociokultūras kompetence, mācīšanās kompetence. Mācību priekšmeta programmas paraugiem autors ne vien detalizēti 1.-3.klas, 4.-6.klas un 7.-9.klas apgūstamais obligātais mācību saturs atbilstoši mācību priekšmeta standarta prasībām (Sk. tab. "Obligātais mācību priekšmeta saturs 1.-3., 4.-6., 7.-9.klas"), bet arī katrā klasā piedāvāts mācību satura izkārtojums kompetenču aspektā, tādējādi akcentējot skolēnu pārticiskās darbības un etru valodas prasmju attīstīšanu mijiedarbībā.

Mācību satura apguve atkarīno mācību mērķu un mācību situācijas tiek organizēta vienlaikus trijos līmeņos - teksta, teikuma un vārdu līmenī, tādējādi nodrošinot skolēnu loģiskas runas un rakstu prasmes kvalitāti.

Teksta līmenī – skolēns mācās par tekstu kā valodas un komunikatīvā vienību. Teikuma līmenī – skolēns mācās par teikumu kā valodas un komunikatīvā vienību. Vārdu līmenī – tiek apgūtas zināšanas par vārdu kā valodas vienību un veidota izpratne par vārdu funkcionālo lietojumu saziņas procesā. Rezultātā tiek sekmēta skolēna kā lingvistiskās kompetentās personas attīstība.

Teksta, teikuma un vārdu līmenī mācību priekšmeta programmas paraugā formulētas mācību procesā apgūstamās zināšanas un prasmes.

Katrā klasā atbilstoši skolēnu vecumposma patnābībai un intelektuālās darbības līmenim atkarītojamās un padziļināmas teorētiskās zināšanas, vingrināmas un nostiprināmas iepriekš apgūtās prasmes.

Mācību priekšmeta programmas paraugā mācību saturu katrā klasā (izņemot 1.–3.klasi) veido 6 tēmas: "Mana valoda", "Valodas kultūra", "Valodas vēsture un attīstība", "Tekstveide", "Valodas sistēma", "Mācīšanās sasniegumi valodas mācībā". Ievērojot mācību procesa individuālo raksturu, minēto tēmu secība nav stingri reglamentāta.

Tēma "Mana valoda" aptver pirmās adaptācijas periodu 2 mācību procesa nedēļos posmā. Šajā laikā skolotājam ir iespējams kopā ar skolēniem pārrunāt konkrētā klasā plānoto mācību saturu, uzklaut viņu vārdus, pilnībā vai koriģējot mācību priekšmeta saturu atbilstoši skolēnu interesēm un iespējām, kā arī, sadarbojoties ar vecākiem, noteikt skolēnu iepriekšējos sasniegumus.

Tēma "Valodas kultūra" daļēji tiek akcentētas mācību satura latviešu literārs valodas kultūras normas, to būtība un prasības to ieviešanai runā un rakstos.

Tēma "Valodas vēsture un attīstība" skolēniem tiek iepazīstināti ar valodniecības jautājumiem par latviešu valodas izveidošanos, funkcionāšanu, ieviešamajiem kļūmēm dzimtās valodas kopīgajiem, par valodas situāciju Latvijā un pasaulē un rosināti pētīt valodas vēstures un attīstības jautājumus.

Viena no plašākajām tēmām "Tekstveide" aptver jautājumu loku, kas saistīts ar teksta izpratnes, pētīšanas, veidošanas un analizēšanas prasmju attīstīšanu.

Tēma "Valodas sistēma" kā otra plašākā tēma mācību priekšmeta programmas paraugā skar valodas sistēmas un tās elementu likumsakarību izpratnes veidošanu skolēnos.

Mācību saturs

Komunikatīvā kompetence

		1. – 3.klase	4. – 6.klase	7. – 9.klase
Saziņa		<p>Saziņas temats, adresāts. Izteikumu veidošana atbilstoši tematam un adresātam. Runas etiķete.</p>	<p>Verbāli un neverbāli saziņas līdzekļi (žesti, mimika, acu kontakts), to loma saziņā. Saziņas adresāts, adresānts, temats, mērķis, vieta, laiks. Izteikumu plašā nošana un veidošana atbilstoši adresātam, saziņas tematam, mērķim, vietai un laikam. Izteikt vārdus atbilstoši adresātam, saziņas tematam, mērķim, vietai un laikam. Viedokļa izteikšana un pamatojums. Runas kultūra saziņā, runas etiķetes normas.</p>	<p>Verbālu un neverbālu saziņas līdzekļu izmantošana saziņā. Saziņas situācija. Runas plašā nošana, veidošana, koriģēšana un vārdi atbilstoši saziņas situācijai. Viedokļa argumentācija un vārdu šana. Runas etiķetes normas, uzvedības normas.</p>
Valoddarbības veidi	Klausīšanās	<p>Konkrētas informācijas uztveršana un teksta temata noteikšana klausoties.</p>	<p>Dzirdētā teksta uztveršana tīvesum un detalizēti. Galvenās domas un temata saistības uztvere dzirdētā tekstā. Klausīšanās nozīme.</p>	<p>Dzirdētā teksta kritiska uztvere. Dzirdētā teksta noskaņa un autora komunikatīvās nolūks. Klausītāja kultūra. Klausīšanās prasmes kvalitātes vārdu šana.</p>

		1. – 3.klase	4. – 6.klase	7. – 9.klase
	Runāšana	<p>Jautājumu un atbilžu veidošana par mēcību saturu un sev interesējošām tēmām.</p> <p>Lasīt un dzirdēt teksta atstāstus.</p> <p>Stāstījums par redzēto, dzirdēto, lasīto.</p> <p>Stāstījums par sevi, piedāvājumi un pārdošana.</p>	<p>Izteikumu un tekstu veidošana atbilstoši saziņas tematam, mērķim, adresātam.</p> <p>Īss un detalizēts teksta atstāstījums.</p> <p>Uzstāšanās ar pašsagatavotu tekstu.</p> <p>Runāšanas prasmes pilnveide.</p> <p>Sarunas partneru kultūra.</p>	<p>Sarunas veidošana atbilstoši saziņas situācijai.</p> <p>Radošs un konspektīvs teksta atstāstījums.</p> <p>Publiska uzstāšanās, runas sagatavošana un koriģēšana</p> <p>Pieklājības normas runāšanā, diskutējot un izsakot emocionālo attieksmi.</p> <p>Runātāja kultūra.</p> <p>Runāšanas prasmes kvalitātes vērtēšana.</p>
	Lasīšana	<p>Tehniski pareiza un apzināta lasīšana.</p> <p>Teksta temata, virsraksta noteikšana.</p> <p>Rindu un rindkopu noteikšana.</p> <p>Konkrētās informācijas atrašana lasītā tekstā, tās izmantošana mēcību darbībā.</p>	<p>Pareiza, apzināta, veikla, izteiksmīga lasīšana, tās pilnveide.</p> <p>Temata un galvenās domas noteikšana lasītā tekstā.</p> <p>Teksta plānveidguma un rindkopas jēgas uztvere teksta veidošanā.</p> <p>Informācijas vērtēšana, izmantošana darbībā.</p> <p>Lasīšanas prasmes pilnveide.</p>	<p>Lasīšanas stratēģijas.</p> <p>Autora komunikatīvās nolūks.</p> <p>Teksta pētīšana lasīšanas procesā.</p> <p>Lasītāja kultūra.</p> <p>Lasīšanas prasmes kvalitātes vērtēšana.</p>

		1. – 3.klase	4. – 6.klase	7. – 9.klase
	Rakstīšana	<p>Burti, burtu savienojumi, burtu forma. Vārdi un teikumu rakstīšana. Teksta rakstīšana par redzēto, dzirdēto, lasīto, piedzīvoto, pieredzēto. Teksta pierakstīšana mācību vajadzībām. Rakstveida atstāstījums tuvu tekstam. Apsveikums, ielūgums, vizītkarte.</p>	<p>Rakstīta teksta veidošana atbilstoši adresei, tēmai, saziņas tematam, mērķim, vietai un laikam. Konspekts vs atstāstījums. Informācijas sistematizācija un pierakstīšana. Afiša, anketa, anotācija, atsauksme, iesniegums, mācību lūgums, paskaidrojums, sludinājums, vārdi. Rakstīšanas prasmes pilnveide.</p>	<p>Teksta rakstīšana atbilstoši saziņas situācijai. Teksta atstāstīšana ar pārsprieduma elementiem. Pareizrakstības normu ieviešana. Argumentācija, eseja, CV, motivācijas vārdi, intervija, recenzija, konspekts, tēze, referāts. Rakstīšanas kultūra. Rakstīšanas prasmes kvalitātes veidošana.</p>

Valodas kompetence

	1. – 3.klase	4. – 6.klase	7. – 9.klase
Vispārīgie valodniecības jautājumi	Valodas nozīme cilvēku dzīvē. Alfabēts.	Valodas pamatfunkcijas. Valodas zīmju sistēma. Latviešu valodas funkcionālo stilu pazīmes. Populārās hipotēzes par valodas izcelšanos. Rakstbāzes attīstība. Literārā valoda un neliterārā valoda.	Valodas funkciju nozīme. Valodas attīstības pamattendences un valodas pārmaiņu cēloņi. Valodas sistēmiskums. Valodas funkcionālie un emocionālie ekspresīvie stili.
Teksts	Teksta pazīmes: mērķtiecība, pabeigtība. Teksta temats, virsraksts. Apraksta un vēstījuma teksta tipa pazīmes. Vērdzīmju izvēle un teikuma beiguma pieturējumu nozīme teksta veidošanā.	Teksta pazīmes: mērķtiecība, sakarīgums, pabeigtība. Teksta daļas: ievads, iztirzājums, nobeigums. Teksta galvenā doma. Apraksta un vēstījuma tipa domraksts. Pārsprieduma elementi. Vērdzīmju loma teksta uztveršanā un veidošanā. Pieturējumu un sintaktisko konstrukciju loma teksta uztveršanā un veidošanā. Vienkāršais un saliktais plūsmas. Uzmetums, melnraksts, tīrāksts.	Teksta pazīmes (mērķtiecīgums, sakarīgums, veselums, pabeigtība) ieviešana. Teksta tipi un veidi. Pārsprieduma tipa domraksts. Jaukta tipa tekstu veidošana. Valodas stilistiskās un tēlainās izteiksmes līdzekļu loma tekstā. Teksta rediģēšana un pilnveidošana.

	1. – 3.klase	4. – 6.klase	7. – 9.klase
Teikums	<p>Teikuma paz mes.</p> <p>V rdu saist jumu noz me teikuma veidošan .</p> <p>St st juma, jaut juma, izsaukuma teikums.</p> <p>Vienk rša teikuma veidošana un paplašin šana.</p> <p>Teikuma virslocek i vienk rš teikum .</p> <p>Teikuma beigu pieturz mes.</p>	<p>Teikuma paz mes.</p> <p>Teikuma virslocek u (teikuma priekšmets, izteic js) un pal glocek u (apz m t js, papildin t js, apst klis) loma teikuma veidošan .</p> <p>Teikuma iedal jums p c izteikuma m r a un emocion l s nokr sas, teikuma beigu pieturz mes.</p> <p>Vienk ršs teikums.</p> <p>Salikts sak rtots un salikts pak rtots teikums.</p> <p>Vienl dz gi teikuma locek i, atk rtoti v rdi, uzruna un uzrunas grupa.</p> <p>Tieš runa.</p> <p>Izsauksmes v rds teikum .</p>	<p>Teikuma paz mes.</p> <p>Teikuma virslocek u un pal glocek u loma teikum .</p> <p>Salikts sak rtots teikums, salikts pak rtots teikums, jaukts salikts teikums.</p> <p>Savrupin jumi, iespraudumi, vienl dz gi teikuma locek i ar visp rinošo v rdu.</p> <p>Cit ta iesaist šana tekst .</p> <p>Pieturz mju loma teikum .</p> <p>Interpunkcijas normas.</p>

	1. – 3.klase	4. – 6.klase	7. – 9.klase
Vārds	<p>Skaņa, zilbe. Vārda skaniskais sastāvs. Sakne, galotne. Lietvārds, pašvārds, darbības vārds. Viennozīmīgi un daudznozīmīgi vārdi. Sinonīmi. Antonīmi.</p>	<p>Pareizrūnas un pareizrakstības normas. Vārda sastāvdaļas, to nozīme vārda darināšanā. Vārdusaiņš. Viennozīmīgi un daudznozīmīgi vārdi. Vārda tiešums un pārstāvība, nozīme, frazēoloģiskie izteikumi. Leksikas sliekšņi un grupas (vispārlietojamā leksika un vārdi ar emocionālu vai stilistisku nokrāsu – sarunvalodas vārdi, po tīsmi, vienkāršrunas vārdi, deminutīvi; apvidvārdi; sinonīmi). Vārdšauru gramatiskā pazīmes.</p>	<p>Pareizrūnas un pareizrakstības normas. Vārda sastāvdaļas, to nozīme vārda formu veidošanā. Vārda pārstāvība, nozīme un vārda tīlains. Literārie un neliterārie leksika. Vārduskrājuma bagātības iespējas (sarunvalodas vārdi, po tīsmi, svešvārdi, vecvārdi, jaunvārdi, apvidvārdi, sinonīmi, antonīmi, homonīmi, frazēoloģiskie izteikumi). Vārdšauru sistēma.</p>

Sociokultūras kompetence

1. – 3.klase	4. – 6.klase	7. – 9.klase
<p>Dzimtā valoda. Valsts valoda Latvijā. Informācija daiļliteratūrā un uzziņu literatūrā par tautas vēsturi un kultūru.</p>	<p>Dzimtās valodas nozīme. Savas valodas bagātināšana. Valsts valoda un minoritātes valoda. Lingvistiska un kultūras jautājumus ietveroša informācija. Cieņa pret dzimto valodu un citām valodām. Runas etiķete un runas tradīcijas. Latviešu valodas dialekti.</p>	<p>Valodas loma tautas kultūras un nacionālās identitātes saglabāšanā un starpkultūru dialoga veidošanā. Valodas situācija Latvijā. Tautas kultūras atspoguļojums valodā. Runas etiķete un uzvedības normas. Valodas kultūras kopšana.</p>

Mācīšanās kompetence

1. – 3.klase	4. – 6.klase	7. – 9.klase
<p>Informācijas pierakstīšanas tehnikas. Rakstīt teksta salīdzinājums ar paraugu. Mācību uzdevuma noteikumu izpratne. Sadarbības prasmes. Pašvērtējums.</p>	<p>Valodas mācību nepieciešamās informācijas ieguves paņēmieni no grāmatām, preses izdevumiem, mācīdienu informācijas tehnoloģijām. Informācijas vērtēšana, sistematizācija. Mācību materiālu veidošana. Lingvistisku uzdevumu veikšanas prasme. Pieraksta tehniku veidi informācijas fiksēšanai un apstrādei. Skaidrojošo un pareizrakstības vērtēšanu izmantošanas prasme. Mācību materiālu izvirzīšana un rezultātu vērtēšana.</p>	<p>Mācību pamācību lingvistisku uzdevumu veikšanai. Pieraksta tehnikas informācijas sistematizēšanai, izpratnei, uzkrāšanai un apmaiņai. Mācību materiālu veidošana. Uzziņu literatūras izmantošana pareizrakstības prasmi izkopšanai. Mācību metodes un paņēmieni valodas prasmi izkopšanai.</p>

Mācību satura apguves secība, apguvei paredztais laiks un sasniedzamais rezultāts

1. klase (204 stundas)

Skolēnu sasniegumi (rezultāti un procesa) mācību priekšmeta standarta mērķa īstenošanai

Valodas kompetence	Komunikatīvā kompetence
<p>Zina, ka valodas izpausmes veidi ir mutvārdi un rakstīts teksts. Veido stāstījumu pēc attēla un attēlu sērijas. Nosaka tekstā darbojošās personas. Veido vienkāršus teikumus. Raksta teikumus (2-5 vārdi), ievērojot teikuma pamatpazīmes. Noraksta teikumus, ievērojot to pamatpazīmes (lielais sākumburts, pieturzīme teikuma beigās (punkts, jautājuma zīme)). Zina skaņas un burta savstarpējo atbilstību. Pazīst un pieraksta burtus. Ievēro lielos sākumburtus vārdu un uzvārdu rakstībā.</p>	<p>Saziņā lieto pieklājības frāzes. Stāsta par sevi. Atbild uz jautājumiem par tekstu. Veido vienkāršu vizītkarti (vārds, uzvārds, klase). Prot pateikt savas dzīvesvietas adresi un pierakstīt to. Saskata rindu lasāmajā tekstā. Raksta burtus un burtu savienojumus, veidojot vārdus.</p>
<p><i>Mācās</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - veidot atbildes uz jautājumiem (3-5 loģiskos secīgos teikumos), - sakārtot teikumus domas secībā (3-4 teikumi), - lasāmajā tekstā saskatīt jautājuma teikumus un tos intonātvēji pareizi izrunāt, - saskatīt vārdu saistījuma nozīmi teikuma veidošanā, - veidot, pierakstīt un intonātvēji pareizi izrunāt stāstījuma un jautājuma teikumus, tos saklausīt dzirdētā tekstā, - ievērot lielos sākumburtus biežāk sastopamajos vietvārdos un objektu nosaukumos (skolas, pagasta, ielas, tuvākās upes, ezera, valsts u.tml. nosaukumi), - aizstāt vārdus ar līdzīgas nozīmes vārdiem, - pareizi pierakstīt vārdus, - diferencēt skaņas (īsas, garas). 	<p><i>Mācās</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - noteikt saziņas situācijas tematu (par ko?), - sazināties ar vienaudžiem un skolotāju, - atbildēt precīzi uz saziņas partnera uzdoto jautājumu vai jautājumu par teksta saturu, - izteikt savas domas un savu attieksmi (patīk, nepatīk), - saklausīt dzirdētā literārā tekstā dažāda satura informāciju, - uztvert kopumā dzirdētā teksta saturu, - atstāstīt dzirdētu vai lasītu tekstu mutvārdos, rakstīt atstāstījumu (3-5 teikumi), - stāstīt par piedzīvoto, redzēto, dzirdēto, lasīto un pierakstīt to (3-5 teikumi), - lasīt ar izpratni un tehniski pareizi, - formulēt un pierakstīt virsrakstu, - veidot un rakstīt ielūgumu un apsveikumu, - ievērot teksta izkārtojumu lapā.

Mācīšanās kompetence	Sociokulturālā kompetence
Izpilda uzdevuma nosacījumus (ja uzdevumam viens formulējums).	Zina, ka katram cilvēkam ir sava dzimtā valoda.
<p><i>Mācās</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - orientēties mācību grāmatas, mācību līdzekļu struktūrā, - sadarboties ar klasesbiedriem, veicot kopīgu darba uzdevumu, - atrast sev interesējošo informāciju bērnu enciklopēdijās un dažāda stila lasāmajos tekstos, - lasīt uzdevuma nosacījumus, - saskatīt izcēlumus (slīpraksts, treknraksts, retināts, pasvītrots raksts) lasāmajā tekstā, - pierakstīt sev nepieciešamo informāciju (dienasgrāmatā, savos pierakstos u.c.). 	<p><i>Mācās</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - toleranti izturēties pret cilvēkiem, kuri izrunā vārdus un teikumus atšķirīgi, - saklausīt runas atšķirības tuvākajā apkārtnē, - saklausīt un lietot saziņā (apvidum raksturīgos) vārdus.

Mācību procesā skolnieki iepazīstas ar dažādu žanru un veidu tekstiem. Skolnieki tos lasa, pārņem saturu, analizē gan informatīvus (*ko uzzināju?, ko vēl gribu zināt? kā pierakstīt to, ko uzzināju?*), gan gramatiskus (*kāda ir vārdu nozīme?, kādu vārdšķiru vārdi izmantoti?, kā veidoti teikumi?, kādas pieturzīmes liktas?*), gan vērtējošus (*kāpēc?*) aspektus.

Mācību procesā ieteicams izmantot dažādus teksta un informācijas pieraksta veidus:

- *domu karte.*

Mācību procesā ieteicams izmantot dažādus daiļliterāras, zinātniskus, populārzinātniskus tekstus un lietišķo rakstu veidus:

- *folkloras paraugi (mīklas, tautas pasakas, sakāmvārdi),*
- *dažādu žanru (stāsts, dzejoļi) daiļliteratūras darbi vai to fragmenti,*
- *lietišķo rakstu paraugi (vizītkarte, apsveikums, ielūgums),*
- *populārzinātniski raksti bērnu preses izdevumos.*

Organizējot mācību procesu, ieteicams izmantot starppriekšmetu saikni:

- ar literatūru, kur skolnieki apgūst emocionālu tekstā emociju uztveri, prasmi lasīt literārus tekstus un gūt informāciju no tiem,
- ar dabaszinātni, kur skolnieki saņem informāciju no dažādiem informācijas avotiem, atlasīt sev interesējošo un mācību vajadzībām nepieciešamo un salīdzināt,
- ar sociālajām zinātnēm, kur skolnieki apgūst prasmi sadarboties ar klasesbiedriem un izmantot valodas stundas apgūto savā ikdienas pieredzē,
- ar tiku, kur skolnieki veido izpratni par valodas nozīmi personības veidošanā un tolerantā attieksmā pret citādo.

Tema "Mana valoda"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 24 stundas

Mācību uzdevumi

- Studenti par sevi un mācītājus uzklauš klasesbiedru un skolotāju stāstus.
- Mācītāji veido savu tekstu atbilstoši tematam un lasa autora tekstu.
- Norakstī burtus, vienkāršus vārdus un teikumus.
- Iepazīst mācību līdzekļu un mācītāju orientāciju taj.
- Mācītāji uztver dzirdētā mākslinieciskā teksta saturu un emocionālo noskaņu.
- Mācītāji pierakstī sev nepieciešamo informāciju dienasgrāmā vai savs piezīmes.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vārdi
Adaptējiet skolotājam. (12 stundas)	<p><i>Mācās stāstīt par sevi, nosaucot vārdu, uzvārdu, mājas adresi un to, kurā klasē mācās.</i></p> <p>Veido vizītkarti (vārdus, uzvārdus, klase).</p> <p><i>Mācās uzklaušīt klasesbiedru stāstījumu par sevi, tādējādi iepazīstot klasesbiedrus.</i></p> <p><i>Mācās uzklaušīt skolotāja stāstījumu.</i></p> <p><i>Mācās lasīt skaļi sev un citiem.</i></p> <p>Atšķir skaņas dabā un cilvēku runā.</p> <p><i>Mācās uztvert dzirdēto/lasīto mākslinieciskā teksta (dzīvnieku pasakas, dzejoļa, stāsta) sižeta līniju un emocionālo noskaņu.</i></p> <p><i>Mācās ilustrēt dzirdēto/izlasīto mākslinieciskā teksta saturu.</i></p>	<p><i>Mācās rakstīt teikumus pēc parauga.</i></p> <p>Gramatiski pareizi pieraksta savu vārdu, uzvārdu un klasi.</p>	<p><i>Mācās rakstīt pēc parauga vārdus drukātiem vai rakstītiem burtiem.</i></p> <p><i>Mācās orientēties lapā, nosakot lapas vidu, malas, augšu, apakšu.</i></p> <p>Atstāta rokas muskulatūras rakstīšanas, zīmēšanas un veidošanas procesi.</p>

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
<p>M c šan s prasmju att st ba. (12 stundas)</p>	<p><i>Mācās uzdot jautājumus (ko darīt?, kā rīkoties?, kas tas ir? u. tml.), lai uzzinātu nepieciešamo informāciju.</i> <i>Mācās uztvert un saprast skolotāja uzdoto mācību uzdevumu.</i> <i>Mācās uztvert uzdevuma nosacījumus un izpildīt tos.</i> <i>Mācās orientēties mācību grāmatas satura izkārtojumā, satura rādītājā.</i> <i>Mācās saskaņāt izcēlumus tekstā (slīpraksts, treknraksts, retināti, palielināti vai samazināti burti).</i> <i>Mācās saskaņāt rindu tekstā (arī dzejolī).</i> <i>Mācās izdomāt turpinājumu tekstam atbilstoši sižeta līnijai.</i> Izsaka savas domas par pasakas vai stāsta varoņiem.</p>	<p><i>Mācās rakstīt pēc parauga teikumus.</i> <i>Mācās izprast izteikuma jēgu (kas jādara uzdevumā).</i> <i>Mācās formulēt jautājumu (ar vai bez jautājamā vārda).</i></p>	<p><i>Mācās rakstīt pēc parauga vārdus drukātiem vai rakstītiem burtiem.</i></p>

Tema "Tekstveide un valodas sistēma"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 168 stundas

Mācību uzdevumi

- Mācītājam jāstāsta par redzēto, dzirdēto un izlasīto.
- Iepazīt teksta pazīmes (temats, virsraksts).
- Mācītājam veidot teikumus pēc dotajiem (pabeigta doma, lielais sākumburts, pieturzeme teikuma beigās).
- Rakstīt lielos un mazos rakstzīmes burtus, mācītājam rakstīt burtu savienojumus.
- Mācītājam saskatīt plānveidbu tekstā un veidot domu karti vai zīmējumu sīriju par redzēto, dzirdēto un lasīto.
- Mācītājam saskatīt vārdus saistītu nozīmīgu teikumu.
- Mācītājam rakstīt minitekstus par redzēto, dzirdēto un izlasīto.
- Uztvert izpildīto uzdevuma nosacījumus (ja uzdevumam viens formulējums).
- Mācītājam lasīt, klausīties un atstāst pasakas, dzejoļus un stāstus.
- Mācītājam saskatīt informāciju mākslinieciskā tekstā, uztvert un izjust izlasītā mākslinieciskā teksta emocionālo nokrāsu.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vārds
Teksta temats. (30 stundas)	<p><i>Mācās veidot tekstu pēc temata, pēc zīmējuma.</i></p> <p><i>Mācās stāstīt par redzēto, dzirdēto, izlasīto, akcentējot teksta tematū (paskaidrot par ko), izsakot savu attieksmi pret dzirdētā, lasītā teksta saturu (patīk, nepatīk, interesanti, neinteresanti).</i></p> <p><i>Mācās lasīt tekstu skaļi sev un citiem.</i></p> <p><i>Zina, ka tekstam ir temats (par ko).</i></p> <p><i>Mācās noteikt teksta tematū (par ko).</i></p> <p><i>Mācās sakārtot teikumus loģiskas domas secībā (3-4 teikumi).</i></p> <p><i>Mācās uztvert dzirdētas/izlasītas pasakas, dzejoļa, stāsta emocionālo noskaņu un noteikt teksta tematū.</i></p>	<p><i>Mācās saskatīt teikuma pazīmes (pabeigta doma, lielais sākumburts teikuma sākumā, punkts teikuma beigās) dzirdētā, lasītā un rakstītā tekstā.</i></p> <p>Raksta teikumus (2-5 vārdi), ievrojot teikuma pazīmes.</p> <p>Veido teikumus par doto tēmu.</p>	<p><i>Mācās izprast vārda nozīmi lasītā un dzirdētā tekstā.</i></p> <p>Rakstot ievrojot vārdu robežas.</p> <p>Raksta burtus un mācītājam veidot burtu savienojumus.</p>

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
	<i>Mācās saskatīt mākslinieciskā teksta un tā ilustrāciju saistību, izteikt savas domas par darba ilustrācijām. Mācās izdomāt sižeta līnijai atbilstošu teksta turpinājumu.</i>		
Teksta virsraksts. (30 stundas)	<i>Mācās formulēt teksta virsrakstu. Mācās izdomāt un pierakstīt virsrakstu savam zīmējumam. Raksta minitekstus (3-5 teikumi), ievrojot teksta pazmes (virsraksts, teksta izkrtojums). Mācās prognozēt tekstu pēc virsraksta. Mācās lasīt tekstu skaļi sev un citiem. Mācās saskatīt rindkopu tekstā (stāstā, pasakā). Prognozēt saturu pēc virsraksta; Izdomāt virsrakstu izlasītām/ dzirdētām stāstam, pasakai.</i>	<i>Mācās noformēt virsrakstu savam minitekstam (lapas vidū, ar lielo sākumburtu, pieturzīme aiz virsraksta). Mācās pierakstīt turpinājumu teikumam (izvēlas atbilstošus vārdus teikuma turpināšanai). Mācās pēc parauga pierakstīt teikumus.</i>	Rakstot ievrovd robežas. Raksta burtus un mcs veidot burtu savienojumus. <i>Mācās ievērot un lietot lielos sākumburtus īpašvārdos (vārds, uzvārds).</i>
Konkrās informācijas ieguve no teksta. (24 stundas)	<i>Atrod lasītā tekstā konkrētu informāciju (notikums, darbojošās personas, vieta), lai izmantotu to savā stāstījumā (kas?, ko dara?, kur?). Mācās uzdot konkrētus jautājumus, lai noskaidrotu mācībām nepieciešamo informāciju. Saskatā rindu tekstā (dzejolis, stāsts) Saskatām ceturtdzēkšos lasām</i>	<i>Mācās lasīt teikumus ar dažādām pieturzīmēm, ievērojot atbilstošu intonāciju; Raksta teikumus (2-5 vārdi), ievrojot teikuma pazmes. Mācās saskatīt teikumā vārdus, kas atbild uz jautājumu kas?, ko dara?.</i>	<i>Mācās izprast vārda nozīmi lasītā un dzirdētā tekstā. Mācās izmantot alfabētu dažādiem nolūkiem. Mācās ievērot un lietot lielos sākumburtus biežāk sastopamajos vietvārdos un objektu nosaukumos (skolas, pagasta vai pilsētas nosaukumā. savas ielas nosaukumā.</i>

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
	<p>tekst un uzdevuma nosac jumu noform juma (izc luma veidi: sl praksts, treknraksts, retin tie burti) atš ir bas.</p> <p>Nosauc dzird tas pasakas vai st sta varo us un izsaka savas domas par vi u r c bu.</p>		<i>tuvējo upju vai ezeru nosaukumos).</i>
<p>Dialogs. (24 stundas)</p>	<p><i>Mācās raksturot savu draugu pēc ārējā izskata un rakstura īpašībām. Mācās dialogā paust savu attieksmi pret redzēto, dzirdēto un izlasīto (patīk, nepatīk, interesanti, neinteresanti).</i></p> <p><i>Mācās lasīt mākslinieciskā teksta dialogu lomās.</i></p> <p><i>Mācās inscenēt daiļdarbus (pasakas, dzejoļus), uzstājoties klasē ar iestudētiem dialogiem.</i></p>	<p><i>Mācās lasāmajā tekstā saskatīt jautājuma teikumus un tos intonatīvi pareizi izrunāt.</i></p> <p><i>Mācās lietot jautājuma zīmi jautājuma teikuma beigās.</i></p> <p>Veido jaut jumus par doto t mu.</p>	<p><i>Mācās skaidrot (arī pēc konteksta) vārdu nozīmi tekstā.</i></p> <p>lev ro un lieto lielos s kumburtus v rdos un uzv rdos.</p> <p><i>Mācās pierakstīt vārdus pēc dzirdes.</i></p>
<p>Iel gums. (6 stundas)</p>	<p>Prot mutv rdos iel gt klasesbiedru uz sv tkiem un uzklaus t iel gumu.</p> <p><i>Mācās veidot ielūgumu.</i></p> <p>Veido ilustr cijas pasakas fragmentiem, vizu li att lojot dai darba varo us un p c tam tos raksturojot.</p>	<p><i>Mācās paplašināt vienkāršus nepaplašinātus teikumus.</i></p> <p><i>Mācās pierakstīt vienkāršus paša izdomātus vai diktētus teikumus (2-5 vārdi).</i></p> <p><i>Mācās saskatīt kļūdas teikuma robežu noteikšanā un labo tās.</i></p>	<p><i>Mācās ievērot un lietot lielos sākumburtus ielūguma noformējumā (drauga vārds, pilsētas, ielas vai mājas nosaukums).</i></p> <p><i>Mācās pēc parauga veidot norakstu.</i></p>

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
Apsveikums. (12 stundas)	Prot mutv rdos apsveikt klasesbiedrus un uzklaus t apsveikumu. <i>Mācās veidot apsveikumu rakstveidā . Mācās izvēlēties (ar skolotāja palīdzību) apsveikuma mērķim un adresātam (māmiņai, skolotājai, klasesbiedriem) atbilstošu dzejoli un izteiksmīgi nolasīt to.</i>	<i>Mācās paplašināt vienkāršus nepaplašinātus teikumus. Mācās pierakstīt vienkāršus paša izdomātus vai diktētus teikumus (2-5 vārdi). Mācās saskatīt kļūdas teikuma robežu noteikšanā un labo tās. M c s sal dzin t savu uzrakst to ar paraugu.</i>	<i>Mācās veidot vārdu pamazināmās formas. Mācās, izvēloties atbilstošu intonāciju, izmantot savā runā mīļvārdiņus (deminutīvus). Mācās ievērot vārdu pareizrakstību (dzirdes un redzes diktāti).</i>
Sava st st juma veidošana. (30 stundas)	St sta par redz to, dzird to un izlas to. Veido st st jumu p c att la un att lu s rijas. Atbild uz jaut jumiem (jaut jumi pirms las šanas, p c las šanas) par tekstu. Apzin ti pilnveido savu las šanas prasmi, lasot klusi sev, ska i sev un citiem. Veido las tu un dzird tu tekstu virsrakstu. Prognoz teksta saturu p c ilustr cijas. Ilustr dai darba fragmentus. <i>Mācās pastāstīt par pasakā, stāstā izlasīto.</i>	Veido vienk ršus teikumus un paplašina tos. <i>Mācās saskatīt teikuma robežas tekstā, ievērojot teikuma pabeigtības pazīmi.</i> Noraksta teikumus, iev rojot to pamatpaz mes (lielais s kumburts un pieturz me (punkts, jaut juma z me) teikuma beig s). <i>Mācās pierakstīt diktētus teikumus.</i>	<i>Mācās aizstāt vārdus ar līdzīgas nozīmes vārdiem.</i> Veido p c noz mes l dz gu v rdu rindas. <i>Mācās diferencēt skaņas. Mācās rakstīt vārdus pēc dzirdes. Mācās norakstīt vārdus un teikumus no drukāta un rakstīta teksta. Mācās salīdzināt norakstu ar paraugu. Mācās dalīt vārdus zilbēs.</i>

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
<p>Prasme darboties ar uzzi u literat ru. (12 stundas)</p>	<p><i>Mācās atrast informāciju ilustrētajās bērnu enciklopēdijās.</i> <i>Mācās pastāstīt citiem informāciju no uzziņu literatūras avotiem.</i> <i>Mācās veidot domu karti par lasīto.</i> Veido domu karti savam minitekstam. Raksta minitekstu (4-5 teikumi), iev rojot teksta izk rtojumu, virsraksta saist bu ar teksta saturu. <i>Mācās saskatīt pasakās, dzejoļos un stāstos pausto informāciju un izmanto to savas pieredzes bagātināšanā.</i></p>	<p><i>Mācās sakārtot loģisku teikumu (3-5 vārdi) no sajauktiem vārdiem.</i> Noraksta teikumus, iev rojot to pamatpaz mes (lielais s kumburts un pieturz me (punkts, jaut juma z me) teikuma beig s). <i>Mācās pierakstīt diktētus teikumus.</i></p>	<p>Uzzina sastopamo, j dzieniski nezin mo v rdu noz mi ar v rdn cu pal dz bu. <i>Mācās savā leksikā aktualizēt vārdnīcās noskaidrotos vārdus, izmantojot tos dažādās situācijās.</i></p>

Tema "Valodas kultūra"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 6 stundas

Mācību uzdevumi

- Lietot saziņas pieklājības frāzes.
- Mācīties veidot jautājumus un uzdot tos saviem vienaudžiem un pieaugušajiem.
- Mācīties intonēt vi pareizi izrunāt un pierakstīt jautājuma teikumus.
- Rakstīt burtus un teikumus gloti un korekti.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vārdi
Valodas kultūras jautājumi. (6 stundas)	<p>Zina, ka katram cilvēkam ir sava dzimtvaloda un latviešu valoda ir latviešu tautas valoda.</p> <p><i>Mācās saklausīt izrunas atšķirības (akcents, dialekts, logopēdiskas problēmas) un tolerantī izturēties pret cilvēkiem, kuri izrunā vārdus un teikumus citādāk.</i></p> <p>Zina un lieto pieklājības frāzes sasveicinoties un atvadoties, atvainojoties un pateicoties.</p> <p><i>Mācās veidot dialogu ar vienaudžiem, atbildot uz uzdoto jautājumu.</i></p>	<p><i>Mācās intonētīvi pareizi izrunāt jautājuma teikumus, uzdotot jautājumus klasesbiedriem.</i></p> <p><i>Mācās norakstīt pēc parauga teikumus, kuros iekļautas pieklājības frāzes.</i></p>	<p>Raksta burtus un vārdus korekti, salasīti.</p> <p><i>Mācās saskatīt savā tekstā neliterārās valodas vārdus un tos aizstāt ar literārās valodas vārdiem.</i></p>

Tema "Mani sasniegumi valodas mācībā"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 6 stundas

Mācību uzdevumi

- Mācītājs pastāstī par saviem un klasesbiedriem par saviem mācību sasniegumiem.
- Mācītājs novērtē savus un klasesbiedru mācību sasniegumus.
- Mācītājs uzdot konkrētus jautājumus sev svarīgās informācijas iegūšanai.
- Prast pierakstīt sev nepieciešamo informāciju dienasgrāmatā vai savs piezīmes.

Apakš tēma	Teksts	Teikums	Vērtējums
Pašvērtējums. (6 stundas)	<p><i>Stāsta par saviem mācību sasniegumiem vecākiem un klasesbiedriem.</i></p> <p><i>Mācās novērtēt savus un citu mācību sasniegumus, vārdiski neaizskarot un neaizvainojot citus.</i></p> <p><i>Mācās uzdot konkrētus jautājumus, lai noskaidrotu nepieciešamo informāciju. Mācās precīzi atbildēt uz klasesbiedru uzdotajiem jautājumiem.</i></p> <p>Patstāvīgi pieraksta sev nepieciešamo informāciju dienasgrāmatā vai savs piezīmes.</p>	<p><i>Mācās intonatīvi pareizi izrunāt jautājuma teikumus, uzdodot jautājumus klasesbiedriem.</i></p> <p>Salasmi pieraksta sav dienasgrāmatā mācības uzdevot.</p>	<p>Raksta burtus un vārdus kārtojot, salasmi.</p> <p><i>Mācās veidot savu pareizrakstības vārdnīcu.</i></p> <p><i>Mācās izmantot pareizrakstības vārdnīcas savu prasmju uzlabošanai.</i></p> <p>Pareizi raksta mācību stundu nosaukumus.</p>

2. klase (210 stundas)

Skolēnu sasniegumi (rezultāti un procesa) mērķu priekšmeta standarta mērķa īstenošanai

Valodas kompetence	Komunikatīvā kompetence
<p>Zina, ka cilvēki valodu izmanto dažādiem mērķiem. Izmanto alfabētisku, meklējot informāciju. Veido teikumus un savrunā ievieš teikuma pamatpāzīmes (pabeigta doma, loģiskais uzsvārs, pauze, rakstbūvniecības kumburta lietošana teikuma sākumā un pieturzīmes lietošana teikuma beigās). Veido vienkāršus teikumus un paplašina tos. Prot norakstīt vārdus un teikumus no drukāta un rakstīta teksta. Veido radniecīgus vārdus. Lieto lielos sākumburtus vārdos un uzvārdos, zināmajos vietvārdos. Diferencē skaņas.</p>	<p>Nosaka saziņas situācijas tematiku. Prot pajautāt, lai noskaidrotu sev interesējošu vai nepieciešamu informāciju. Nosaka dzirdētā vai lasītā teksta tematiku, virsraksta un temata saistību. Atbild uz konkrētiem jautājumiem par sev interesējošām tēmām un mērķu saturu. Formulē virsrakstu lasītājam vai dzirdētājam tekstam. Atstāsta tuvā tekstam izlasītājam vai dzirdētājam informāciju, raksta atstāstījumu. Stāsta (notikumu loģiskā secībā) par redzēto, piedzīvoto un pieredzēto, atstāsta dzirdētu un lasītu tekstu. Prot rakstīt apsveikumu, ielūgumu, vizītkarti un zīmēti. Lasa pareizi. Veido plānu (brīvais pieraksts, ilustrācija, grafiskā plānošana) savam tekstam. Saskata rindkopu lasītajā tekstā. Rakstot ievieš vārdus un teikumus robežās.</p>
<p><i>Mācās</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - saskatīt atšķirīgo valodas lietojumā literāros tekstos un populārzinātniskajos darbos, - ievērot mērķtiecību teksta veidošanā, - pabeigt tekstu, - noteikt darbības laiku un vietu, - noformēt savu tekstu, ievērojot virsraksta novietojumu un atkāpes, - veidot aprakstu un vēstījumu, izmantojot jautājumus kāds?, kas?, ko dara?, - veidot, pierakstīt un intonātivi pareizi izrunāt izsaukuma teikumus, 	<p><i>Mācās</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - izprast ikdienā lietojamo žestu un mīmikas nozīmi saziņā, - noteikt adresātu (kam?), - izteikt un pamatot savu viedokli (tāpēc, ka), - sazināties ar pazīstamu un nepazīstamu pieaugušu cilvēku (veikalā, sabiedriskajā transportā u.c.), - ievērot pieklājības normas, uzrunājot pazīstamus un svešus cilvēkus, atvainojoties un pateicoties, - būt tolerantam un uzklaustīt citu viedokli,

<ul style="list-style-type: none"> - saskaīt teikumā darītāju un darbību, - dalīt vārdus pārņemšanai jaunā rindā pēc fonētiskā principa, - veidot antonīmu pārus, - izvēlēties savam tekstam atbilstošo vārdu no sinonīmiem, - saskaīt tekstā lietvārdus, kas nosauc dzīvas būtnes, priekšmetus, parādības, - saskaīt tekstā īpašības nosaucošus vārdus, - saklausīt dubultos līdzskaņus un rakstot lietot atbilstošu burtu, - pārbaudīt līdzskaņu pareizrakstību saknes un galotnes sadurā, mainot vārda formu, - alfabētu. 	<ul style="list-style-type: none"> - saklausīt dzirdētā literārā tekstā konkrētu informāciju, nošķirt svarīgo no mazsvarīgā, - saklausīt galveno notikumu, lai izprastu dzirdēto, - pajautāt par sev interesējošām tēmām vai mācību saturu, - rakstīt par redzēto, lasīto, piedzīvoto un pārdzīvoto, - lasīt atbilstoši mērķim gan skaļi un klusu, gan ātri un lēnām, - veidot un pierakstīt vienkāršo plānu, - pierakstīt tekstu pēc paša sastādīta plāna, lietot atkāpes savā tekstā (plānveidīgi rakstīt), - ievērot teksta pārskatāmības (teksta izkārtojums) un saprotamības (rokraksta skaidrība) nosacījumus.
<p>M c šan s kompetence</p>	<p>Sociokult ras kompetence</p>
<p>Izpilda izlas tos uzdevuma nosacījumus (ja uzdevumam 1-2 formulējumi). Patst v gi pieraksta sev nepieciešamo informāciju dienasgr mat , piez mju gr mati u.c.</p>	<p>Zina, ka cilv ki sazin s daž d s valod s.</p>
<p><i>Mācās</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - pierakstīt sev nepieciešamo informāciju domu kartē, tabulā, - izmantot uzziņu literatūru un bērnu enciklopēdijas sev interesējošas informācijas ieguvei, - pastāstīt par iegūto informāciju citiem, - izprast teksta izcēlumu (slīpraksts, treknraksts, retināts, pasvītrots raksts) nozīmi informācijas uztverē. 	<p><i>Mācās</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - atrast pasakās un teikās informāciju par tautas kultūru, - saskaīt daiļdarbos lasītos, saziņā dzirdētos un apvidum raksturīgos vārdus un lietot tos saziņā, - izprast runas atšķirības iemeslus (cita dzimtā valoda, dialekti, bērni ar īpašām vajadzībām), - ievērot pieklājības normas, uzrunājot pazīstamus un svešus cilvēkus, atvainojoties un pateicoties.

Mācību procesā skolnieki iepazīstas ar dažādu žanru un veidu tekstiem. Skolnieki tos lasa, pārprun saturu, analizē gan informatīvus (*ko uzzināju?, ko vēl gribu zināt? kā pierakstīt to, ko uzzināju?*), gan gramatiskus (*kāda ir vārdu nozīme?, kādu vārdšķiru vārdi izmantoti?, kā veidoti teikumi?, kādas pieturzīmes liktas?*), gan vērtējošus (*kāpēc?*) aspektus.

Mācību procesā ieteicams izmantot dažādus teksta un informācijas pieraksta veidus:

- zīmīte, domu karte, tabula.

Mācību procesā ieteicams izmantot dažādus daiļliterāras, zinātniskus, populārzinātniskus tekstus un lietišķo rakstu veidus:

- folkloras paraugi (*mīklas, tautasdziesmas, tautas pasakas, teikas, sakāmvārdi, parunas*),
- dažādu žanru (*stāsts, fabula, dzejolis, luga*) daiļliteratūras darbi vai to fragmenti,
- lietišķo rakstu paraugi (*vizītkarte, apsveikums, ielūgums*),
- populārzinātniski raksti bērnu preses izdevumos.

Organizējot mācību procesu, ieteicams izmantot starppriekšmetu saikni:

- ar literatūru, kur skolnieki apgūst prasmi pētīt literāra darba sižetu, mācīšies raksturot literāros varoņus un vērtēt to raksturojumu, izmantot daiļdarbu fragmentus un dzejoļus savu emociju atspoguļošanai,
- ar dabaszinātni, kur skolnieki attīsta prasmi strādāt ar dažādiem informācijas avotiem un mācīšies vispārināt,
- ar sociālajām zinātnēm, kur skolnieki apgūst prasmi sadarboties ar klasesbiedriem un izmantot valodas stundas apgūto savā ikdienas pieredzē.

Tema "Mana valoda"

Temas apguvei paredztais laiks 12 stundas

Mācību uzdevumi

- Mācītājam ir jānosaka savas valodas prasmi un izvirzīt uzdevumus par to, ko viņi tos iemācīsies.
- Mācītājam ir jānosaka savas lasīšanas un rakstīšanas prasmi.
- Mācītājam ir jānosaka savas vārdu saistījuma nozīmīteikums.
- Mācītājam ir jānosaka izmantot paraugu savu pareizrakstības un pareizrūnas prasmju uzlabošanai.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vērtējums
Mācību darba plānošana. (12 stundas)	<p>Iepazīstas ar mācību līdzekļu saturu un uzturvielu.</p> <p><i>Mācās pētīt satura rādītāju, noskaidrojot mācību grāmatas un citu mācību līdzekļu satura izkārtojumu.</i></p> <p><i>Mācās plānot savu mācību darbību.</i></p> <p>Stāsta par savām interesēm.</p> <p><i>Mācās uzdot jautājumus klasesbiedriem, lai uzzinātu par viņu interesēm.</i></p> <p><i>Mācās uzslavēt klasesbiedrus un pamudināt viņus darbībai.</i></p> <p>Pilnīgi savas lasīšanas prasmi, lasot klusi sev, skaņi klasesbiedriem.</p> <p><i>Mācās veidot savu darbu māpi, izstrādājot kritērijus materiālu atlasei.</i></p> <p><i>Mācās izprast izcēlumu (retinātie, trekninātie, pasvītrotie burti) nozīmi tekstā.</i></p>	<p><i>Mācās saskatīt lasāmajā tekstā jautājuma un izsaukuma teikumus un intonatīvi pareizi tos izrunāt.</i></p> <p><i>Mācās lietot jautājuma un izsaukuma teikumus savā tekstā, lietojot atbilstošas pieturzīmes.</i></p> <p><i>Mācās saskatīt vārdu saistījumu teikumā.</i></p>	<p><i>Mācās salīdzināt savu uzrakstīto ar paraugu.</i></p> <p>Iekārto un uzskaita pareizrakstības vērtēšanu savu pareizrakstības prasmju uzlabošanai</p>

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
<p>Teksta plānveidība. (36 stundas)</p>	<p><i>Mācās prognozēt teksta saturu pēc virsraksta.</i> <i>Mācās saskatīt teksta plānveidību (ievaddaļa, galvenā daļa, nobeigums).</i> <i>Mācās saskatīt rindkopas nozīmi tekstā.</i> <i>Mācās formulēt vienkāršo plānu atbilstoši rindkopām.</i> <i>Mācās izprast atkāpes nozīmi tekstā, noteikt rindkopā pausto domu (par ko?) un izdomāt tām virsrakstu.</i> K rto teksta daļas (3-4 atsevišķas daļas) loģiskā secībā. <i>Mācās norakstīt tekstu, ievērojot atkāpes (jaunā rindā ar atkāpi no malas).</i> <i>Mācās noformēt savu rakstīto tekstu (virsraksts, atkāpes).</i> <i>Mācās mutvārdos prognozēt teksta nobeigumu pēc satura.</i> Prot mutvārdos atstāstīt tekstu. <i>Mācās rakstveidā veidot atstāstījumu.</i></p>	<p>Veido teikumus un savienojumus ieviešot teikuma pamatpazīmes (pabeigta doma, loģiskais uzsvars, pauze). Rakstos ieviešot teikuma pamatpazīmes (lielais sākumburts un pieturzeme teikuma beigās). <i>Mācās pierakstīt vienkāršo plānu, nosaucot rindkopas un lietojot punktu teikuma beigās.</i></p>	<p><i>Mācās alfabētiski.</i> Noraksta vārdus un teikumus no rakstīta teksta. <i>Mācās salīdzināt savu norakstu ar paraugu.</i> Mācās saklausīt dubultos līdzskatus vārdos un pareizi tos pierakstīt. Diferencē skaņas. Mācās noteikt vārda sastāvu (sakne, galotne).</p>

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
Z m te. (18 stundas)	<i>Mācās rakstīt uzmundrinājuma un uzslavas zīmītes klasesbiedriem. Mācās izmantot informāciju savā stāstījumā. Mācās izteikt savu viedokli par daiļdarbos attēloto literāro varoņu rīcību (tāpēc, ka). Raksta zīmītes literārajiem varoņiem, izvērtējot viņu rīcību.</i>	<i>Mācās noteikt teikumus pēc izteikuma mērķa: stāstījuma teikums, jautājuma teikums, izsaukuma teikums. Mācās lietot uzrunu zīmītē, lai vērstos pie klasesbiedra. Mācās pēc parauga rakstīt teikumus ar uzrunu.</i>	<i>Mācās saskatīt tekstā lietvārdus, kas nosauc lietas, parādības. Mācās saskatīt lietvārdu dzimti, skaitli un noteikt, vai lietvārds nosauc dzīvu būtni, priekšmetu, vai tas ir sugas vārds vai īpašvārds. Mācās pārbaudīt nedzirdamo līdzskaņu pareizrakstību saknes un galotnes sadūrā, izmainot galotni (piem., logs - logi).</i>
Instrukcija. (18 stundas)	<i>Mācās rakstīt instrukciju (piem., kā rūpēties par mājdzīvniekiem, augiem utt.). Mācās lasīt (detalizētā lasīšana), atrodot informāciju un pēc tam to skaļi nolasot citiem klasesbiedriem. Mācās izmantot teksta izcēlumus (treknraksts, slīpraksts, retināts, pasvītrots teksts), pētot tekstu. Mācās rakstīt tekstus par iegūto informāciju (piem., dzīvnieka ārējais izskats, dzīvesvieta, paradumi). Prot atrast tekst konkr tu inform ciju.</i>	<i>Saskata v rdu saist juma noz mi teikum . Mācās saskaņot teikumā lietvārdu un īpašības vārdu dzimtē, skaitlī, locījumā. Prot veidot teikumus, sakārtojot sajauktus vārdus loģiskā secībā. Paplašina teikumus ar paš bas v rdiem, saskatot teikuma noska as mai u.</i>	<i>Mācās saskatīt tekstā īpašības vārdus (apzīmē pazīmes, atbild uz jautājumiem kāds?, kāda?). Mācās atrast vārdu (svešvārdi, nezināmi termini populārzinātniskā tekstā) nozīmi skaidrojošajā vārdnīcā. Prot norakst t no druk ta un rakst ta teksta un p rbaud t pareizrakst bu p c parauga. Mācās tekstā noteikt un izskaidrot vārda nozīmi.</i>

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
<p>Dialogs. (24 stundas)</p>	<p>Piln go dialoga veidošanas prasmi, lasot lom s, m āc ās no ņkirt autora piebildes dialogos. Prot rakst t un noform t apsveikumu un iel gumu. M āc ās norakstīt dialogus no liter āriem darbiem un pierakstīt pa ņa veidotus dialogus. Iev ro runas kult ru, veidojot dialogus ar klasesbiedriem. Kop ar klasesbiedriem inscen dialogus no liter riem darbiem.</p>	<p>M āc ās saska ņot teikum ā lietv ārdu un darbības v ārdu skaitl ī, person ā. M āc ās noteikt teikum ā v ārdus, kas atbild uz jaut ājumiem kas?, ko dara?. P c parauga pieraksta izteikumus, izmantojot dai darbos sastopamos pieraksta veidus (tie ņ runa, domu z me rindas s kum).</p>	<p>M āc ās saska tīt tekst ā darbības v ārdus (apzīm ē darbību, atbild uz jaut ājumiem ko dara?, ko dar īja?). M āc ās saska tīt tekst ā izsauksmes v ārdus, lai izteiktu prieku vai neapmierin ātību. Iepaz st anton mus, m āc ās veidot anton īmu p ārus. M āc ās saska tīt un pareizi lietot l īdzska ņus pried ēk ļa un saknes sadur ā (uz-, iz-, ap- u.tml.).</p>
<p>Sazi as situ cijas temats. (30 stundas)</p>	<p>Nosaka sazi as situ cijas tematu (par ko?). M āc ās st āstīt par piedz īvoto, raksturojot notikumus, darboj o ņās personas, savas izj ņtas. Raksta tekstus ar apraksta un v st juma elementiem, izmantojot vienk r ņo pl nu vai citus pl no ņanas veidus (piem., domu karti). Prot veidot vienk r ņo pl nu (katrai rindkopai pl na punkts) las tam tekstam. Raksta atst st jumu (tuvu tekstam) p c kop gi sast d ta pl na. M āc ās v ērtēt liter āro varo ņu r īcību.</p>	<p>M āc ās saska ņot teikum ā lietv ārdu ar un darbības v ārdu. M āc ās noteikt teikum ā v ārdus, kas atbild uz jaut ājumu kas?, ko dara?.</p>	<p>M āc ās, veidojot savu tekstu, izv ēlēt ies no sinon īmiem piem ērot āko. M āc ās saska tīt un pareizi lietot l īdzska ņus pried ēk ļa un saknes sadur ā (uz-, iz-, ap- u.tml.).</p>

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
<p>Saziņas situācijas adresāts. (30 stundas)</p>	<p>Prot noteikt saziņas situācijas tematu (par ko?). <i>Mācās noteikt saziņas situācijas adresātu (kam?).</i> Stāsta par paveikto, norādot ieceri un atspoguļojot darbības secību, raksturojot, kas izdevās vai neizdevās. Kopā ar skolotāju veido intervijas jautājumus, lai noskaidrotu nepieciešamo informāciju no vienaudžiem, vecākiem, skolotājiem. <i>Mācās izstāstīt klasesbiedriem intervijā iegūto informāciju.</i> <i>Mācās aizpildīt vienkāršas aptaujas lapas.</i> <i>Mācās stāstīt citiem par iegūto informāciju, izmantojot pašā veidotu vienkāršo plānu.</i> <i>Mācās uzstāties klases auditorijā ar sagatavotu tekstu (dzejoli, cita daiļdarba fragmentu), izmantojot saturam atbilstošu mīmiku, žestus.</i></p>	<p>Veido teikumus pēc izteikuma mērķa – stāstot, jautājot, atklājot savu attieksmi pret notiekošo. <i>Mācās saskaņot teikumā personu vietniekvārdu un darbības vārdu skaitlī un personā.</i> <i>Mācās noteikt teikumā vārdus, kas atbild uz jautājumu kas?, ko dara?.</i></p>	<p><i>Mācās dalīt vārdus pārņemšanai jaunā rindā pēc fonētiskā principa.</i> <i>Mācās veidot radniecīgu vārdu rindas.</i> Lieto lielos skumburtus vārdos, uzvārdos un zināmajos vietvārdos. <i>Mācās saskatīt un pareizi lietot līdzskaņus priedēkļa un saknes sadūrā (uz-, iz-, ap- u.tml.).</i></p>

Tema "Valodas kultūra"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 12 stundas

Mācību uzdevumi

- Lietot saziņošanas pieklājības frāzes.
- Mācīties uzsākt un pabeigt sarunu ar nepazīstamiem cilvēkiem sev nepieciešamas informācijas noskaidrošanai.
- Ievērot pieņemtas rakstu kultūras normas.
- Mācīties literāros darbos atrast informāciju par tautas kultūru un vēsturi.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vērdzīmju
Valodas kultūra saziņošanās. (12 stundas)	<p>Toleranti izturas pret vienaudžiem un pieaugušajiem, kuri izrunā vārdus un teikumus citā dialektā (dialekts, cita dzimtā valoda, izrunas problēmas).</p> <p>Lieto pieklājības frāzes sasveicinoties, atvadoties, atvainojoties, pateicoties.</p> <p><i>Mācās uzsākt un pabeigt sarunu ar pazīstamiem un svešiem cilvēkiem (pa telefonu, veikalā, stacijā u. c.), lai noskaidrotu sev nepieciešamo informāciju (pareizu laiku, atrašanās vietu), lai izsauktu glābšanas dienestus u. tml.</i></p> <p>Apzinās, kā ar valodas līdzekļiem var paust emocijas, lūgt palīdzību.</p> <p><i>Mācās atrast daiļdarbos informāciju par savas un citu tautu kultūru, salīdzināt dažādu tautu pasākās gūto informāciju.</i></p>	<p>Mācās lietot standarta izteikumus informācijas noskaidrošanai (atvainojiet, ...; sakiet, lūdzu, ... u.tml.).</p> <p><i>Mācās noteikt teikumā vārdus, kas atbild uz jautājumiem kas?, ko dara?.</i></p>	Raksta vārdus un teikumus glābšanai un salīdzināšanai.

Tema "Mani sasniegumi valodas mācībā"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 12 stundas

Mācību uzdevumi

- Mācītājs veikt pētījumus par savas valodas prasmes uzlabošanas iespējām.
- Atkarot mācību gada laikā apgūto.
- Mācītājs vērtēt apgūtās prasmes.

Apakštēmas	Teksts	Teikums	Vārdi
<p>Patstāvīgais pētījums pareizrakstības prasmi uzlabošanai (projekta darbs "Garumzemes latviešu valodā"). (6 stundas)</p>	<p>Veido projektu par valodas tēmu. Sadarbojas ar klasesbiedriem. <i>Mācās meklēt informāciju par interesējošām tēmām, aptaujājot klasesbiedrus, skolotājus, vecākus, meklējot informāciju populārzinātniskajā literatūrā. Mācās izmantot bibliotēku nepieciešamās literatūras atrašanai. Mācās izmantot informācijas tehnoloģijas nepieciešamās informācijas meklēšanai.</i> Prezentē savu darbu klases un vecākiem. Saskata tekstā izcēluma veidus un mācās lietot tos, pierakstot sev nepieciešamo informāciju.</p>	<p><i>Mācās labot deformētus (vārdi bez garumzīmēm) tekstus.</i> Runā un rakstos lieto saziņas tematam un adresātam atbilstošus izteikumus. <i>Mācās pateikt un pierakstīt izteikumus, lai pamatotu savu viedokli.</i> Prot norakstīt teikumus no drukātā vai rakstāta teksta.</p>	<p><i>Mācās nepieciešamības gadījumā izmantot vārdnīcas savu pareizrakstības prasmi pārbaudei.</i> Ievēro apgūtās vārdu pareizrakstības normas. Prot norakstīt vārdus no drukātā vai rakstāta teksta.</p>
<p>Pašvērtējuma veidošana. (6 stundas)</p>	<p>Prot aizpildīt tabulu (atzīmējot "j" vai "n") par iegūto informāciju lasītā vai dzirdētā tekstā. Veido domu karti, lai apkopotu informāciju un iepazīstinātu ar to</p>	<p>Prot saskaņot teikumus lietvārdu un pašbūv vārdu dzimtī, skaitlī, locījū. Prot saskaņot teikumus darbības vārdu un lietvārdu vai vietniekvārdu.</p>	<p>Ievēro apgūtās vārdu pareizrakstības normas. Prot pārbaudīt vārdu pareizrakstību, izmantojot vārdu formas maiņu (piem., cimdš – cimdi).</p>

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
	<p>citus. Raksta z m tes klasesbiedriem, skolot jiem, vec kiem, lai inform tu par saviem sasniegumiem. <i>Mācās prezentēt savu darba mapi klasesbiedriem un vecākiem.</i></p>		

3. klase (210 stundas)

Skolēnu sasniegumi (rezultāti un procesa) mērķu priekšmeta standarta mērķa īstenošanai

Valodas kompetence	Komunikatīvā kompetence
<p>Izprot valodas nozīmi cilvēka dzīvē. Veido mērķtiecīgu un pabeigtu tekstu. Veido tekstus ar apraksta vai vēstījuma elementiem. Saskata vārdu izvēles un teikuma veidu, kā arī teikumu beigu pieturzīmju nozīmi teksta uztverē un izveidē. Zina un veido teikumus atbilstoši teikuma pazīmēm. Intonatīvi pareizi izrunā un gramatiski pareizi raksta stāstījuma, jautājuma un izsaukuma teikumus. Veido vienkāršus paplašinātus teikumus. Prot tekstā noteikt vārda jēgu un zina, ka ir viennozīmīgi un daudznozīmīgi vārdi. Lieto lielos sākumburtus ielu, māju nosaukumos. Saskata vārda sakni un galotni. Zina vārdšķiras: lietvārds, īpašības vārds, darbības vārds. Zina alfabētu un izmanto to dažādiem mērķiem. Saklausā balsīgos un nebalsīgos līdzskaņus un rakstot lieto atbilstošo burtu.</p>	<p>Prot noteikt saziņas tēmu (par ko?) un adresātu (kam?). Prot veidot saziņas tematam un adresātam atbilstošus izteikumus, izteikt savu viedokli. Ievēro pieklājības normas, uzrunājot pazīstamus un svešus cilvēkus, sasveicinoties, atvadoties, atvainojoties un pateicoties. Uztver dzirdētā izteikumā, daiļdarbā un populārzinātniskā tekstā ietvertu konkrētu informāciju. Prot atrast lasāmajā tekstā konkrētu informāciju un izmantot to atbilstošam mērķim. Nosaka dzirdētā un lasītā teksta tēmu. Uztver lasāmajā tekstā izteikto domu, nosaka virsraksta un temata saistību. Prot atbildēt un uzdot jautājumus par mācību saturu un interesējošām tēmām. Prot mutvārdos un rakstveidā atstāstīt izlasītu/dzirdētu mācību vajadzībām un/vai savām interesēm atbilstošu tekstu. Stāsta un raksta par sevi, piedzīvoto, pārdzīvoto, par redzēto, dzirdēto un lasīto. Lasa mācību vajadzībām un/vai savām interesēm atbilstošu tekstu tehniski pareizi un apzināti. Saskata lasāmajā tekstā rindas un rindkopas. Prot rakstīt apsveikumu, ielūgumu un vizītkarti. Glīti un pareizi raksta vārdus (burtu forma, burtu savienojumi) un teikumus.</p>
<p><i>Mācās</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - izprast, ka pieturzīme rakstītā tekstā norāda uz pauzi runā, - lietot vienkāršus un saliktus teikumus, - saskatīt literāros darbos vārdus, kuri rada noskaņu, - izprast tekstā ietverta frazeoloģisma jēgu, - lietot lielos sākumburtus "Tu" un "Jūs" pieklājības formās, - saskatīt un lietot tradicionālos pieņemtos saīsinājumus. 	<p><i>Mācās</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - izmantot verbālos un neverbālos saziņas līdzekļus savas attieksmes paušanā un viedokļa pamatošanā, - pamatot savu viedokli (kāpēc patīk, nepatīk; piekrītu, nepiekrītu), toleranti izturoties pret saziņas partneri, - rakstīt vēstuli, aģišu, veidot pasākuma programmu, sludinājumu un reklāmu.

Mācīšanās kompetence	Sociokulturālā kompetence
<p>Prot pierakstīt sadzīvē vai mācībām nepieciešamo informāciju.</p> <p>Prot pārbaudīt informāciju, uzrakstīto salīdzinot ar paraugu, un pārbaudei izmantot pareizrakstības vārdnīcu.</p> <p>Uztver un izprot mācību uzdevuma nosacījumus.</p> <p>Prot saņemt un sniegt informāciju dialogā ar skolotāju, klasesbiedriem, vecākiem, kā arī izmantojot grāmatas, enciklopēdijas un preses izdevumus bērniem.</p> <p>Izprot teksta izcēlumu (slīpraksts, trekņraksts, retināts, pasvītrots raksts) nozīmi informācijas uztverē.</p> <p>Orientējas mācību grāmatas struktūrā.</p>	<p>Zina, ka katram cilvēkam ir sava dzimtā valoda.</p> <p>Zina, kas ir valsts valoda Latvijā.</p> <p>Ievēro pieklājības normas, uzrunājot pazīstamus un svešus cilvēkus, sasveicinoties, atvadoties, atvainojoties un pateicoties.</p> <p>Saskata tekstā informāciju par tautas vēsturi un kultūru.</p> <p>Ir informēts, kāpēc cilvēki var izrunāt vārdus un teikumus atšķirīgi.</p>
<p><i>Mācās</i></p> <p><i>- vērtēt savu un savu klasesbiedru mācību darbu.</i></p>	<p><i>Mācās</i></p> <p><i>- saskatīt populārzinātniskos tekstos informāciju par atšķirīgo dažādu tautu neverbālās saziņas līdzekļos,</i></p> <p><i>- bagātināt savu valodu, iepazīstot apvidum raksturīgos, pasakās un teikās lasītos vārdus.</i></p>

Mācību procesā skolnieki iepazīstas ar dažādu žanru un veidu tekstiem. Skolnieki tos lasa, pārprun saturu, analizē gan informatīvus (*ko uzzināju?, ko vēl gribu zināt? kā pierakstīt to, ko uzzināju?*), gan gramatiskus (*kāda ir vārdu nozīme?, kādu vārdšķiru vārdi izmantoti?, kā veidoti teikumi?, kādas pieturzīmes liktas?*), gan vērtējošus (*kāpēc?*) aspektus.

Mācību procesā ieteicams izmantot dažādus teksta un informācijas pieraksta veidus:

- instrukcija, pasākuma programma, tabula.

Mācību procesā ieteicams izmantot dažādus daiļliterāras, zinātniskus, populārzinātniskus tekstus un lietišķo rakstu veidus:

- folkloras paraugi (mākslas, tautasdziesmas, tautas pasakas, sakāmvārdi),
- dažādu žanru (stāsti, dzejolis, luga) daiļliterāras darbi vai to fragmenti,
- lietišķo rakstu paraugi (vizuālā kartē, apsveikums, ielīgums),
- populārzinātniski raksti bērnu preses izdevumos.

Organizējot mācību procesu, ieteicams izmantot starppriekšmetu saikni:

- ar literatūru, kur skolnieki apgūst prasmi atšķirt folkloru no autoru radītajiem darbiem, izteikt savu attieksmi pret daiļdarbos lasīto un emocionāli uztvert mākslinieciskos darbus,
- ar dabaszinātni, kad skolnieki pilnogo savas prasmes strādāt ar informāciju, to salīdzinot un izvērtējot,
- ar matemātiku, kur skolnieki apgūst tēmas par garuma u.c. mērvienībām, izkopj savas vispārīgās prasmes.

Tema "Mana valoda"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 12 stundas

Mācību uzdevumi

- Mācītājs novērtē savu valodas prasmi un izvirzīt uzdevumus, ko veikt šiem mācītājiem.
- Pētīt mācību līdzekļus un prast izmantot saturārdošu informācijas meklēšanai mācību grāmatā un citā uzziņu literatūrā.
- Izmantot alfabētiski nepieciešamo informācijas meklēšanai vārdu sarakstā.
- Mācītājs izvērtē savu lasītprasmi un rakstītprasmi.
- Izmantot paraugu un pareizrakstības vārdu savas pareizrakstības un pareizrakstības prasmju uzlabošanai.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vārdi
Mācību darba plānošana. (12 stundas)	<p>Pārskata veidlapā iepazīstas ar mācību līdzekļu saturu un uzbūvi.</p> <p>Pārta saturārdošu, noskaidrojot mācību grāmatas un citu mācību līdzekļu saturu izkārtojumu.</p> <p>Mācītājs veido savu darbu māpi, izstrādājot kritēriju materiālu atlasei.</p> <p>Izprot izcilumu nozīmīgu tekstus (retinātie, pasvītrotie burti, treknraksts, slēpraksts).</p> <p>Veido mācību darba plānu mācību gadam (ko es vēlos uzzināt, kur varu meklēt nepieciešamo informāciju, kādus mācību materiālus izmantošu).</p> <p>Iepazīstina vecākus un klasesbiedrus ar plānotajiem mācību uzdevumiem.</p>	<p>Zina un lieto teikuma beigu pieturzīmes.</p> <p>Veido vienkāršus nepaplašinātus un vienkāršus paplašinātus teikumus.</p>	<p>Prot salīdzināt savu uzrakstīto ar paraugu.</p> <p>Turpina pareizrakstības vārdu lasīšanu savu pareizrakstības prasmju uzlabošanai.</p> <p>Iepazīst un mācītājs izmanto pareizrakstības vārdu savas pareizrakstības prasmju pārbaudei.</p>

Tema "Tekstveide un valodas sistēma"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 174 stundas

Mācību uzdevumi

- Stāstīt par izlasīto, izteikt savu attieksmi par to.
- Zināt vārdu formas: lietvārds, pašbūv vārds, darbības vārds, mācītājsaskatīt vārds, skaits vārds, nozīmes atšķirības.
- Izprast sludinājumu un reklāmas sniegto informāciju.
- Prast veidot pasākuma afišu un programmu, rakstīt sludinājumu un reklāmu.
- Zināt alfabētu.
- Mācītājs rakstīt apraksta un vēstījuma tipa domrakstus.
- Prast noteikt vienkāršu teikuma priekšmetu un izteicienu.
- Zināt, kā valodnieki informācija par tautas kultūru, prast atrast pasākumus un teikt informāciju par tautas kultūru un valodas izcelšanos.
- Veidot saziņas tematam un adresātam atbilstošus izteikumus.
- Bagātināt savu valodu, iepazīstot apvidū raksturīgus un literārajos darbus lasītājiem vārdus.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vārds
Dialogs. (36 stundas)	Mācītājs lasīt lomslugas, ievrojot remarkas. Prognozē lugas nobeigumu, mācītājs pierakstīt dialogus. Inscenē lugas, prot atšķirt lugu no prozas un dzejas teksta. Toleranti izturas pret saziņas partneri, uzklausa, nepāraucot pusvārdu, pieklājīgi paužot savu viedokli. Mācītājs novērtēt savu klausīšanās un runāšanas prasmi. Mācītājs pamatot savu viedokli (piekrītu/nepiekrītu, domāju citādi, jo..., es būtu rīkojies..., jo...).	Mācītājs pierakstīt dialogu, izmantojot lugu pierakstīto veidu vai tiešo runu. Runāt un rakstot lieto saziņas tematam un adresātam atbilstošus izteikumus. Mācītājs pierakstīt izteikumus, ar kuriem pamato savu viedokli. Veido stāstījuma, jautājuma, izsaukuma teikumus un intonēt viņi pareizi tos izrunā.	Prot gramatiski pareizi rakstīt vārdus, mainot vārda formas. Prot noteikt vārda skanisko sastāvu (skaņas, zilbes). Prot vārdam noteikt sakni un galotni. Prot dalīt vārdus pārrēķināšanai jauno rindpēc zilbju principa. Saklausa balsīgus un nebalsīgus Izdzīvaus un rakstot lieto atbilstošos burtus.

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
<p>St st jums par izlas to. (36 stundas)</p>	<p>St sta klasesbiedriem par izlas to un izsaka savu attieksmi (pat k/nepat k vai interesanti/neinteresanti). Prot noteikt tekst darb bas vietu un darbojoš s personas. Izsaka savu viedokli (es dar tu t pat/cit d k... k p c?) par gr matas varo iem, vi u r c bu. M c s uzst ties klases auditorij , izteiksm gi lasot iepriekš sagatavota dai darba fragmentus. M c s radoši past st t klasesbiedriem par izlas to. Prot nosaukt las m s gr matas autoru, nosaukumu, m kslinieku, uzrakst t nepieciešamos datus par gr matu un past st t citiem par savdab go gr mat . Raksta atst st jumu, radoši prognoz jot nobeigumu p c teksta. M c s rakst t domrakstu par gr matas varoni, past stot par vi a r jo izskatu, r c bu, paužot savu attieksmi. Saskata rindu un rindkopu las maj tekst .</p>	<p>M c s noteikt vienk ršu teikuma priekšmetu (kas?). M c s noteikt vienk ršu izteic ju teikum (ko dara?, ko dar ja?, ko dar s?).</p>	<p>M c s p c konteksta izprast liter rajos darbos min tos apvidv rdus un vecv rdus, izskaidrot to noz mi. M c s saskat t dai darbos v rdus, kuri rada noska u. Prot tekst p c konteksta noteikt v rda noz mi, zina, ka ir viennoz m gi un daudznoz m gi v rdi. M c s iev rot darb bas v rdu laikus sav tekst .</p>
<p>Ievads domrakstu m c b – apraksts un v st jums. (42 stundas)</p>	<p>Veido savu tekstu mutvārdos un rakstveidā pēc dotā temata, virsraksta, ilustrācijas. M c s rakst t v st juma tipa</p>	<p>M c s saskat t vienl dz gus teikuma locek us teikum un lietot saikli “un” vai komatu to atdal šanai. M c s noteikt vienk ršu teikuma</p>	<p>M c s saskat t dai darbos v rdus, kuri rada noska u, un izmantot tos sav tekst . M c s saskat t personu vietniekv rdus.</p>

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
	<p>domrakstu, iev rojot darb bas sec bu, laiku.</p> <p>M c s rakst t apraksta tipa domrakstu, atspogu ojoj taj rakstur g k s paz mes.</p> <p>Prot atrast atbilstošus v rdus paz mju apz m šanai, izmanto sal dzin jumus un epitetus sav aprakst .</p> <p>Raksta daž da veida dikt tus un norakstus pareizrakst bas prasmju nostiprin šanai.</p> <p>M c s atš irt folkloras sacer jumus no autoru rad tajiem dai darbiem.</p>	<p>priekšmetu (kas?).</p> <p>M c s noteikt vienk ršu izteic ju teikum (ko dara?, ko dar ja?, ko dar s?).</p>	<p>to skaitli, personu, aizst t ar tiem lietv rdus.</p> <p>Prot saska ot darb bas v rdu un lietv rdu skaitl un person .</p> <p>Prot p rbaud t uzrakst to, sal dzinot ar paraugu, un izmantot pareizrakst bas p rbaudei v rdn cu.</p>
<p>Inform cijas ieguve no liter riem tekstiem. (18 stundas)</p>	<p>Prot atrast pasak s un teik s inform ciju par tautas kult ru un valodas izcelšanos.</p> <p>Sal dzina daž d s pasak s g to inform ciju un m c s izdar t savus secin jumus.</p> <p>Zina, ka, p tot valodu, var g t inform ciju par tautas kult ru.</p> <p>M c s izskaidrot tautas parun s un sak mv rdos pausto domu.</p> <p>Caurskatot un p rskatot lasa tekstus un mekl tajos noteiktu inform ciju.</p>	<p>Prot noteikt vienk ršu teikuma priekšmetu (kas?) un izteic ju (ko dara?, ko dar ja?, ko dar s?).</p>	<p>Zina v rdš iras: lietv rds, paš bas v rds, darb bas v rds.</p> <p>Prot saska ot lietv rdu un paš bas v rdu dzimt , skaitl un loc jum .</p> <p>Bag tina savu valodu, iepaz stot apvidum rakstur gos un dai darbos min tos v rdus.</p> <p>M c s saskat t tekst un lietot sav run frazeolo ismus.</p>

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
<p>Inform cijas ieguve un prasme nodot inform ciju (afiša, pas kuma programma, rekl ma, sludin jums). (18 stundas)</p>	<p>Prot veidot pas kuma afišu (kas notiks?, kad?, cikos?, kur?) un programmu, iev rojot pl nveid bu notikumu uzskait jum , nor dot dal bniekus un vi u pien kumus. Prot atrast inform ciju programm (darb bas sec ba, dal bnieki, pien kumi) un afiš (kas notiks?, kad?, cikos?, kur?). M c s noteikt las t tekst darb bas laiku un ilgumu. M c s saskat t k das rekl m s un sludin jumos, labot t s. Zina alfab tu un izmanto to daž du sarakstu veidošanai (pas kuma dal bnieki, nepieciešamie pirkumi u.tml.). M c s saskat t sadz v latviešu alfab ta atš ir bas no citu valodu alfab tiem.</p>	<p>Prot dal t teikumos tekstu, kur nav iev rotas teikumu robežas.</p>	<p>Saskata nev lamas leksikas sl us sludin jumos un rekl m s. Saskata tekst skait a v rdus. Iev ro pamata (vienk ršie skait a v rdi) un k rtas skait a v rdu (punkts aiz k rtas skait a) pareizrakst bu, veidojot afišu, programmu M c s saskat t un lietot sa sin jumus (laika, att luma, naudas). Lieto lielos s kumburtus ielu un m ju nosaukumos.</p>
<p>V stule. (18 stundas)</p>	<p>M c s rakst t v stuli, iev rojot pie emt s normas. M c s rakst t v stuli liter ram varonim. M c s iev rot rakst t ja kult ru, noform jot tekstu atbilstoši t lietošanas m r im un situ cijai. M c s izmantot sava teksta</p>	<p>Saskata uzrunu las t tekst . M c s pierakst t uzrunu sav tekst , lietojot atbilstošas pieturz mes (uzruna teikuma s kum).</p>	<p>V rdu p rveidošanai prot izmantot pried k us. Lieto lielos s kumburtus pašv rdos. M c s izprast “Tu” un “J s” piekl j bas formu pareizrakst bas nosac jumus.</p>

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
	<p>piln gošan uzmetumu, melnrakstu un t rrakstu.</p> <p>Rakstot v stules, iev ro pie emt s normas (uzruna, ievadfr zes, galven da a, nobeiguma fr zes, paraksts, laika un vietas nor de).</p> <p>M c s mutv rdos un rakstveid veidot v st juma tipa domrakstu, izmantojot k paraugu iepriekš sast d tu pl nu vai veidojot savu pl nu.</p> <p>Raksta daž da veida dikt tus savu pareizrakst bas prasmju nostiprin šanai.</p> <p>M c s rakst t v stules liter ram varonim.</p> <p>M c s saskat t emocion lo noska ojumu dai darbos.</p>		

Tema "Valodas kultūra"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 12 stundas

Mācību uzdevumi

- Zināt, ka katram cilvēkam ir sava dzimtvaloda un latviešu valoda ir Latvijas valsts valoda.
- Toleranti izturties pret saziņas partneri.
- Saklausīt apkārtnē sabiedrībā dažādu tautu valodu lietojumu, toleranti izturties pret citdiem runājošajiem.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vērdzīmju
Valodas kultūra saziņa. (12 stundas)	<p>Saklausīt dažādu tautu valodu lietojumu ikdienas situācijās sabiedrībā.</p> <p>Zināt, ka katram cilvēkam ir sava dzimtvaloda.</p> <p>Izprot valodas nozīmi cilvēku dzīvē.</p> <p>Toleranti izturas pret citdiem runājošajiem (citas dzimtvaloda, dialekts).</p> <p>Prot uzslavēt, pateikties un uzrakstīt uzslavu un pateicību klasesbiedram par sagatavoto stāstījumu vai palīdzību kopīgi veiktā darbā.</p> <p>Rakstot savu tekstu, noformt to atbilstoši rakstu darbu kultūrai.</p> <p>Toleranti izturas pret saziņas partneri, uzklāst, nepātraucot pusvārdu, pieklājīgi paužot savu viedokli.</p> <p>Mācībspējam saskaņot tekstinformāciju par citu tautu neverbālās saziņas līdzekļiem, salīdzināt tos ar savai tautai raksturīgajiem.</p>	<p>Ievērot apgūtas interpunkcijas normas teikumu rakstībā.</p> <p>Veido teikumus, kuros ietilpst pieklājības frāzes.</p> <p>Sasveicinoties, atvadoties, atvainojoties, pateicoties prot lietot pieklājības frāzes,</p> <p>Mācībspējam parauga pierakstīt teikumus, kuros ir pieklājības frāzes (piem., atvainojiet,...).</p>	<p>Rakstvērdzīmju glītību un tehniski pareizi (burtu formas un burtu savienojumi).</p> <p>Mācībspējam savā tekstā izmantot literāri valodai atbilstošus vārdus.</p> <p>Mācībspējam, izmantojot vārdnīcas, skaidrot tekstos atrodamos frazeoloģismus.</p>

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
	Izprot piekl j bas normu noz mi ikdienas situ cij s.		

Tema "Mani sasniegumi valodas mācībā"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 12 stundas

Mācību uzdevumi

- Mācītājs veikt pētījumus, kas saistīti ar savu valodas prasmju uzlabošanas iespējām.
- Prast mutvārdošos un rakstveid uzslavēt klasesbiedrus, pateikties par atbalstu.
- Mācītājs veidot atskaiti par paveikto.
- Veikt sava un klasesbiedru darba izvērtējumu.
- Sadarbībā ar klasesbiedriem veikt projekta darbus par valodnieciskām tēmām.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vērtēšana
<p>Patstāvīgais pētījums pareizrakstības prasmi uzlabošanai (piem., projekts "Kā pārvērtēt tēmas izvērtējuma beigās pieturēties"). (6 stundas)</p>	<p>Veido projektu par valodas tēmu. Sadarbojas ar klasesbiedriem. Prot atrast informāciju par interesējošām tēmām, aptaujājat klasesbiedrus, skolotājus, vecākus, meklējat informāciju populārzinātniskajā literatūrā. Izmanto bibliotēku nepieciešamās literatūras atrašanai. Mācītājs izmanto informācijas tehnoloģijas nepieciešamās informācijas meklēšanai. Prezentē savu darbu klasē un vecākiem.</p>	<p>Prot dalīt teikumos tekstus, kur nav ievērotas teikumu robežas. Runā un rakstos lieto saziņas mērus, tematam un adresātam atbilstošus izteikumus. Mācītājs pierakstījis izteikumus, lai pamatotu savu viedokli.</p>	<p>Izmanto vērtēšanas kārtību pareizrakstības prasmi uzlabošanai. Ievēro apgūto vērtēšanas kārtību pareizrakstības normas.</p>
<p>Pašvērtējuma veidošana. (6 stundas)</p>	<p>Mācītājs mutvārdošos un rakstveidā atskaitīties par paveikto, paskaidrot notikušo. Rakstot savus tekstus, noformētos</p>	<p>Mācītājs pārvērtē teikumus citā laikā, mainot darbības vārda laika formu (piem., atskaitē par notikušo).</p>	<p>Raksta vārdus glīti un tehniski pareizi (burtu formas un burtu savienojumi). Ievēro apgūto vērtēšanas kārtību pareizrakstības normas.</p>

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
	<p>atbilstoši pie emtaj m norm m. M c s rakst t atskaiti par sasniegto. Toleranti izsaka savu viedokli, v rt jot klasesbiedru paveikto. K rto savu darba mapi, izv rt jot savus m c bu sasniegumus. Prezent darba mapi vec kiem un klasesbiedriem.</p>		

4. klase (210 stundas)

Skolēnu sasniegumi (rezultāta un procesa) mācību priekšmeta standarta mērķa īstenošanai

Valodas kompetence	Komunikatīvā kompetence
<p>Pēc paša sastādīta plāna veido īsu aprakstu.</p> <p>Izprot, ka teksta veidošanai nepieciešams plāns, un prot to veidot.</p> <p>Salīdzinot nosaka atšķirības daiļliteratūras un publicistiskā stila tekstos.</p> <p>Modulē balsi atbilstoši intonācijai stāstījuma, vēlējuma, izsaukuma, jautājuma teikumos un prot šos teikumus pierakstīt, ievērojot teikuma beigu pieturzīmi.</p> <p>Lieto vienkāršus un saliktus teikumus.</p> <p>Izprot, ka pauze runā ir pieturzīme tekstā.</p> <p>Vienkāršā un saliktā teikumā nosaka teikuma gramatisko centru (izteicējs atbild uz jautājumiem ko dara?, ko darīja?, ko darīs?).</p> <p>Saskata tekstā uzrunu un tiešo runu.</p> <p>Veido sinonīmu rindu.</p> <p>tšķir sugas vārdus no īpašvārdiem.</p> <p>Lieto lielos sākumburtus, pierakstot grāmatas nosaukumu, teksta autora, mākslinieka vārdu, uzvārdu, teātra izrādes nosaukumu.</p> <p>Saskata lietvārda un darbības vārda pamatformas, lai orientētos vārdnīcā.</p> <p>Zina un izprot vārdu izkārtojumu vārdnīcā (alfabēta secībā 2., 3. utt.).</p> <p>Zina, ka lietvārdam un īpašības vārdam ir dzimte, skaitlis, locījums.</p> <p>Zina, ka darbības vārdam ir tagadne, pagātne, nākotne.</p> <p>Zina personu vietniekvārdus.</p> <p>Prot saskaņot apstākļa vārdus “daudz”, “maz” ar ģenitīva locījumu.</p> <p>Lieto citu mācību priekšmetu apguvē pieņemtos vārdu saīsinājumus.</p> <p>Atšķir pirmatnīgus un atvasinātus vārdus.</p> <p>Saskata tekstā un veido salikteņus.</p> <p>Prot pareizi rakstīt vārdus, kuros ir priedēkļi.</p> <p>Zina, kurus vārdus nevar dalīt pārņemšanai jaunā rindā.</p>	<p>Nosaka saziņas tematu un saziņas partneri.</p> <p>Lieto pieklājības formas “Tu”, “Jūs” atbilstoši saziņas situācijai.</p> <p>Ievēro runas etiķetes un uzvedības normas teātrī.</p> <p>Iesaistās sarunā par mācību jautājumiem un sev interesējošām tēmām.</p> <p>Lasa pareizi, veikli un apzināti attīsta lasīšanas prasmi.</p> <p>Saskata lasāmā teksta plānveidību.</p> <p>Uztver teksta informāciju.</p> <p>Uzstājas klasē ar paša izvēlētu daiļdarba tekstu.</p>

<p><i>Mācās</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - iepazīt rakstības attīstības gaitu (rūnu raksti, seno rakstu zīmes, hieroglifi, piktogrammas, kirilica, latīņu alfabēts), - izprast saziņas un izziņas valodas funkciju, - veidot vēstījumu, - rakstīt melnrakstu un izprast tā nepieciešamību, - saskatīt vārda izvēles nozīmi tekstā, - saklausīt un lietot daudznozīmīgus vārdus, - skaidrot tekstā dzirdēto un lasīto frazeoloģismu jēgu, - izprast vecvārdu un apvidvārdu nozīmi, tos saklausīt dzirdētā un lasītā tekstā, - savas valodas bagātināšanai apzināti izmantot sinonīmus un antonīmus, - atdalīt ar komatu teikuma locekļus un salikta teikuma daļas, - atšķirt tiešo runu un piebildi, pierakstīt teikumus ar tiešo runu, ja piebilde ir sākumā, - atšķirt vārdšķiras un teikuma locekļus, - saskatīt un atdalīt tekstā ar pieturzīmi izsaukmes vārdus, - pareizi rakstīt salikteņus (līdzskaņi saknes sadurā), - pierakstīt skaitļa vārdus. 	<p><i>Mācās</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - mērķtiecīgi pilnīgot rokrakstu, - izmantot lasīšanas caurskatīšanas stratēģiju, - runāt skaidri, saprotami, izteiksmīgi un situācijai atbilstoši, - izteiksmīgi runāt, apzināti izmantot mīmiku un žestus, - vērtēt savu izteikumu atbilstību adresātam un saziņas tematam, - pamatot viedokli, izmantojot palīgteikumus (...), tāpēc ka...), - mērķtiecīgi saklausīt konkrētu informāciju, - atbildēt uz konkrētiem jautājumiem, - izteikt piekrišanu, iebildumu, lūgumu, atteikumu, komplimentu, līdzjūtību, vērtējumu, - uztvert dzirdētā un lasītā teksta tematu un galveno domu, - formulēt rindkopas domu, - detalizēti stāstīt un atstāstīt tekstu, - rakstveidā īsi atstāstīt lasītu vai dzirdētu tekstu, - rakstīt tekstu atbilstoši adresātam un saziņas mērķim.
<p>Mācīšanās kompetence</p>	<p>Sociokultūras kompetence</p>
<p>Prot izmantot vārdnīcas. Izmanto alfabētu, iegūstot un apkopojot informāciju. Iegūst un izmanto informāciju no populārzinātniskiem rakstiem, enciklopēdijām. Salīdzina un vērtē mācību uzdevuma veikšanai atrasto informāciju. Pieraksta sev nepieciešamo informāciju. Latviešu valodā iegūtās prasmes izmanto citu mācību priekšmetu apgūvē.</p>	

Mācās

- iegūt informāciju no dažāda veida tekstiem un izmantot to latviešu valodas mācībās,
- atlasīt, salīdzināt, grupēt un sistematizēt informāciju pēc parauga, izmantojot dažādus paņēmienus,
- novērtēt paša veidotu tekstu.

Mācās

- iegūt informāciju par tautas kultūru no vārda un teksta,
- izprast dzimtās valodas nozīmi savas personības pilnveidē,
- ievērot toleranci pret cilvēkiem, kuri citādāk izrunā vārdus un teikumus.

Mācību procesa laikā skolnieki iepazīstas ar dažādu žanru un veidu tekstiem. Skolnieki tos lasa, pierunā saturu, analizē gan informatīvu (ko uzzināju?, ko vēl gribu zināt? kā pierakstīt to, ko uzzināju?), gan gramatisku (kāda ir vārdu nozīme?, kādu vārdus izmantoju?, kā veidoti teikumi?, kādas pieturmes liktas?) aspektus.

Mācību procesā ieteicams izmantot dažādus teksta un informācijas pieraksta veidus:

- pārskats, tabula, shēma, kolāža,
- vienkāršais un saliktais plāns.

Mācību procesā ieteicams izmantot dažādus daiļliterāras, zinātniskus, populārzinātniskus tekstus un lietišķos rakstus:

- folkloras paraugi (*mīklas, sakāmvārdi, tautasdziesmas par ģimenes savstarpējām attiecībām, tautasdziesmas un pasakas par dzīvniekiem un putniem*),
- dažādu žanru (*literārā pasaka, stāsts, tēlojums, dzejolis*) daiļliteratūras darbi vai to fragmenti,
- lietišķo rakstu paraugi (*afiša, sludinājums*),
- populārzinātniski raksti par valodas izcelšanās jautājumiem un valodu bērnu preses izdevumos.

Organizējot mācību procesu, ieteicams izmantot starppriekšmetu saikni:

- ar literatūru, kur skolnieki iepazīst literāras komunikācijas pamatelementus,
- ar dabaszinātni, kur skolnieki iegūst priekšstatus un zināšanas par norisēm dabā un cilvēkā,
- ar matemātiku, kur skolnieki iepazīst izpratni par matemātiskajiem vienībām un saistījumiem.

Tema "Mana valoda"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 18 stundas

Mācību uzdevumi

- Mācīties apzināt pilnīgot un attīstīt valodas prasmes.
- Mācīties lietot vārdu kas.
- Mācīties izmantot lasīšanas prasmi mācību procesā.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vārdi
Valodas nozīme cilvēka dzīvē. (6 stundas)	<i>Mācās saprast savas valodas prasmes pilnīgošanas nozīmi (mācībās, saziņā).</i> <i>Mācās apzināti pilnīgot pareizrūnas un pareizrakstības prasmes.</i> Pārrunā klasē vasarā piedāvoto, stāsta par sevi, klausās klasesbiedru stāstījumu, uzdod jautājumus, veido vasaras notikumu kalendāru. Izvirza mācību mērķus 4.klases latviešu valodas stundām.	Atkarībā no 3. klases mācību tēmas. Prot dažātos tekstos teikumus. Zina teikuma pazīmes un ievieš tos teikumu veidošanā. Formulē jautājumu teikumus.	Pieraksta vietvārdus (vietas, kurās klasesbiedri vasarā bijuši). Izmanto zināšanas par lielo saskaitu lietošanu vietvārdos.
Lasītprasme. (6 stundas)	Izvēlas dažādas literāras tekstus. Lasa pareizi, apzināti, veikli. <i>Mācās izteiksmīgi lasīt.</i> <i>Mācās izmantot lasīšanas stratēģijas (caurskatīšana u.c.).</i> <i>Mācās detalizēti stāstīt un atstāstīt tekstu.</i> <i>Mācās uztvert teksta galveno domu.</i> <i>Mācās mērķtiecīgi saklausīt un atrast tekstā nepieciešamo informāciju.</i>	Izprot mācību uzdevumu un izpilda to. Klausās klasesbiedru stāstījumu, atlasa nepieciešamo informāciju.	Prot atrast atbalsta/atlasīšanas vārdus, caurskatot tekstu. Skaidro vārda nozīmi tekstā.

Apakšmas	Teksts	Teikums	Vārdi
	<p>Atrod informāciju, salīdzina, <i>mācās to atlasīt un grupēt.</i></p> <p>Atrod tekstā mērķu uzdevuma veikšanai nepieciešamo informāciju. Veido vienkāršu un salikto plānu (plāna punkti ar apakšpunktiem), kuru izmanto, atstājot tekstu.</p>		
<p>Alfabēts un vārdnīca. (6 stundas)</p>	<p>Izmantojot alfabētu, prot iegūt un apkopot informāciju.</p> <p><i>Mācās lietot mācību uzdevumam atbilstošas vārdnīcas.</i></p> <p>Izmanto vārdnīcas pareizrakstības prasmes pilnveidei.</p>		<p>Prot sarindot vārdus alfabētiskā secībā, veidojot sarakstus un sakrājot savu vārdnīcu.</p> <p>Saskata lietvārda un darbībasvārda pamatformu, zina, ka vārdnīcā vārdi doti pamatformā.</p>

Tema "Valodas kultūra"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 24 stundas

Mācību uzdevumi

- Pilnībā saņemt komunikatīvās prasmes.
- Mācīties saskatīt vārdu izvēles lomu teksta izveidē.
- Mācīties ievērot toleranci pret cilvēkiem.
- Pilnībā saņemt tematam un adresātam atbilstošus izteikumus.
- Mācīties lietot verbālos un neverbālos saņemt līdzekļus.
- Mācīties bagātināt savu valodu, izmantojot leksikas slāņu daudzveidību.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vārdi
Valodas nozīme cilvēka dzīvē. (12 stundas)	<i>Mācās izprast dzimtās valodas nozīmi savas personības pilnveidē. Mācās izprast, kāpēc cilvēkiem var būt izrunas problēmas. Mācās ievērot toleranci pret cilvēkiem, kuri citādāk izrunā vārdus un teikumus. Mācoties izteiksmīgi runāt, apzināti izmantot žestus un mīmiku.</i>	Izsaka apgalvojuma un nolieguma teikumus par valodas nozīmi cilvēka dzīvē. Pamāna frazeoloģiskus valodas.	Izmanto daudznozīmīgus vārdus, veidojot savu tekstu. <i>Mācās saskatīt vārdu izvēles lomu teksta izveidē. Mācās savas valodas bagātināšanai apzināti izmantot sinonīmus, antonīmus.</i> Prot veidot sinonīmu rindu. <i>Mācās bagātināt savu tekstu ar atbilstošiem vecvārdiem, apvidvārdiem.</i>
Saziņas. (6 stundas)	Sagatavo uzstāšanos klasesbiedru priekšā. Uzstājas ar paša izvēlētu darba tekstu. Nolasa paša veidotu tekstu. Uztver dzirdētā tekstā iekļautu konkrētu informāciju.	Saskata un saklausā teikuma robežas. Modulārs atbilstoši intonācijai. Stāstījuma, vārdējuma, izsaukuma, jautājuma teikumos.	Pievērš uzmanību vārdu izvēlei. <i>Mācās saklausīt klasesbiedru runā sinonīmus, antonīmus, frazeoloģismus.</i>

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
<p>Dialogs. (6 stundas)</p>	<p>Veido dialogu. <i>Mācās ievērot klausītāja kultūru dialogā.</i> <i>Mācās plānot un veidot savu tekstu atbilstoši saziņas mērķim.</i> Ievēro uzvedības un runas etiķetes normas teātrī. Kopīgi klasē pārrunā teātrī redzēto, dzirdēto, izjusto.</p>	<p><i>Mācās pamatot viedokli, izmantojot nosacījuma palīgteikumus.</i> Iesaisties sarunā, atbildot uz jautājumiem. Nosaka saziņas tematiku un saziņas partneri, plāno saziņas tematiku un adresātāmu atbilstošus izteicienus. <i>Mācās vērtēt savu izteikumu atbilstību saziņas tematiku un adresātāmu.</i> Veido jautājumus par sev neskaidriem tekstiem, par kuriem vālas iegūt informāciju. Spēj atbildēt uz dažādiem jautājumiem. <i>Mācās izteikt piekrišanu, iebildumu, lūgumu, atteikumu, komplimentu, līdzjūtību, vērtējumu.</i> Pieraksta teātra izrādes nosaukumu, lugas autora, režisora, galveno lomu tēlotāju vārdus, uzvārdus.</p>	<p><i>Mācās uzrunā lietot pieklājības frāzes.</i> Lieto pieklājības formas "Tu", "Jūs" atbilstoši saziņas situācijai. Atšifrē saziņas vārdus no pašvārdiem. Zina, ka pašvārdus raksta ar lielajiem sākumburtiem.</p>

Tema "Valodas vēsture un attīstība"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 6 stundas

Mācību uzdevumi

- Mācītājs izprast valodas attīstību.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vērdi
Valoda – tautas piederības apliecinātāja. (6 stundas)	<i>Mācās iegūt informāciju no vārda un teksta par tautas kultūru. Mācās izprast rakstības attīstības gaitu. Mācās izprast latīņu alfabēta nozīmi latviešu rakstības attīstībā.</i>	Klausīs, lasīs, meklēs un atlasīs informāciju par senajiem rakstzīmēm, rīcību rakstiem, piktogrammām, kirilicu. <i>Mācās veidot tabulu, izkārtot tajā iegūto informāciju.</i>	<i>Mācās skaidrot nepazīstamus vārdus, kurus iepazīst saistībā ar rakstības vēsturi. Veido neskaidro nezinošu vārdu vārdu.</i>

Tema "Valodas sistēma"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 64 stundas

Mācību uzdevumi

- Mācīties izmantot valodas zināšanas un prasmes dažādos saziņas situācijās un tekstveidos.
- Mācīties veidot izpratni par valodu kā sistēmu.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vārdi
Tiešruna. (12 stundas)	<i>Mācās veidot un pierakstīt dialogu, izmantojot tiešo runu (piebilde sākumā).</i>	Prot pierakstīt vienkāršus tiešrunas teikumus.	Lieto personu vietniekvārdus.
Vārdzīmas. (40 stundas)	<i>Mācās saskatīt tekstā dažādu vārdzīmu vārdus.</i>	Prot apzināt un mērķtiecīgi veidot teikumus, kuros ir lietvārdi, darbības vārdi, pašbūtības vārdi, apstākļa vārdi un personu vietniekvārdi.	Zina, ka lietvārdam un pašbūtības vārdam ir dzimte, skaitlis, locījums. Zina, ka darbības vārdam ir tagadnes, pagātnes, nākotnes forma.
Vārda sastāvs. (12 stundas)	Veido pārskatu par pirmatnīgiem un atvasinātiem vārdiem.		Atšķir pirmatnīgus un atvasinātus vārdus. Prot pareizi rakstīt vārdus, kuros ir priekšizvards.

Tema "Mani sasniegumi valodas mācībā"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 6 stundas

Mācību uzdevumi

- Atkārtot un sistematizēt mācību gada laikā iegūtās zināšanas.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vērdi
Projekta veidošana (ieteicamais laiks – "Mana klase", "Mana skola", "Mana imene", "Mans vaasprieks"). (6 stundas)	Mērīt tieši un apzināti izmantot iegūtās zināšanas.	Mērīt tieši un apzināti izmantot iegūtās zināšanas.	Mērīt tieši un apzināti izmantot iegūtās zināšanas.

5. klase (175 stundas)

Skolēnu sasniegumi (rezultāti un procesa) mērķu priekšmeta standarta mērķa īstenošanai

Valodas kompetence	Komunikatīvā kompetence
<p>Zina, ka valodai ir saziņas funkcija.</p> <p>Zina, ka ir dažādas zīmju sistēmas, atšķir valodas zīmes no citām zīmju sistēmām.</p> <p>Zina sarunvalodas un lietišķo rakstu valodas stila pazīmes un atšķir šos stilus.</p> <p>Zina apraksta un vēstījuma galvenās atšķirības.</p> <p>Saskata vārdu izvēles nozīmi teksta uztverē un izveidē.</p> <p>Atšķir teikumu no citām valodas vienībām, pamatojoties uz tā pazīmēm.</p> <p>Teikuma emocionalitātes izteikšanai lieto atbilstošu teikuma beigu pieturzīmi.</p> <p>Zina, ka vārdus “protams”, ”manuprāt”, ”pēc manām domām”, “piemēram”, “pirmkārt”, ”otrkārt” atdala ar komatiem.</p> <p>Atdala vienlīdzīgus teikuma locekļus (v1, v2; v1 un v2; v1 un v2, un v3; v1 vai v2; v1 jeb v2; v1, bet v2).</p> <p>Atdala ar komatu atkārtotus vārdus. Atdala ar pieturzīmēm uzrunu, izsaukšanas vārdu.</p> <p>Prot dalīt vārdus zilbēs pārvešanai jaunā rindā.</p> <p>Prot saīsināt vārdus (aiz līdzskaņa).</p> <p>Prot pareizi lietot lielos sākumburtus vietvārdos, svētku nosaukumos, dažādu objektu (piem., Brīvības piemineklis) nosaukumos.</p> <p>Prot pareizi rakstīt vārdus, kuros ir pozicionālās līdzskaņu pārmaiņas (priedēkļa un saknes, saknes un galotnes sadurā).</p> <p>Prot pareizi rakstīt salikteņus.</p> <p>Nosaka vārda sastāvdaļas un izprot to nozīmi vārdu darināšanā.</p> <p>Zina, kas ir viennozīmīgi, daudznnozīmīgi vārdi; vispārlietojamā leksika; sarunvalodas vārdi, poētismi, vienkāršrunas vārdi, apvidvārdi.</p> <p>Zina, ka vārdam ir tiešā nozīme un var būt pārnestā nozīme.</p> <p>Zina lietvārda gramatiskās pazīmes (dzimte, skaitlis, locījums, daļiņvārds, pašvārds un sugas vārds), likumsakarības un izņēmumus (kopdzimtes vārdi, vienskaitlinieki, daudzskaitlinieki).</p>	<p>Zina, ka ir verbāli un neverbāli saziņas līdzekļi.</p> <p>Nosaka saziņas situācijas partnerus un tematu.</p> <p>Formulē rindkopas domu teikumā, saistot to ar visa teksta tematu.</p> <p>Pilnīgo lasīšanas prasmi – noskaidro nesaprotamo vārdu, frāžu nozīmi.</p>

<p><i>Mācās</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - izprast valodas izziņas, nosaucošo un emocionālo funkciju, - noteikt teksta daļas (ievads, iztirzājums, nobeigums), plānot tekstu, izmantojot trīsdaļīgo plānu un veidot savu tekstu plānveidīgi, - mērķtiecīgi izmanto apraksta un vēstījuma elementus tekstveidnē, - izprast, kā teikuma beigu pieturzīme (t. sk. daudzpunkte) ietekmē tekstu, - veidot uzmetumu (izmantojot plāna elementus, atbalsta/ atslēgas vārdus, grafiskos organizatorus), atlasot informāciju, strukturējot to, - izprast teikuma virslocekļu un palīglocekļu lomu teikuma veidošanā, - noteikt izteicēju, kas atbild uz jautājumu kāds ir?, kas ir?, - izprast komata lietošanu pirms saikļa “un”, - veidot uzrunas grupu un rakstot atdalīt ar komatu, - likt pieturzīmes tiešās runas teikumos (piebilde teikuma sākumā un beigās), - atrast vārda nozīmju skaidrojumu vārdnīcā, - izprast lasītu vai dzirdētu frazeoloģismu jēgu, izmantojot vārdnīcu vai atbilstoši kontekstam, - izvēlēties leksiku atbilstoši lietišķās valodas vai sarunvalodas stilam. 	<p><i>Mācās</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - izprast verbālo un neverbālo saziņas līdzekļu nozīmi sarunā, - noteikt saziņas situācijas mērķi, vietu, laiku, - plānot, veidot un vērtēt savus izteikumus, - ievērot runātāja un klausītāja kultūru, sadarbojoties ar klasesbiedriem, - uztvert dzirdēto tekstu detalizēti, - mērķtiecīgi klausīties, - noteikt dzirdēta un lasīta teksta temata un galvenās domas saistību, - veidot adresātam, saziņas tematam, mērķim, vietai un laikam atbilstošu tekstu, - īsi stāstīt un atstāstīt tekstu, uzstāties ar paša sagatavotu tekstu, - atšķirt literāru valodu no neliterāras valodas, labot savu runu, - lasīt izteiksmīgi, ievērojot pieturzīmju noteiktās pauzes (teikuma beigās, teikumā) un atbilstoši saziņas mērķim, - izmantot detalizēto un caurskatīšanas lasīšanas stratēģiju, - rakstīt tekstu atbilstoši adresātam, saziņas tematam un mērķim, vietai un laikam, - rakstveidā plānveidīgi atstāstīt izlasītu/dzirdētu tekstu, - formulēt un pierakstīt savas domas loģiskos teikumus.
<p>M c šan s kompetence</p>	<p>Sociokult ras kompetence</p>
<p>Prot lasīt tabulu un domu karti.</p>	<p>Zina, ka ir dzīvas valodas, mirušas valodas, dzimtā valoda, valsts valoda un minoritātes valoda.</p>
<p><i>Mācās</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - saskaņāt tekstā ietverto informāciju par valodu, atrast sev nepieciešamo, izmantot to savā darbībā, - vērtēt tekstā ietverto informāciju – jauna/zināma, pamatota/nepamatota, - izmantot grafiskos organizatorus un datora iespējas informācijas pierakstam un sistematizēšanai, 	<p><i>Mācās</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - izprast valodas nozīmi kultūrā un savas personības pilnveidē, - atrast mācību procesam nepieciešamos tekstus par valodu, - saskaņāt atšķirības latviešu un citu kultūru runas un uzvedības tradīcijās, - izturēties ar cieņu pret dzimto valodu.

- vērtēt savas prasmes un izvairīt turpmākos mācību mērķus,
- atrast literārās valodas vārdnīcā, sinonīmu vārdnīcā un pareizrakstības vārdnīcā sev nepieciešamo informāciju un izmantot to savā darbībā.

Mācību procesā skolnieki iepazīstas ar dažādu žanru un veidu tekstiem. Skolnieki tos lasa, pārskatīti saturu, analizē gan informatīvus (*ko uzzināju?, ko vēl gribu zināt?, kā pierakstīt to, ko uzzināju?*), gan gramatiskus (*kāda ir vārdu nozīme?, kādu vārdšķiru vārdi izmantoti?, kā veidoti teikumi?, kādas pieturzīmes liktas?*), gan vērtējo (kvalitatīvo) aspektus.

Mācību procesā ieteicams izmantot dažādus teksta un informācijas pieraksta veidus:

- grafiskie organizatori (*hierarhiskais, secīgais, Venna diagramma*), *pasvītrojumi u.c. izcēlumi*,
- vienkāršais plāns, saliktais plāns, trīsdalīgais plāns.

Mācību procesā ieteicams izmantot dažādus daiļliterāras, zinātniskus, populārzinātniskus tekstus un lietišķo rakstu veidus:

- folkloras paraugi (*tautasdziesmas, brīnumu un sadzīves pasakas*),
- dažādu žanru (*literārā pasaka, stāsts, romāns, dzeja, pasaku luga*) daiļliteratūras darbi vai to fragmenti,
- lietišķo rakstu paraugi (*iesniegums, paskaidrojums, vēstule*),
- populārzinātniski raksti par valodu preses izdevumos un internetā.

Organizējot mācību procesu, ieteicams izmantot starppriekšmetu saikni:

- ar literatūru, kur skolnieki apgūst tēlainas izteiksmes līdzekļus, lasa daiļliterāras stila tekstus, mācās izprast vārdu, frazeoloģismu praksi un nozīmi,
- ar dabaszinātni, kur skolnieki iepazīstas ar Latvijas novadiem, dažādiem vietiem.

Tema "Mana valoda"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 10 stundas

Mācību uzdevumi

- Mācītājam jāvērtē savas lasīšanas, klausīšanas un runāšanas prasmes.
- Mācītājam jāvērtē savu rokrakstu un rakstīšanas prasmi.
- Mācītājam jāievieš runātāja un klausītāja kultūru, sadarbojoties ar klasesbiedriem.
- Mācītājam jāapzinās tiesiskās normas mācību materiālos.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vārdi
Iepazīšanās ar 5.klases mācību saturu, mācību grāmatu, burtnīcu. (1 stunda)	Iepazīstas ar 5. klases mācību saturu. Izvirza mācību materiālos 5. klases latviešu valodas stundām.		
Savas lasīšanas prasmes vērtējums. (2 stundas)	<i>Mācās vērtēt, vai prot lasīt pareizi un veikli. Mācās noteikt lasītā teksta temata un galvenās domas saistību.</i>	Uztver teikumā izteikto domu.	Saprot vispārlietojamās leksikas vārdu nozīmi.
Sava rokraksta un rakstīšanas prasmes vērtējums. (3 stundas)	<i>Mācās vērtēt, vai prot glīti un tehniski pareizi norakstīt un pierakstīt tekstu.</i>	Atkrato teikuma pazīmes. Glīti un pareizi noraksta un pieraksta diktētus teikumus, saklusa teikuma intonāciju, liek pareizas pieturzes teikuma beigās.	Glīti un pareizi noraksta un pieraksta vārdus, atkrato, kā veidot vārdu pārbaudes formas (vārdus lokot).

Apakštas	Teksts	Teikums	Vārdi
<p>Klausīšanās un runāšanas kultūra grupu darbos un kopīgās klases darbības. (4 stundas)</p>	<p>Izstrādā stāstījuma vārdus un runāšanas noteikumus. Veido stāstījumu par vasaras notikumiem. <i>Mācās īsi stāstīt tekstu, uzstāties ar paša sagatavotu tekstu.</i> <i>Mācās mērķtiecīgi klausīties.</i> <i>Mācās vērtēt citu stāstījumu.</i> <i>Mācās noteikt dzirdēta teksta tematu un galvenās domas saistību.</i> Veido klausīšanās un runāšanas noteikumus darbam grupās, grupās, klasēs.</p>	<p>Pareizi pieraksta noteikumus (numurs, saraksta teikumu ar lielo burtu, liek atbilstošu pieturzīmi teikuma beigās, mācās visus teikumus veidot pēc vienas formas).</p>	<p>Pareizi pieraksta noteikumos skaitļus vārdus ar romiešu un ar burtcipariem.</p>

Tema "Valodas kultūra"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 35 stundas

Mācību uzdevumi

- Mācīties izprast valodas nozīmi tautas kultūrā un savas personības pilnveidā.
- Mācīties izturēties ar cieņu pret dzimto valodu.
- Mācīties atšķirt literāru valodu no neliterāras valodas, labot savu runu.
- Mācīties lasīt literāras valodas vārdnīcu un sinonīmu vārdnīcu, ietvert informāciju, atrast sev nepieciešamo, izmantot to savā darbībā.
- Prast rakstīt lietišķos rakstus (iesniegumu, paskaidrojumu) atbilstoši adresātam.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vārds
Saziņas valodas funkcija. Vārds kā valodas zīme. (4 stundas)	Zina, ka valodai ir saziņas funkcija. <i>Mācās izprast verbālo saziņas līdzekļu nozīmi saziņas procesā.</i> Atšķir emocionālu tekstu no izziņas teksta, mācās izprast lasīšanas mērķi.	<i>Mācās izprast teikuma saturu un beigu pieturzīmes saistību.</i>	Izprot vārda nosaucošo funkciju. Zina, kāda ir vārda pamatforma, pēc kuras vārds jāmeklē vārdnīcā (nominatīvs, nenoteiksmes).
Literāra valoda un neliterāra valoda. (10 stundas)	<i>Mācās uztvert dzirdēto tekstu detalizēti – atšķirt (gan lasot, gan klausoties) literāru valodu no neliterāras valodas, izprast, kādā saziņas situācijā nedrīkst un kādā nevajadzētu lietot neliterāru valodu.</i> <i>Mācās saprast, ka valoda raksturo cilvēku.</i>	Veido teikumus atbilstoši teikuma pazīmēm (atbilstošs vārdu saistījums teikumam). <i>Mācās pareizi lietot saikli "jeb", "vai", atdalot vienlīdzīgus teikuma locekļus.</i>	<i>Mācās atšķirt literāru leksiku no neliterāras leksikas.</i> Zina, kas ir viennozīmīgi, daudznnozīmīgi vārdi; vispārlietojamā leksika, vienkāršrunas vārdi, poētiski. <i>Mācās atrast vārdnīcā un izmantot sinonīmus, lai aizstātu neliterārus vārdus ar literāriem vārdiem.</i> Zina, kā aizvārdiem "daudz", "maz", "vairāk", "mazāk" lietvārdus lieto enīti vārdos. Zina, kā vārdus "dens", "akmens" u.c. enīti vai forma ir vienāda ar nominatīva formu.

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
<p>Sarunvalodas stils un lietišķo rakstu valodas stils. V rdu izvēle atbilstoši valodas stilam. (16 stundas)</p>	<p>Zina sarunvalodas un lietišķo rakstu valodas stila pazīmes. Atšķir ir sarunvalodas stilu no lietišķo rakstu valodas stila. <i>Mācās izprast valodas emocionālo funkciju.</i> Prot rakstīt lietišķos rakstus – iesniegumu, paskaidrojumu (zina obligātos rekvizītus, lieto pareizo locījuma adresanta v rdu, uzv rdu). <i>Mācās ar konkrētu izziņas mērķi lasīt latviešu literārās valodas vārdnīcu un sinonīmu vārdnīcu.</i> <i>Mācās izmantot caurskatīšanas stratēģiju, lai atrastu vārdnīcā nepieciešamo informāciju.</i> Pilnīga lasīšanas prasme – noskaidro nesaprotamo v rdu nozīmi.</p>	<p><i>Mācās saskatīt un saklausīt frazeoloģismus, skaidrot tos un izmantot sarunvalodas stila tekstos.</i> <i>Mācās vērtēt savu izteikumu atbilstību adresātam un izvēlēties saziņas mērķim atbilstošus izteikumus.</i> <i>Mācās, rakstot iesniegumu un paskaidrojumu, formulēt domu īsos, loģiskos teikumus.</i></p>	<p>Zina, kas ir sarunvalodas v rdi. Zina, ka v rdam ir tiešā nozīme, var būt pārnests nozīme. <i>Mācās atrast norādes latviešu valodas vārdnīcā par vārdu nozīmēm, emocionālo vai stilistisko nokrāsu.</i> <i>Mācās saskatīt vārdu daudznozīmību, emocionālo vai stilistisko nokrāsu.</i> <i>Mācās izvēlēties leksiku atbilstoši lietišķās valodas vai sarunvalodas stilam.</i> <i>Mācās atrast vārdnīcā un izmantot sinonīmus, lai aizstātu sarunvalodas vārdus ar neitrāliem vārdiem atbilstoši saziņas situācijai.</i></p>
<p>Latviešu valodas dialekti. Valsts valoda un minoritātes valoda. (5 stundas)</p>	<p>Iepazīstas ar augšzemnieku un lībiešu dialekta tekstu paraugiem. Zina, ka ir literārā valoda un dialekti, izprot dialektu nozīmi nacionālajā kultūrā. Zina, ka ir dzimtnā valoda, valsts valoda un minoritātes valoda. <i>Mācās saskatīt atšķirības latviešu un citu tautu runas un uzvedības tradīcijās.</i></p>	<p>Izprot v rdu saistījuma nozīmi teikumā.</p>	<p>Salīdzina literārās valodas un dialektu v rds, zina, kas ir apvidv rdi, <i>mācās atrast to nozīmi, izmantojot sinonīmu vārdnīcu.</i> Zina, ka ir šaurais e un platais e, ka dialektos v rds m dz izrunā ar cit d m ska m k literāraj valodā. Zina, kas ir barbarismi, <i>mācās aizstāt barbarismus savā runā ar literārās valodas sinonīmiem.</i></p>

Tema "Valodas vsture un attstība"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 15 stundas

Mācību uzdevumi

- Mācītājam jāizprast valodas nozīmi cilvēku dzīvē.
- Mācītājam jāizprast valodas saziņas funkciju.
- Mācītājam jāizprast valodu kā zīmju sistēmu, atšķirībā no citām zīmju sistēmām.
- Mācītājam jāuzstāda tiesiskais ar pašā sagatavotu tekstu.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vērtējums
Valodas un rakstības rašanās, skaņas un burti kā valodas zīmes. (15 stundas)	<p>Zina, ka ir dažādas zīmju sistēmas, atšķirībā no citām zīmju sistēmām.</p> <p>Zina, ka ir verbāli un neverbāli saziņas līdzekļi, iepazīst neverbālos saziņas līdzekļus, <i>mācās izprast to nozīmi saziņas procesā.</i></p> <p>Paprot tekstus par valodas rašanos un rakstības attīstību, <i>mācās saskatīt tekstā ietvertu informāciju par valodu, atrast sev nepieciešamo, izmantot to savā darbībā.</i></p> <p><i>Mācās vērtēt tekstā ietvertu informāciju (jauna/ zināma, pamatota/ nepamatota).</i></p> <p><i>Mācās sistematizēt iegūto informāciju, izmantojot dažādus grafiskos organizatorus (piem., domu karti, Venna diagrammu).</i></p> <p><i>Mācās noteikt informatīva teksta (lasīta un dzirdēta) tēmu un galveno domu.</i></p> <p><i>Mācās uztvert konkrētas detaļas</i></p>	<i>Mācās formulēt teksta tēmu vienkāršā teikumā un saistīt tēmu ar galveno domu.</i>	<p>Zina alfabēta nozīmi, prot to izmantot, meklējot vai sistematizējot informāciju.</p> <p>Atkarībā no skaņu daļjumu (līdzskaņi, patskaņi, divskaņi).</p> <p>Prot dalīt vārdus zilbēs pārrēķināšanai jaunā rindā atkarībā no blakus esošiem līdzskaņiem.</p> <p>Prot saistīt vārdus (aizlīdzskaņus).</p>

Apakšmas	Teksts	Teikums	Vārdi
	<p><i>dzirdētā tekstā, īsi atstāstīt tekstu mutvārdos un rakstveidā.</i></p> <p>Zina izplatītās valodas izcelšanās hipotēzes (skatīt atdarināšanas teorija, skaidrojums Bēla, evolūcijas teorija).</p>		

Tema "Tekstveide" Ieteicamais laiks tēmas apguvei 75 stundas

Mācību uzdevumi

- Mācītājs veidot un rakstīt tekstu atbilstoši adresātam, saziņas tematam, mērķim.
- Mācītājs veidot mērķtiecīgu, sakarīgu un pabeigtu tekstu.
- Mācītājs mērķtiecīgi pilnveido savu raksttērasmi - pierakstīt tekstu, ievērojot interpunkcijas normas.
- Mācītājs pierakstīt un sistematizēt teksta veidošanai nepieciešamo informāciju, izmantojot dažādus pamācību mienus.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vārdi
<p>Teksta temata, virsraksta noteikšanas, plānošanas, teksta tipa noteikšanas un uzmetuma nozīmes teksta kvalitātes nodrošināšanai. (30 stundas)</p>	<p>Nosaka saziņas situācijas adresātu, tematu, mērķi (vietu un laiku, ja tas ir iespējams).</p> <p><i>Mācās plānot un rakstīt tekstu atbilstoši adresātam, saziņas tematam un mērķim.</i></p> <p><i>Mācās veidot uzmetumu, izmantojot plāna elementus, atbalsta/atslēgas vārdus, grafiskos organizatorus (hierarhisko, secīgo, Venna diagrammu), atlasot informāciju, strukturējot to.</i></p> <p><i>Mācās veidot trīsdaļīgo plānu.</i></p> <p><i>Mācās rakstveidā plānveidīgi atstāstīt izlasītu/ dzirdētu tekstu.</i></p> <p><i>Mācās glīti un pareizi rakstīt vēstuli atbilstoši vēstules teksta struktūrai, ievērojot vēstules rakstīšanas etiķetes normas (sasveicināšanas, uzruna, atvadīšanās, "Tu", "Jūs" ar lielo burtu, paraksts, saprotami uzrakstīts teksts).</i></p>	<p>Mācās loģiskos teikumos formulēt savas domas.</p> <p>Atšķir teikumu no citām valodas vienībām, pamatojoties uz tēpaszīmēm.</p> <p>Prot formulēt rindkopas domu teikumu, saistot to ar visa teksta tematu.</p> <p>Izmanto vārdus atbilstošas pieklājības frāzes.</p> <p>Mācās atdalīt teikumā izsaukmes vārdus.</p> <p>Lieto teikuma mērķi atbilstošu beigu pieturzīmi.</p> <p>Teikuma emocionalitātes izteikšanai lieto atbilstošu beigu pieturzīmi.</p> <p>Prot likt pieturzīmes, dažādos veidos pierakstot datumu.</p>	<p>Izmanto vārdus adresātam atbilstošu leksiku.</p> <p>Apzināti izmanto vispārlietojamo leksiku un sinonimus.</p> <p><i>Mācās tekstā izmantot izsaukmes vārdus.</i></p> <p>Izmanto salīdzināmības pakāpi pašas intensitātes izteikšanai.</p>

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
	<p><i>Mācās noteikt teksta daļas (ievads, iztirzājums, nobeigums), plānot tekstu un veidot savu tekstu plānveidīgi.</i></p> <p><i>Mācās izmantot melnrakstu, pilnīgot to, lai uzlabotu plānveidīgumu, daļu saistības loģiku, temata un galvenās domas saistību un atbilstību saziņas adresātam un mērķim.</i></p> <p><i>Zina apraksta un v st juma galven s atš ir bas.</i></p> <p><i>Mācās mērķtiecīgi izmanto apraksta un vēstījuma elementus tekstveidē.</i></p> <p><i>Mācās lasīt izteiksmīgi, ievērojot pieturzīmju noteiktās pauzes (teikuma beigās, teikumā) un atbilstoši saziņas situācijai.</i></p>		
<p>Komata noz me domas prec z atveid . (15 stundas)</p>	<p><i>Mācās saskatīt sintaktisko konstrukciju (vienlīdzīgi teikuma locekļi, atkārtoti vārdi) un pieturzīmju lom u teksta uztverē un izveidē.</i></p>	<p>Zina, ka v rds "protams", "manupr t", "p c man m dom m", "piem ram", "pirmk rt", "otrk rt" atdala ar komatiem.</p> <p>Atdala vienl dz gus teikuma locek us (v1, v2; v1 un v2; v1 un v2, un v3; v1 vai v2; v1 jeb v2; v1, bet v2).</p> <p>Atdala ar komatu atk rtotus v rds.</p> <p><i>Mācās izprast teikuma virslocekļu un palīglocekļu lom u teikuma veidošanā.</i></p> <p><i>Mācās noteikt izteicēju, kas atbild uz jautājumu kāds ir?, kas ir?.</i></p>	<p><i>Mācās pareizi lietot saikļus "un", "bet", "vai", "jeb".</i></p> <p><i>Mācās savas domas argumentēšanai izmantot iespraudumus.</i></p>

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
		<p><i>Mācās, veidojot divu daļu saliktus teikumus, likt tajos pieturzīmes.</i></p> <p><i>Mācās izprast komata lietošanu pirms saikļa “ un ”.</i></p>	
<p>Sarunas veidošana atbilstoši saziņas tematam, mērķim, partneriem, vietai un laikam un tās atveide rakstos. (30 stundas)</p>	<p>Nosaka sarunas situācijas partnerus, tematu.</p> <p><i>Mācās noteikt saziņas mērķi, vietu un laiku.</i></p> <p><i>Mācās plānot un veidot adresātam, sarunas tematam un mērķim atbilstošus izteikumus mutvārdos un pierakstīt tos.</i></p> <p><i>Mācās sarunā ievērot klausīšanās un runāšanas kultūru.</i></p>	<p><i>Mācās ievērot pauzes un loģiskos akcentus teikumā.</i></p> <p>Lieto pieturmes (komatu, izsaukuma zīmi) uzrunas konstrukcijās.</p> <p><i>Mācās veidot uzrunas grupu un rakstot atdalīt ar komatu.</i></p> <p>Teikuma emocionalitātes izteikšanai lieto atbilstošas teikuma beigu pieturmes.</p> <p>Zina, kādas ir atšķirības, pierakstot tiešrunu rakstītveidā un drukātveidā.</p> <p><i>Mācās likt pieturzīmes tiešās runas teikumos (piebilde teikuma sākumā un beigās).</i></p>	<p>Izmanto sarunas partnerim, tematam un mērķim atbilstošu leksiku.</p> <p><i>Mācās izmantot literārai valodai atbilstošus sarunvalodas vārdus.</i></p> <p><i>Mācās, veidojot uzrunas grupu, izmantot dažādus apzīmētājus.</i></p>

Tema "Valodas sistēma"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 30 stundas

Mācību uzdevumi

- Mācītājam jāizprast vārda leksiskās un gramatiskās nozīmes saistību.
- Mācītājam jāizprast vārda sastāva un nozīmi.
- Mācītājam jāizprast lietvārda gramatiskās pazīmes, likumsakarības lietvārda sistēmā un izmaiņumus.
- Mācītājam jāizprast lietvārda sistēmu kā citu vārdu sistēmu paraugu.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vārdi
Vārda sastāva as (priekšklis, sakne, piedēklis, galotne, izskaide), to nozīme. (10 stundas)	<p><i>Mācās izprast valodas nosaucošo un izziņas funkciju.</i></p> <p>Prot izmantot tabulu un domu karti informācijas pierakstam un sistematizēšanai.</p> <p><i>Mācās izmantot detalizētu lasīšanu, lai izprastu pareizrakstības vārdnīcā ietvertu informāciju un saīsinājumus, ko izmanto turpmākai valodas apguvei.</i></p>	Saskata vārda gramatiskās nozīmes maiņu teikumā.	<p>Zina, ka vārdam ir leksiskā nozīme, kas nemainās, un gramatiskā nozīme, kas teikumā mainās.</p> <p>Saskata saknes nozīmi, veidojot radniecīgus vārdus, zina, ka saknei var būt līdzskaņu mija.</p> <p>Zina, ka priekšklis un piedēklis var mainīt vārda nozīmi.</p> <p>Prot pareizi rakstīt vārdus, kuros ir pozīcijas līdzskaņu pārraišas (priekškaide un saknes, saknes un galotnes sadur).</p> <p><i>Mācās saskaņāt vārda izskaņu.</i></p> <p>Prot pareizi rakstīt salikteņus.</p> <p>Prot dalīt vārdus zilbēs pārraišanai jaunrindā atkarībā no vārda sastāva.</p>

Apakštas	Teksts	Teikums	V rds
<p>Lietv rda gramatisk s paz mes, likumsakar bas un iz mumi lietv rda sist m . (20 stundas)</p>	<p>Piln go las šanas prasmi, noskaidrojot nesaprotamo v rdu, frazeolo ismu noz mi, <i>mācās vērtēt izlasīto.</i></p>	<p><i>Mācās saskatīt lietvārda un prievārda saistījumu vārdu savienojumos un teikumā.</i> Prot teikum pareiz loc jum iesaist t kopdzimtes v rdus. <i>Atbilstoši lingvistiskajam uzdevumam mācās pamatot savus spriedumus, lietojot gramatikas jēdzienus.</i></p>	<p><i>Mācās izprast lietvārda kā vārdšķiras nozīmi.</i> <i>Mācās sasaistīt konkrētu vārdu gramatiskās un leksiskās nozīmes saistību.</i> Zina lietv rda gramatisk s paz mes (dzimte, skaitlis, loc jums, dal jums pašv rdos un sugas v rdos), to likumsakar bas un iz mumus (kopdzimtes v rdi, vienskaitlinieki, daudzskaitlinieki). <i>Mācās pareizi ģenitīvā lietot vārdus, kam nominatīva un ģenitīva formas ir vienādas.</i> Saskata lietv rda dzimtes, skait a un loc juma formu lietojuma kopsakar bas. <i>Mācās atrast norādes latviešu valodas vārdnīcā un pareizrakstības vārdnīcā par lietvārda gramatisko formu.</i> Prot pareizi lietot lielos s kuma burtus vietv rdos, ielu nosaukumos, sv tku nosaukumos, daž du objektu (piem., Br v bas piemineklis) nosaukumos.</p>

Tema „Mani mācību sasniegumi valodas mācībā”

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 10 stundas

Mācību uzdevumi

- Izstrādāt projektu par vārdu.
- Novērtēt savas prasmes un zināšanas mācību gada beigās.

Apakštēmas	Teksts	Teikums	Vārds
Projekts. Prasmju un zināšanu vērtēšana. (10 stundas)	<i>Mācās lasot izmantot pārskatīšanas stratēģiju, lai atkārtotu mācību gada laikā apgūto.</i>	Sistematizācija apgūto materiālu.	Sistematizācija apgūto materiālu.

6. klase (140 stundas)

Skolēnu sasniegumi (rezultāta un procesa) mācību priekšmeta standarta mērķa īstenošanai

Komunikatīvā kompetence	Valodas kompetence
<p>Zina, ka ir verbāli un neverbāli saziņas līdzekļi (mīmika, žesti) un izprot to lomu saziņā.</p> <p>Nosaka saziņas adresātu un adresantu, tematu, mērķi, vietu, laiku.</p> <p>Plāno un veido (mutvārdos un rakstveidā) adresātam, saziņas tematam, mērķim, vietai un laikam atbilstošus izteikumus, vērtē savu izteikumu atbilstību adresātam, saziņas tematam, mērķim, vietai un laikam izsaka savu viedokli, pamato to.</p> <p>Izprot runas kultūras nozīmi saziņā, ievēro apgūtās runas etiķetes normas.</p> <p>Uztver dzirdēto tekstu kā veselumu un detalizēti.</p> <p>Apzinās klausīšanās nozīmi.</p> <p>Stāsta un/vai atstāsta tekstu īsi vai detalizēti.</p> <p>Uzstājas klasē ar paša sagatavotu tekstu.</p> <p>Mērķtiecīgi pilnīgo runāšanas prasmi.</p> <p>Lasa pareizi, apzināti, veikli, izteiksmīgi un mērķtiecīgi atīsta lasīšanas prasmi.</p> <p>Nosaka lasītā teksta tematu un galveno domu.</p> <p>Izprot lasāmā teksta plānveidību un rindkopas jēgu teksta veidošanā.</p> <p>Rakstveidā atstāsta (īsi, konspektīvi) izlasītu/dzirdētu tekstu.</p> <p>Mērķtiecīgi pilnīgo savu rakstītprasmi.</p>	<p>Zina valodas pamatfunkcijas.</p> <p>Zina, ka valoda ir zīmju sistēma, atšķir valodas zīmes no citām zīmju sistēmām.</p> <p>Zina valodas funkcionālo stilu pazīmes.</p> <p>Prot izmantot trīsdaļīgo plānu, veidojot mērķtiecīgu, sakarīgu, pabeigtu tekstu.</p> <p>Izmanto uzmetumu teksta izveidei.</p> <p>Nosaka teksta galveno domu un teksta daļas (ievads, iztirzājums, nobeigums), izprot to nozīmi teksta izveidē.</p> <p>Veido apraksta un vēstījums tipa tekstus.</p> <p>Saskata vārdu, sintaktisko konstrukciju, pieturzīmju lomu teksta uztverē un izveidē.</p> <p>Prot veidot pamatojuma palīgteikumu.</p> <p>Prot pierakstīt tiešo runu (piebilde teikuma sākumā, beigās, vidū).</p> <p>Prot atdalīt uzrunas grupu.</p> <p>Prot izmantot dažādus datuma pieraksta veidus.</p> <p>Neatdala ar komatiem partikulas “diemžēl”, “varbūt”, atdala ar komatiem partikulas “jā”, “nē”.</p> <p>Izrunā un raksta vārdus atbilstoši pareizrūnas un pareizrakstības normām (pareizi lieto vārdu „ka” vai „kad”, veidojot palīgteikumu; pareizi veido darbības vārda pavēles izteiksmes daudzskaitļa 2.personas formu.</p> <p>Zina, kā pārbaudīt garā vai īsā patskaņa <i>a</i> lietojumu darbības vārdu formās atkarībā no nenoteiksmes izskaņas –īt vai –ināt, prot pierakstīt īpašības vārda vispārāko pakāpi.</p> <p>Prot pareizi rakstīt (kopā vai šķirti) vietniekvārdus un apstākļa vārdus, pareizi lietot skaitļa vārdu “tūkstoš”.</p> <p>Nošķir viennozīmīgus un daudznozīmīgus vārdus, šķir vārdu tiešās un pārnestās nozīmes.</p>

	<p>Izmanto savas runas bagātināšanai dažādu slāņu leksiku.</p> <p>Atšķir lokāmus un nelokāmus vārdus.</p> <p>Atšķir lietvārdu, īpašības vārdu, vietniekvārdu un skaitļa vārdu no darbības vārda pēc to gramatiskajām pazīmēm.</p> <p>Atšķir saikļus, izsaukmes vārdus, prievārdus un partikulas “jā”, “nē”, “diemžēl”, “varbūt” pēc to lietojuma teikumā.</p> <p>Izprot vietniekvārdu <i>kas, kurš, kāds</i> lietojuma nozīmi teikumā.</p>
<p><i>Mācās</i></p> <p>- izmantot pārskatīšanas un caurskatīšanas lasīšanas stratēģiju.</p>	<p><i>Mācās</i></p> <p>- raksturot teikumu,</p> <p>- paplašināt teikumu ar apzīmētājiem, papildinātājiem, apstākļiem,</p> <p>- izprast vārdformu veidošanu (īpašības vārdu salīdzināmās pakāpes),</p> <p>- izprast lasītu vai dzirdētu frazeoloģismu jēgu, pēc konteksta vai izmantojot vārdnīcu,</p> <p>- saskatīt tekstā vecvārdus, apvidvārdus, barbarismus, svešvārdus, meklēt to nozīmi vārdnīcā.</p>
Mācīšanās kompetence	Sociokultūras kompetence
<p>Vērtē tekstā ietverto informāciju (jauna/ zināma, svarīga/ mazsvarīga) un izmanto to savā darbībā.</p> <p>Pieraksta un sistematizē informāciju, izmantojot dažādus paņēmienus.</p> <p>Prot atrast literārās valodas vārdnīcā, sinonīmu vārdnīcā un pareizrakstības vārdnīcā sev nepieciešamo informāciju un izmantot to savā darbā.</p>	<p>Saprot valodas nozīmi tautas kultūrā un savas personības pilnveidē.</p> <p>Saprot, kas ir dzimtā valoda, valsts valoda un minoritātes valoda.</p> <p>Saskata tekstā kulturoloģisku informāciju.</p> <p>Saskata atšķirības starp savā un citu tautu kultūrā pieņemto runas etiķeti/ runas uzvedības tradīcijām.</p> <p>Izturas ar cieņu pret dzimto valodu.</p>
<p><i>Mācās</i></p> <p>- vērtēt savas prasmes un izvirzīt turpmākos mācību mērķus,</p> <p>- saskatīt tekstā ietverto informāciju par valodu, atrast sev nepieciešamo, izmantot to savā darbībā.</p>	<p><i>Mācās</i></p> <p>- izturēties ar cieņu pret citas tautas valodu.</p>

Mācību procesā skolnieki iepazīstas ar dažādu žanru un veidu tekstiem. Skolnieki tos lasa, pārprasa saturu, analizē gan informatīvus (*ko uzzināju?, ko vēl gribu zināt? kā pierakstīt to, ko uzzināju?*), gan gramatiskus (*kāda ir vārdu nozīme?, kādu vārdšķiru vārdi izmantoti?, kā veidoti teikumi?, kādas pieturzīmes liktas?*), gan vērtējošus (*kāpēc?*) aspektus.

Mācību procesā ieteicams izmantot dažādus teksta un informācijas pieraksta veidus:

- grafiskie organizatori (hierarhiskais, secīgais, Venna diagramma), pasv. trojumi u.c. izcēlumi,
- vienkāršais plāns, saliktais plāns, trīsdaļīgais plāns.

Mācību procesā ieteicams izmantot dažādus daiļliterāras, zinātniskus, populārzinātniskus tekstus un lietišķo rakstu veidus:

- folkloras paraugi (tautasdziesmas par darbu, vēsturiskās un izcelšanās teikas, tautas anekdotes, sakāmvārdi, parunas),
- dažādu žanru (stāsts, sadzīves romāns, piedzīvojumu romāns, aforismi, fabula, dzejolis, pasaku luga) daiļliterāras darbi vai to fragmenti,
- lietišķo rakstu paraugi (intervija, anketa, mācību līgums, anotācija, atsauksme),
- populārzinātniski raksti par valodu preses izdevumos un internetā.

Organizējot mācību procesu, ieteicams izmantot starpriekšmetu saikni:

- ar literatūru, kur skolnieki apgūst tēlainās izteiksmes līdzekļus, lasa daiļliterāras stila tekstus, mācās izprast vārdu, frazeoloģismu prasmis nozīmes,
- ar dabaszinībām, un mācību priekšmetiem, kuros skolnieki iepazīstas ar citu valstu kultūru.

Tema „Mana valoda”

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 10 stundas

Mācību uzdevumi

- Mācītājam jāvērtē savu rakstprasni, lasprasni un klausprasni, prasmi un apzinātās to pilnveidošanas nepieciešamību.
- Mācītājam jāizvērtē turpmākos mācību mērķus.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vārds
Savu prasni vērtēšana, iepazīšanās ar 6.klases mācību saturu un mācību mērķu izvirzīšana. (10 stundas)	Mācītājam jāizmanto pārskatprasni lasprasni stratēģiju, lai iepazītos ar 6.klases mācību saturu. Mācītājam jāvērtē savu lasprasni no pareizības, veiktības un izpratnes viedokļa. Izprot lasprasni mērķi. Noskaidro, ko nozīmē lasīt izteiksmīgi. Nosaka lasītā teksta tematiku un galveno domu. Vērtē savu rakstprasni. Izvirza mācību mērķus 6. klases latviešu valodas stundām. Prot aizpildīt mācību līgumu (atkārtojamo rakstu valodas stila pazīmes).	Atkārtoti 5. klases apgūtās interpunkcijas normas. Mācītājam jānosaka precīzi formulēti domu teikumi, aizpildot mācību līgumu.	Atkārtoti, jāpārbauda pareizrakstbūvrdiem, kuros ir pozīcijas līkska un pārmaiņas. Atkārtoti, jāstrādā ar pareizrakstbūvrdiem. Izvēlas piemērotus vispārlietojamus leksiskus, aizpildot mācību līgumu.

Tema „Valodas kultūra”

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 25 stundas

Mācību uzdevumi

- Mācītājs izprast valodas nozīmi savas personības pilnveidā.
- Mācītājs vērtēt savu izteikumu atbilstību adresētam, saziņas tematam, mērķim, vietai un laikam.
- Mācītājs izprast runas kultūras nozīmi saziņā.
- Mācītājs vērtēt savu runāšanas prasmi un apzināt nepieciešamību pilnveidot to.
- Mācītājs izturēt attiecību pret dzimto valodu un pret citas tautas valodu.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vērdzīmju
Runas etiķetes normas, runas kultūra saziņā. (8 stundas)	Zina valodas pamatfunkcijas. Izprot verbālo un neverbālo (mimiku, žesti) saziņas līdzekļu lomā saziņā. Mācītājs saskatīt atšķirības starp savu un citu tautu kultūras pierādīto runas etiķeti/ runas uzvedības tradīcijām. Apgūst runas etiķetes normas, mācītājs tieši ievieš rotājumus saziņas situācijās. Saprot, ka mutvārdu runa un rakstu valoda raksturo cilvēku. Prot atrast nepieciešamo informāciju par citu tautu valodu un kultūru enciklopēdijās, internetā, presē, izmanto atrasto informāciju savā darbībā.	Vingrinās izrunāt teikumus atbilstoši emocionālajam mērķim un intonācijai.	Atšķir literāro leksiku no neliterāras leksikas. Atbilstoši saziņas situācijai izvēlas sarunvalodas vārdus vai aizstāj tos ar vispārlietojamās nozīmes sinonīmiem. Atkarīgi, kā strādāt ar latviešu valodas vārdu, sinonīmu vārdu.
Intervija. (17 stundas)	Mācītājs plānot un veidot interviju (strukturēt interviju, kad visi jautājumi ienācēš ir neregulāri)	Mācītājs mērķtieki veidot dažāda tipa jautājumus atbilstoši saziņas tematam, mērķim, partnerim, vietai un laikam.	Mācītājs pareizi lietot pavāles izteiksmes daudzskaitļa 2. personas formas. Mācītājs neregulāri veidot darbības vārdu.

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
	<p>sagatavoti, un pusstruktur t intervija, kad jaut jumi tiek pl notu uzmetum , bet intervijas proces var tikt main ti). M c s iev rot runas eti etes normas intervij .</p> <p>M c s uzman gi klaus ties – uztvert dzird to tekstu detaliz ti un k veselumu, noteikt galveno domu, t s saist bu ar tematu.</p> <p>Rakstveid atst sta (si, konspekt vi) dzird tu tekstu.</p> <p>V rt savu run šanas prasmi, m c s noteikt savas runas k das, labot t s.</p> <p>M c s izprast klaus šan s noz mi, v rt t savu klaus šan s prasmi.</p> <p>Sagatavo jaut jumus un m c s klas publiski interv t klasesbiedrus.</p> <p>V rt intervijas gaitu, ieg t s atbildes. Iesaist s lomu sp l s, m coties interv t vai atbild t uz jaut jumiem daž d s sazi as situ cij s (interv pieaugušu cilv ku, citas kult ras p rst vi).</p> <p>M r tiec gi piln go run šanas prasmi – nosaka sazi as adres tu un adresantu, tematu, m r i, vietu, laiku. M c s pl not un veidot adres tam, sazi as tematam, vietai un laikam atbilstošus izteikumus. v rt t savu izteikumu</p>	<p>Pareizi veido rosin juma teikumus, m c s gramatiski pareizi lietot pieturz mes, iesaistot teikum v rdu "l dzu".</p> <p>M c s, atbildot uz jaut jumu, lietot saliktu pak rtotu teikumu ar pamatojuma vai c lo a apst k a pal gteikumu.</p> <p>M c s pierakst t atbildes detaliz ti vai akcent jot galveno; pilnos teikumus vai izmantojot atbalsta/ atsl gas v rdus.</p> <p>Rakstot un noform jot interviju, pareizi lieto iepriekš apg t s interpunkcijas normas (teikuma beigu pieturz me, uzruna, uzrunas grupa, vienl dz gi teikuma locek i, iespraudumi "manupr t", "protams" u.c.).</p> <p>Neatdala ar komatiem partikulas "diemž l", " varb t".</p> <p>Atdala ar komatiem partikulas "j ", "n ".</p>	<p>kam nenoteiksm ir izska a – t, -in t, formas.</p> <p>M c s pareizi lietot v rdu „ka” vai „kad”, s kot pal gteikumu.</p> <p>paš bas intensit tes izteikšanai izmanto un prot pareizi pierakst t paš bas v rda sal dzin m s pak pes.</p>

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
	atbilst bu adres tam, sazi as m r im, vietai un laikam, k ar izteikt savu viedokli, pamatot to.		

Tema „Valodas vsturiskmainība”

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 18 stundas

Mācību uzdevumi

- Mācītājam jāizprast valodas nozīmi kultūrā.
- Mācītājam jāsaprot tekstā kulturoloģisku informāciju.
- Jāpazīt publicistiskā stila tekstus.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vārdi
<p>Valodu vsturiskmainība. (10 stundas)</p>	<p>Zina, ka valoda ir zīmīga sistēma un atšķiras valodas zīmīgo citā zīmīgā sistēmā.</p> <p>Mācītājam jāsaprot, ka valodu bagātību, jāpazīst stāstus ar Eiropas Savienības valsts valodām.</p> <p>Saprot, kas ir dzimtā valoda, valsts valoda, minoritātes valoda, mirusi valoda, dzīvā valoda, mākslīgā valoda, izloksne.</p> <p>Mācītājam jāsaprot globalizācijas ietekmi uz valodu daudzveidību.</p> <p>Prot atpazīt nepieciešamo informāciju par dažādu valodu un kultūru enciklopēdijās, internetā, presē, izmantojot savus darbus.</p> <p>Vērtē tekstā ietvertu informāciju – jauna/zināma, svarīga/mazsvarīga, izmantojama/neizmantojama.</p> <p>Sistematizē to informāciju, izmantojot atbilstošus grafiskos organizatorus (piem.: kopātais/</p>	<p>Salīdzina frazeoloģismus dažādās valodās, prot atpazīt to skaidrojumu.</p> <p>Mācītājam jāsaprot, ka frazeoloģismi atspoguļo katras tautas atšķirīgās kulturoloģiskās informācijas.</p>	<p>Jāpazīst stāstus ar valodas vsturisko mainīgumu leksikā (vecvārdi, jaunvārdi, mantotā leksika, svešvārdi, anglicismi).</p> <p>Sāk klausīties un labo anglicismus savā un citu runā (piem., O.K., hello, yes u. tml.).</p> <p>Mācītājam jāsaprot barbarismus, aizsargā tos ar vispārlietojamo leksiku.</p> <p>Mācītājam jāizprast vārdpārnēsāšanas nozīmi, prot atpazīt to skaidrojumu latviešu valodas vārdnīcā.</p> <p>Mācītājam jāsaprot tekstā svešvārdus un apvaidvārdus, meklējot to nozīmi vārdnīcā.</p>

Apakštas	Teksts	Teikums	Vārdi
	<p>atširgais).</p> <p>Nosaka informatīvā teksta (lasītā un dzirdētā) tēmu un galveno domu, protinot tās būtību.</p> <p>Uztver dzirdēto tekstu kvalitatīvi un detalizēti, atstājot to šķīstībai.</p>		
<p>Publicistiskais valodas stils dažādu laiku presē. (8 stundas)</p>	<p>Zina valodas funkcionālo stilu pazīmes.</p> <p>Pasāk un salīdzina publicistikas valodas stilu un to pazīmes A.Kronvalda vai K.Skalbes publicistikā un mūsdienu pusaudžu presē un raidījumos.</p> <p>Var tās atbilstības adresētā, tematam, mērķim.</p> <p>Nosaka teksta galveno domu un teksta daļas (ievads, iztirzājums, nobeigums), izprot to nozīmi teksta izveidē.</p> <p>Mācās veidot projektu par valodas tēmām (plānot, izvirzīt mērķi, veikt un apkopot informāciju, pierakstīt to, prezentēt paveikto).</p>	<p>Mācās saskaņot sintaktisko konstrukciju un pieturējumu lomu publicistiskā stila teksta uztverē un izveidē.</p>	<p>Mācās saskaņot vārdus izvēršlomu publicistiskā stila teksta uztverē un izveidē.</p> <p>Noskaidro nesaprotamās vienvārdu un daudzvārdu vārdus tiešs un pārnēsā nozīmes vārdnīcā.</p>

Tema „Tekstveide”

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 32 stundas

Mācību uzdevumi

- Mācītājs veidot tekstu atbilstoši adresātam, saziņas tematam, mērķim, vietai un laikam.
- Mācītājs mērķtiecīgi pilnveido savu rakstpraksi, veidojot un rakstot saliktus teikumus.
- Mācītājs veidot mērķtiecīgu, sakarīgu, pabeigtu tekstu.
- Prast rakstīt lietišķos rakstus (anotācija, atsauksme) atbilstoši saziņas mērķim, situācijai

Apakštema	Teksts	Teikums	Vērdzīmju
Publicistiskā stila tekstu veidošana. (16 stundas)	<p>Mācītājs rakstīt anotāciju par pasākumu.</p> <p>Nosaka saziņas adresātu un adresantu, tematu, mērķi, vietu, laiku.</p> <p>Pilnveido adresātam, saziņas tematam, vietai un laikam atbilstošus tekstus, veido savu izteikumu atbilstoši adresātam, saziņas mērķim, vietai un laikam, mācītājs izteikt savu viedokli, pamatojot to.</p> <p>Mācītājs rakstīt atsauksmi skolai vai pilsētas iedzīvotājiem par klases vai skolas pasākumu, pusaudžu mūzikas žurnālam par populāras grupas koncertu u.tml.</p> <p>Pieraksta un sistematizē informāciju, izmantojot atbilstošus paņēmienus (piem., tabulas, shēmas, domakartes).</p> <p>Izmanto uzmetumu teksta izveidei.</p> <p>Mācītājs mērķtiecīgi izmanto apraksta un vēstījuma elementus tekstveidē.</p>	<p>Lieto teikuma mērķi un emocionalitāti atbilstošu teikuma beigai pieturēmi.</p> <p>Prot likt pieturēmes, pierakstot datumu dažādos veidos.</p>	<p>Izmanto leksiku atbilstoši teksta adresātam un publicistiskajai valodas stila pazīmei.</p> <p>Izmanto salīdzinājumus pakāpes pašas intensitātes izteikšanai.</p> <p>Mācītājs pareizi rakstīt (kop vai širti) vietniekvārdus un apstākā vārdus, pareizi lietot skaitļa vārdu “tūkstoš”.</p>

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
	M c s uzst ties klas ar paša sagatavotu tekstu.		
Sava domraksta uzlabošana. (16 stundas)	Prot veidot tr sda go (ievads, iztirz jums, nobeigums) pl nu. Veido apraksta un v st juma tipa tekstus. M c s nepieciešam bas gad jum izmantot melnrakstu, piln got to (pl nveid gums, da u saist ba, temata un galven s domas saist ba, atbilst ba sazi as adres tam un m r im) Rakstveid st sta tekstu si vai detaliz ti.	Prot pierakst t tiešo runu (piebilde teikuma s kum , beig s, vid).	M c s papildin t savu tekstu ar atbilstošu daž du sl u leksiku. M c s izmantot atbilstošas v rdu p rnest s noz mes un frazeolo ismus sava teksta paspilgtin šanai.

Tema „Valodas sistēma”

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 45 stundas

Mācību uzdevumi

- Mācītājs izprast vārda leksiskās un gramatiskās nozīmes saistību.
- Mācītājs paplašināt izteikumus atbilstoši sāzīmas tematam, mērīim, adresātam, vietai un laikam.
- Mācītājs izprast teikuma sintaktisko konstrukciju un pieturzīmju lomu teksta uztverē un izveidē.
- Mācītājs noteikt vārda piederību vārdīim irai pācītā gramatiskajām pazīmēm.

Apakštēmas	Teksts	Teikums	Vārdi
Teikuma paplašināšanas iespējas, izmantojot dažādu teikuma locekļus. (10 stundas)	Veido izteikumus atbilstoši sāzīmas tematam, mērīim, adresātam, vietai un laikam, paplašina tos.	Izprot teikuma virslocekļu un paloglocekļu lomu teikuma veidošanā. Mācītājs paplašināt teikumu ar apzīmējumiem, papildinājumiem, apstākļiem.	
Vienkāršu un saliktu teikumu nozīmes tekstveidē. (25 stundas)	Mācītājs izprast vienkāršu un saliktu teikumu, kā arī pieturzīmju nozīmi domas precizitāteveidē. Prot izmantot tabulas un shēmas informācijas pierakstam un sistematizēšanai. Atbilstoši lingvistiskajam uzdevumam mācītājs raksturo teikumu, lietojot pareizus gramatikas jēdzienus. Prot aizpildīt anketu.	Zina, kas ir virsteikums, palgteikums. Mācītājs veidot vienkāršus un 2 daļu saliktus sakrītus, 2 daļu saliktus pakrītus teikumus (palgteikums pirms virsteikuma, palgteikums aiz virsteikuma), ievērojot interpunkcijas normas. Mācītājs izprast komata lietošanu pirms saikā „un” vienkāršā teikumā un saliktā teikumā.	Pareizi lieto saikli „ka” vai apstākā vārdā „kad”, veidojot palgteikumu. Izprot vietniekvārdā “kas”, “kurš”, “kādē” lietojuma nozīmi teikumā. Atšīir saikļu pācītā lietojuma teikumā. Mācītājs pareizi lieto apzīmējuma palgteikumu aizvārdā, ko tas paskaidro.

Apakštas	Teksts	Teikums	V rds
V rdš iru sist ma. (10 stundas)	Prot izmantot tabulas un sh mas inform cijas pierakstam un sistematiz šanai. Atbilstoši lingvistiskajam uzdevumam m c s raksturot v rdš iru, lietojot pareizus gramatikas j dzienus.		Atš ir lok mus un nelok mus v rdus. M c s atš irt lietv rdu, paš bas v rdu, vietniekv rdu un skait a v rdu no darb bas v rda p c to gramatiskaj m paz m m. Atš ir saik us, izsauksmes v rdus, priev rdus un partikulas "j "," n ", "diemž l", "varb t" p c to lietojuma teikum . Atš ir paš bas v rdu no apst k a v rda p c lok m bas.

Tema „Mani mēcību sasniegumi valodas mācībā”

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 10 stundas

Mēcību uzdevumi

- Izstrādāt projektu par teikumu.
- Novērtēt savas prasmes un zināšanas mēcību gada beigās.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vārdi
Projekts. Prasmju un zināšanu vērtēšana. (10 stundas)	Uztver dzirdētu tekstu kā veselumu un detalizēti. Lasa pareizi, apzināti, veikli, izteiksmīgi. Uzstājas klasā ar pašā sagatavotu tekstu. Raksta tekstu atbilstoši adresātam, saziņas tematam, mērķim, vietai un laikam.	Veido vienkāršus un saliktus teikumus, ievērojot interpunkcijas normas.	Izrunā un raksta vārdus atbilstoši pareizrakstībai un pareizrakstības normām.

7. klase (105 stundas)

Skolēnu sasniegumi (rezultāti un procesa) mērķu priekšmeta standarta mērķu sasniegšanai

Komunikatīvā kompetence	Valodas kompetence
<p>Plāno, uzsāk un pabeidz sarunu atbilstoši saziņas situācijai. Vērtē izteikumu atbilstību saziņas situācijai. Vērtē teksta atbilstību saziņas situācijai. Vērtē savu runu. Ievieš rakstveida kultūru. Izvēlas un apzināti izmanto dažādas lasīšanas stratēģijas. Ievieš lasīšanas kultūru.</p>	<p>Zina, ka ir valodu saimes un grupas, ka latviešu un lietuviešu valodas ir radniecīgas un pieder baltu valodu grupai. Zina priekšmeta elementus. Ievieš teikuma pazīmes. Zina patstāvīgo vārdu un palīgvārdu lomu teikuma veidošanā. Pazina netradicionāli izteiktu gramatisko centru. Domas argumentāšanai izmanto saliktus teikumus, lieto atbilstošas priekšmetus. Prot teikumus iesaistīt citu. Ievieš apgalvojumu pareizrakstības un pareizrūnas normas. Darina un lieto pašpasākumus vārdu un apstākļu vārdu salīdzinājumā. Zina, kas ir svešvārdi. Zina vārdu izcelsmi un to gramatiskās kategorijas. Izprot nozīmes atšķirības vārdu formu darījumā un ciešamajā. Zina un teikumus atpazīst pēc izskatām divdabjus, kuri var veidot divdabja teicienu. Zina nosacījumus divdabja teiciena veidošanai.</p>
<p><i>Mācās</i> - savā runā mērķtiecīgi izmantot verbālos un neverbālos (žesti, mīmika, acu kontakts) saziņas līdzekļus, - orientēties dažādās saziņas situācijās, - plānot, veidot un virzīt savu runu atbilstoši saziņas situācijai, atlasīt faktus argumentācijai, izmantot citātu savas domas pamatojumam, - ievērot runas un rakstu etiķetes normas saziņā ar vienaudžiem un pieaugušajiem,</p>	<p><i>Mācās</i> - izprast valodas saziņas un emocionālās funkcijas nozīmi cilvēku dzīvē, - saskaņāt latviešu valodas izmaiņas mūsdienās, analizējot krievu un angļu valodas ietekmi uz latviešu valodas leksiku, - izprast valodas sistēmiskumu, - izprast valodu kā zīmju sistēmu morfoloģijas (vārdšķiru) līmenī (iepazīt lokāmu un nelokāmu, patstāvīgu un palīgvārdu pazīmes),</p>

<ul style="list-style-type: none"> - noteikt teksta autora komunikatīvo nolūku dzirdētā un lasītā tekstā, uztvert teksta noskaņu, - veidot izteikumus un tekstu atbilstoši saziņas situācijai, - rakstveidā atstāstīt (ar pārsprieduma elementiem) izlasītu un dzirdētu tekstu, - ievērot runātāja un klausītāja kultūru sarunā. 	<ul style="list-style-type: none"> - iepazīst emocionāli ekspresīvo stilu (oficiālais, svinīgais, sirsnīgais) pazīmes, - izprast satura un formas vienotību tekstā, - izmantot pārsprieduma tipa elementus, veidojot tekstu, - rakstīt argumentēto eseju, - saskatīt valodas stilistiskās un tēlainās izteiksmes līdzekļu lomu dažādos tekstos, - saskatīt vārdu stilistiskā izmantojuma atšķirības, - vērtēt sava teksta kvalitāti pēc kopīgi veidotiem vērtēšanas kritērijiem, - rediģēt tekstu, - saskatīt un atdalīt teikumā divdabja teicienu, - apzināti un mērķtiecīgi lietot dažādus emocionāli ekspresīvajam valodas stilam atbilstošus teikumus pēc izteikuma mērķa, - izprast vārda pārnestās nozīmes tekstā, - mērķtiecīgi izmantot dažādu slāņu leksiku atbilstoši izvēlētajam valodas emocionāli ekspresīvajam stilam un precīzai domas izteikšanai, - izprast frazeoloģismu nozīmi tekstā un izmantot frazeoloģismus savā tekstā, - izmantot dažādas darbības vārda izteiksmes, veidojot savu tekstu, - mācās izvēlēties runas situācijai atbilstošāko divdabja formu, - pareizi lietot prievārdus “dēļ”, “labad”, “priekš”, personu vietniekvārdus datīva formā.
<p>M c šan s kompetence</p>	<p>Sociokult ras kompetence</p>
<p>Prot struktur t inform ciju. Prot izmantot anketu inform cijas ieg šanai. Izmanto uzzi u literat ru v rdu noz mju un pareizrakst bas normu noskaidrošanai. Izmanto daž das v rdn cas, p ta inform ciju par v rdu v rdn c s.</p>	

<p>Prot izmantot datora iespējas informācijas ieguvei un strukturēšanai. Valodas apguves pilnveidei izvēlas un izmanto sev noderīgās valodas apguves metodes un paņēmienus.</p>	
<p><i>Mācās</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - veidot konspektu, izmantojot dažādas pieraksta tehnikas, - analizēt un vērtēt informāciju no dažādiem avotiem (grāmatām, interneta), - izmantot netradicionālus mācību paņēmienus, lai apgūtu vārdu pareizrakstību, - iegūt informāciju un izmantot to. 	<p><i>Mācās</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - apzināties valodu kā tautas kultūras sastāvdaļu, - atklāt tautas garīgās kultūras vērtības, strādājot ar lingvistisku informāciju, - apzināties atbildību par savas runa kvalitāti, - ar cieņu izturēties pret savas un citu tautu valodu.

Mācību procesa laikā skolnieki iepazīstas ar dažādu žanru un veidu tekstiem. Skolnieki tos lasa, pierunā saturu, analizē gan informatīvus (ko uzzināju?, ko vēl gribu zināt?), gan emocionālus (kas patīk?, kā jūtos?), gan lingvistiskus (kādu vārdus ir vērtīgi izmantoti?, kādas ir vērtīgas gramatiskās, leksiskās un stilistiskās nozīmes un funkcijas?), gan vērtējo (kāpēc?) aspektus.

Mācību procesā ieteicams izmantot dažādas teksta un informācijas pieraksta veidus:

- tabulas, shēmas, grafiskie informatori, atsauces, sižeta līkne.

Mācību procesā ieteicams izmantot dažādus daiļliterāras, zinātniskus un populārzinātniskus tekstus un lietišķos rakstus:

- folkloras paraugi (tautasdziesmas, teikas),
- dažādu žanru (dzeja, literārā pasaka, miniatūra, stāsts, novele, romāns, luga) daiļliteratūras darbi vai to fragmenti,
- valodnieciska saturs raksti, populārzinātniski raksti par valodu un kultūru presē un internetā,
- lietišķo rakstu paraugi (konspekts, motivācijas vēstule).

Organizējot mācību procesu, ieteicams izmantot starppriekšmetu saikni:

- ar literatūru, kur skolnieki iepazīst dažādas literāras veidus un žanrus, analizē darbus vai to fragmentus no valodiskās izteiksmes patēriņa, uzdevos, tālrunsaizveidē, izsakot un pamatojot savu viedokli,
- ar datorzinātni, kur skolnieki iepazīst prasmi strukturēt tekstu, izmantot grafiskās iespējas, lai tekstu padarītu uzskatāmā, kā arī mācītu internetā nepieciešamo informāciju.

Tēma “Mana valoda”

Ieteicamais laiks tīmas apguvei 6 stundas

Mācību uzdevumi

- Attīstīt izpratni par valodu kā tautas kultūras sastāvdaļu.
- Mācīties atklāt tautas garīgās kultūras vērtības, strādājot ar lingvistisku informāciju.
- Mācīties atbilstoši mācību uzdevumam izmantot dažādas pieraksta tehnikas informācijas sistematizāšanai un izpratnei.
- Atkratot un mācīties sistematizēt 6. klases apgūto.
- Vērtēt savas valodas kvalitāti.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vārdi
Sistēmiskums valodā. (3 stundas)	Zina, ka valoda ir zīmju sistēma. Zina, ko par tā sintaksi, morfoloģiju, leksikoloģiju, fonētiku. Saskata sistēmiskumu valodā. Izmanto un veido pieraksta tabulas. Pazīst tekstzināmos teikuma veidus, saprot to iedalījumu pēc izteikuma mērķa, mācās saskatīt to lomu kopējā teksta saturā un noskaņās uztveršanā un radīšanā. <i>Mācās rakstīt motivācijas vēstuli (atkārto lietišķo rakstu valodas stilu).</i> <i>Mācās izmantot faktus argumentācijai.</i> Ievieš rakstu etiķetes normas.	Atkrato un mācās sistematizēt pieturzīmju lietošanas nosacījumus teikumā un teikuma beigās. Nosaka teikuma gramatisko centru. <i>Mācās saskatīt teikumā netradicionāli izteiktu gramatisko centru.</i> Izvērtē, kā pamato savu viedokli, izmantojot valodniecības jēdzienus. Izmanto uzziņu literatūru (rokasgrāmatas), lai noskaidrotu pieturzīmju lietojumu.	Atkrato un mācās sistematizēt ortogrāfijas normas. Izmanto uzziņu literatūru (vārdnīcas, rokasgrāmatas), lai noskaidrotu vārdu pareizrakstību.
Vārdu nozīmes. (3 stundas)	Uztver tekstā vārdu tiešs un pārnēsā nozīmes, homonīmus, frazeoloģismus.		<i>Mācās noteikt vārdu nozīmes, izmantojot literārās valodas vārdnīcu, sinonīmu vārdnīcu.</i> <i>Mācās izmantot frazeoloģismu vārdnīcu.</i>

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
			<i>Mācās izprast vārdu pārnestās nozīmes, to iespējas valodas tēlainības radīšanā.</i>

Tēma „Valodas kultūra”

Ieteicamais laiks t mas apguvei 24 stundas

M c bu uzdevumi

- M c ties sarun m r tiec gi izmantot verb los un neverb los sazi as l dzek us.
- M c ties pl not un veidot sarunu atbilstoši sazi as situ cijai, izmantojot daž dus valodas l dzek us.
- M c ties analiz t un v rt t daž da stila tekstus.
- M c ties v rt t izteikumu atbilst bu sazi as situ cijai.
- M c ties v rt t savas runas kvalit ti, piln got to.

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
Sarunas veidošana. (12 stundas)	<p><i>Mācās izprast valodas saziņas un emocionālo funkciju.</i></p> <p><i>Mācās plānot, veidot un virzīt savu runu atbilstoši saziņas situācijai.</i></p> <p><i>Mācās ievērot runas etiķetes normas saskarsmē.</i></p> <p>Pl no, uzs k un pabeidz sarunu atbilstoši sazi as situ cijai.</p> <p>Iepaz st emocion li ekspres vo valodas stilu (ofici lais, svin gais, sirsn gais) paz mes.</p> <p><i>Mācās izvēlēties un ievērot šo stilu pazīmes atbilstoši saziņas situācijai.</i></p> <p><i>Mācās sarunā atbilstoši saziņas situācijai izmantot izteiksmīgas runas līdzekļus, lai runa būtu saprotama, ar attiecīgu intonāciju un sadzirdama.</i></p> <p>Apzin ti izmanto atbilstošus žestus, m miku, acu kontaktu.</p> <p>Iesaist s daž du sazi as situ ciju lom u sp l s.</p>	<p>Zina un lieto piekl j bas fr zes atbilstoši sazi as situ cijai, atdala ar pieturz m m „l dzu’, „paldies”, „atvainojiet” u.c.</p> <p>Piem ro inton ciju teikuma izrunai atbilstoši teikuma saturam.</p> <p>Atdala teikum partikulas „j”, „n”.</p> <p><i>Mācās mērķtiecīgi veidot jautājumus ar dažādiem ievadītājpārdiem.</i></p> <p>Izv las daž dus jaut jumu veidus paredz t s inform cijas noskaidrošanai.</p> <p><i>Mācās formulēt jautājumus un atbildes loģiskos, pabeigtos teikumos.</i></p> <p><i>Mācās formulēt atbildes konkrēti un izvērsti vienā vai vairākos teikumos.</i></p> <p>Iev ro interpunkcijas normas, pierakstot sarunu (uzruna, uzruna grupa, 3 tieš s runas lietošanas gad jumi).</p> <p>Saskata teikumu konstrukciju</p>	<p><i>Mācās izvēlēties partikulas attieksmes niansēšanai.</i></p> <p>Iev ro šaur un plat e, izrunu.</p> <p>Atk rto sten bas izteiksmes un pav les izteiksmes daudzskait a 2. personas formu atš ir bu.</p> <p>Atk rto, k pareizi j izrun un j raksta tagadnes formas darb bas v rdiem, kam nenoteiksm ir izska as - t, - ties, -in t, -in ties.</p> <p>Pareizi izv las vietniekv rdus „vi š” vai „tas”.</p> <p>Pareizi lieto priev rdus „priekš”, „d”, „labad”.</p> <p>Pareizi lieto personu vietniekv rdu dat va formas.</p>

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
	<i>Mācās ievērot runātāja un klausītāja kultūru sarunā.</i>	atš ir bas, m c s izv l ties atbilstoš ko. <i>Mācās izmantot pamatojuma un nosacījuma palīgteikumus savas domas pamatošanai.</i>	
Leksisko un stilistisko l dzek u un sintaktisko konstrukciju izmantošana sarun . (12 stundas)	<i>Mācās uztvert sarunas emocionāli ekspresīvo stilu.</i> Zina sarunvalodas stila paz mes.	<i>Mācās ievērot interpunkcijas normas, rakstot teikumus, tai skaitā saliktu pakārtotu teikumu, kurā palīgteikums atrodas starp virsteikuma daļām.</i> Izprot saik a „ka” un apst k a v rda „kad” lietojuma atš ir bas un lieto tos atbilstoši teikuma domai. Iev ro interpunkcijas normas vienl dz gu teikuma locek u un saik u saist jum , k ar partikulu, izsaukmes v rdu atdal šan . Izprot v rdu „viss” un „vis” noz mi teikum un pareizrakst bu. <i>Mācās izteikt salīdzinājumu dažādos veidos (lielāks kā, lielāks nekā, lielāks par).</i>	<i>Mācās uzlabot tekstu atbilstoši emocionāli ekspresīvajam stilam.</i> <i>Mācās izmantot neitrālos, stilistiski un emocionāli ekspresīvos vārdus, sinonīmus, antonīmus, homonīmus, dažādus leksikas slāņus un frazeologismus atbilstoši teksta stilam.</i> Pareizi darina un lieto paš bas v rdu un apst k a v rdu sal dzin m s pak pes.

Tēma „Valodas vēsture un attīstība”

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 10 stundas

Mācību uzdevumi

- Iepazīt valodas attīstības pamattendences.
- Mācīties apzināties valodu kā tautas garīgās kultūras vairokļus.
- Mācīties analizēt un vērtēt no dažādiem informācijas avotiem iegūto informāciju.
- Mācīties mērītīgi izmantot dažādas pieraksta tehnikas informācijas uzkrāšanai un apmaiņai.

Apakš tēma	Teksts	Teikums	Vērtējums
Valodas vēsture. (5 stundas)	<p>Pasaules valodu daudzveidību pasaulē, izmantojot enciklopēdijas, internetu. Saprot, ka pasaules valodas tiek grupētas pēc valodas uzboves pazīmēm saimnieciskās un grupas.</p> <p><i>Mācās saskatīt valodu radniecību.</i></p> <p>Zina, ka ir mēģinājis veidotas valodas. Izvēlas un apzināti izmanto dažādas lasīšanas stratēģijas (detalizētā, caurskatīšana, pārskatīšana). Prot no tekstā iegūtās informācijas atlasīt nepieciešamo (vajag/nevajag, zināma/jauna), strukturēt to, izmantot tabulas.</p> <p>Ievēro lasītāja kultūru.</p> <p><i>Mācās veidot konspektu, izmantojot dažādas pieraksta tehnikas.</i></p> <p><i>Mācās ar cieņu izturēties pret savas un citas tautas valodu.</i></p>	<i>Mācās formulēt tēzes teikumā.</i>	<p>Noskaidro, kas ir mantotais un aizgūtais leksika.</p> <p>Zina, kas ir svešruni, barbarismi.</p> <p>Analizē un vērtē angļu un krievu valodas ietekmi uz latviešu valodas leksiku.</p>

Apakš t mas	Teksts	Teikums	V rds
<p>Valodas att st ba. (5 stundas)</p>	<p>Iepaz st aktu las valodas probl mas. Ieg st inform ciju par valodas att st bas pamattendenc m, <i>mācās sistemizēt iegūto informāciju.</i> <i>Mācās saskatīt latviešu valodas izmaiņas mūsdienās.</i> Vrt savu runu. <i>Mācās apzināties valodu kā tautas kultūras sastāvdaļu.</i> <i>Mācās analizēt un vērtēt no dažādiem uzziņas avotiem (grāmatām, interneta) iegūto informāciju un izmantot to.</i></p>		<p><i>Mācās izprast valodas izmaiņas, pētīt dažādu laiku barbarismus (ģermānismus, rusicismus, anglicismus).</i> Izmanto daž das v rdn cas, p ta inform ciju par v rdu v rdn c s.</p>

Tēma „Tekstveide”

Ieteicamais laiks tīmas apgūvei 18 stundas

Mācību uzdevumi

- Mācītājs noteikt teksta autora komunikatīvo nolikumu dzirdēt un lasīt tekstus, uztvert teksta noskaid.
- Mācītājs plānot, strukturēt, rediģēt un pilnveidot savu tekstu.
- Mācītājs saskatīt darbībasvārdu krātu, laiku un izteiksmju nozīmi teksta uztveršanā un izveidā.

Apakšmācība	Teksts	Teikums	Vārdi
<p>Teksta pētīšana un veidošana. (12 stundas)</p>	<p>Veido mērķtiecu, sakarīgu, pabeigtu tekstu. <i>Mācās ievērot teksta veselumu, izprast saturu un formas vienotību.</i> <i>Mācās noteikt teksta tipu pēc tā pazīmēm.</i> <i>Mācās atlasīt nepieciešamos faktus argumentācijai.</i> <i>Mācās rakstveidā atstāstīt (ar pārsprieduma elementiem) izlasītu un dzirdētu tekstu.</i> <i>Mācās izprast citāta nepieciešamību savas domas argumentēšanai.</i> Iepazīstas ar publicistiskā stila rakstiem, patnāšības. Veido vārdzīmju un apraksta tipa tekstus. <i>Mācās rakstīt pārsprieduma tipa tekstus.</i> <i>Mācās rakstīt argumentēto eseju.</i> Ievieš rakstītāja kultūru.</p>	<p>Mērķtieci lieto dažādus teikumus pēc izteikuma mērķa. Domas argumentēšanai lieto saliktus teikumus, lieto atbilstošas pieturmes tājos. Prot iesaistīt teikumcitu. Izmanto dažādus vienlīdzgu teikuma locekļu konstrukcijas.</p>	<p><i>Mācās saskatīt darbības vārda izteiksmes un kārtas.</i> <i>Mācās izmantot dažādas darbības vārda izteiksmes, veidojot savu tekstu.</i> <i>Mācās saskatīt valodas stilistikās un tēlainās izteiksmes līdzekļu lomu tekstā.</i> <i>Mācās bagātināt savu tekstu ar valodas stilistikās un tēlainās izteiksmes līdzekļiem.</i> Izprot saikņu vienotuma un šķērsuma nozīmi. <i>Mācās izmantot frazeologismus domas paspilgtināšanai.</i> <i>Mācās izmantot stilistiski neitrālus vārdus un vārdus ar stilistisku un emocionālu ekspresivitāti, kā arī dažādus leksikas slāņus domas precīzai izteikšanai.</i></p>

Apakšmas	Teksts	Teikums	Vārdi
<p>Teksta rediģšana. (6 stundas)</p>	<p>Vārt teksta atbilstību saziņas situācijai. <i>Mācās vērtēt sava teksta kvalitāti pēc kopīgi veidotiem vērtēšanas kritērijiem.</i> <i>Mācās saskatīt sava teksta nepilnības, novērst tās.</i> <i>Mācās saskatīt stila nepilnības, labot tās.</i> Saskaņo darbības vārda laika formas tekstā. Vārt rindkopu savstarpējoloisko saistību. Vārt teksta noformējumu, novērš nepilnības.</p>	<p>Labo interpunkcijas kļūdas savā tekstā. Vārt izteikuma atbilstību saziņas situācijai.</p>	<p>Labo ortogrāfijas kļūdas savā tekstā. <i>Mācās rediģēt tekstu, izvēloties atbilstošu leksiku.</i> Izmanto uzziņu literatūrā (Latviešu valodas vārdnīca, sinonīmu un svešvārdvārdnīca), lai noskaidrotu konkrētā vārdu nozīmi un lietojumu attiecīgā kontekstā, un pareizrakstību.</p>

Tēma “Valodas sistēma”

Ieteicamais laiks t mas apguvei 42 stundas

M c bu uzdevumi

- M c ties izprast valodas sist mu pareizrakst bas pilnveidei.
- M c ties v rt t savu rakst šanas prasmes kvalit ti un iev rot rakst t ja kult ru.

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
<p>Patst v gi v rdi un pal gv rdi. (27 stundas)</p>	<p>Iev ro romiešu un ar bu ciparu pareizrakst bu teksta da u, virsrakstu, pl na punktu numur šanai. Izsaka v l jumu, izmantojot v l juma izteiksmes formas.</p> <p><i>Mācās saskatīt un izprast nozīmes atšķirību darbības vārdu formām darāmajā un ciešamajā kārtā folkloras u.c.tekstos.</i></p> <p><i>Mācās mērķtiecīgi izmantot saikļus, pievēršot uzmanību tam, lai nebūtu nemotivēts to atkārtojums, izlaidums vai blīvējums.</i></p> <p>Saskata un stilistiski pareizi lieto saik us “jeb”, “vai” sinon mu un noz mes zi daž du v rdu saist šan , veidojot tekstu.</p> <p><i>Mācās apzināti izmantot dažādas partikulas savas attieksmes paušanai vai domas niansēšanai.</i></p> <p><i>Mācās mērķtiecīgi izmantot izsaukmes vārdus abilstoši teksta stilam, saturam un adresātam.</i></p> <p><i>Mācās pārveidot tiešo runu netiešajā un otrādi.</i></p>	<p>Izv las un izmanto paš bas v rda noteikto un nenoteikto galotni atbilstoši teikuma lo ikai.</p> <p>Iev ro pieturz mju lietojumu aiz k rtas skait a v rdiem.</p> <p>Saska o darb bas v rdu vajadz bas izteism ar citiem v rdiem.</p> <p>Saskata pal gv rdu funkcijas teikum .</p> <p><i>Mācās gramatiski pareizi lietot pieturzīmes atkārtotu saikļu “un”, “vai”, “jeb” priekšā.</i></p> <p><i>Mācās izprast pēc teikumā izteiktās domas to vārdu nozīmi, kam bez partikulu funkcijas ir arī apstākļa vārda (piem., “kā”, “nekā”), saikļa, izsaukmes vārda funkcija.</i></p>	<p>Zina, ka ir patst v gi v rdi, pal gv rdi un izsaukmes v rdi.</p> <p>Zina lietv rdu, paš bas v rdu, vietniekv rdu, skait a v rdu gramatisk s kategorijas un sistematiz zin šanas par t m.</p> <p>Zina darb bas v rda gramatisk s kategorijas.</p> <p>Zina apst k a v rda gramatisk s kategorijas.</p> <p>Iev ro v rdu sal dzin mo pak pju veidošanas likumsakar bas.</p> <p>Iev ro kop un š irti rakst mu v rdu (apst k a v rdi, vietniekv rdi, saik i) pareizrakst bu.</p> <p>Iev ro vienk ršo un salikto skait a v rdu pareizrakst bu.</p> <p>Zina darb bas v rdu ar izska m – t; - ties; -in t; -in ties daž du formu pareizrakst bu un iev ro to.</p> <p>Gramatiski pareizi veido darb bas v rda pav les izteiksmes formas.</p> <p>Prot atrast daž d uzzu u literat r inform ciiu par v rdš iru spēcifisko</p>

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
			<p>formu pareizrakst bu. <i>Mācās izmantot netradicionālus mācību paņēmienus, lai apgūtu vārdu pareizrakstību (piem., darbības vārdu “lūzt” un “nirt” formu salīdzināšana).</i> Atš ir sak rtojuma un pak rtojuma, vienv rda un vair kv rdu, dubultos un p ra saik us.</p>
<p>Divdabja teiciens. (15 stundas)</p>	<p><i>Mācās pēc konteksta atšķirt divdabi ar izskaņu -ot no darbības vārda atstāstījuma izteiksmes formas un nenoteiksmes.</i></p>	<p>Zina un teikum atpaz st p c izska m divdabjus, kuri var veidot divdabja teicienu. Zina nosac jumus divdabja teiciena veidošanai. <i>Mācās saskaīt divdabju ar izskaņām -ošs,-is, -ams,-āms, -ts lomu teikumā.</i> <i>Mācās izvēlēties situācijai atbilstošāko, iederīgāko, trāpīgāko divdabja formu.</i></p>	<p>Saskata divdabju l dz bu ar paš bas v rdu (nenoteikt s, noteikt s galotnes, sal dzin m s pak pes) un apst k a v rdu, izprot atš ir bu. <i>Mācās atšķirt divdabjus ar izskaņām -ošs,-is, -ams,-āms, -ts no īpašības vārdiem.</i></p>

Tēma “Mani sasniegumi valodas mācībā”

Ieteicamais laiks tīmas apguvei 5 stundas

Mācību uzdevumi

- Novērtēt savas zināšanas un prasmes mācību gada beigās.
- Mācīties sistematizēt apgūto mācību vielu.
- Mācīties apzināties atbildību par savas valodas kvalitāti dzimstās valodas saglabāšanā.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vērtēšana
Zināšanu apkopojums. (3 stundas)	Veido kopsavilkumu par mācību gada apgūto vielu. Strukturizēt informāciju tematiskās pārskata tabulās. Aptauj klasēbiedrus par viņu mācību sasniegumiem, izmantojot pašveidotu anketu.	Shematiski noformē apkopoto informāciju par interpunkcijas normām. Sistematizē raksturojošos stilistikas veidus teikumu veidošanā.	Shematiski noformē informāciju par vārdu pareizrakstību pozīcijām un vārdu izrunas īpašībām. Shematiski noformē informāciju par kopgājumiem un atšķirīgajiem vārdiem.
Pašvērtējums. (2 stundas)	Vērtē savu sāzi, klausīšanos, runāšanas, lasīšanas un rakstīšanas prasmi pilnveides procesā. <i>Mācās apkopot un vērtēt aptaujā iegūtos datus. Mācās izdarīt secinājumus pēc aptaujas rezultātiem.</i>	Vērtē savu prasmi ievērot interpunkcijas normas teikumu raksturošanā.	Vērtē, kā bagātina jūsu leksiku, kas ietekmē jūsu pilnveidi, kādi trūkumi novērojami. <i>Mācās apzināties vārdu krājuma mērķtiecīgas bagātināšanas nozīmi un iespējas tekstā kvalitātes nodrošināšanā.</i>

8. klase (105 stundas)

Skolēnu sasniegumi (rezultāti un procesa) mērķu priekšmeta standarta mērķa īstenošanai

Komunikatīvā kompetence	Valodas kompetence
<p>Ievēro runas etiķetes normas, izsakot emocionālo attieksmi. Vērtē savu un citu izteikumu atbilstību saziņas situācijai. Prot pamatot viedokli, formulēt apgalvojumus un secinājumus. Raksta argumentēto eseju un recenziju, veido un izmanto konspektu.</p>	<p>Izmanto saziņā un tekstveidē latviešu valodas emocionāli ekspresīvos valodas stilus. Nosaka teksta tipu. Apzināti izmanto tekstā apraksta, vēstījuma un pārsprieduma elementus. Rediģē pieturzīmju lietojumu teikumos, pilnveido teikumu konstrukcijas, mērķtiecīgi lieto dažādas teikuma konstrukcijas. Tekstā iesaista citātus, ievērojot pareizrakstības normas.</p>
<p><i>Mācās</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - uzturēt un mērķtiecīgi virzīt sarunu atbilstoši saziņas situācijai, - uzstājoties ar paša sagatavotu tekstu, mērķtiecīgi izmantot valodas stilam atbilstošus valodas līdzekļus, - plānot, veidot un koriģēt savu runu, argumentācijai izmantot savu pieredzi vai no dažādiem avotiem atlasītus faktus, - analizēt tekstā ietvertu informāciju (būtiska/ nenozīmīga, ticama/ neticama), - izprast tekstā emocionāli ekspresīvo informāciju, - vērtēt savu klausīšanās, lasīšanas, runāšanas un rakstīšanas kvalitāti, - rakstīt tēzes, - mācās izmantot retoriskus jautājumus. 	<p><i>Mācās</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - izprast valodas emocionālās un ietekmējošās funkcijas nozīmi cilvēka dzīvē, - iepazīt latviešu valodas attīstības posmus, - izprast valodu kā zīmju sistēmu sintakses līmenī, - ieturēt izvēlētajā stila vienotību teksta veidošanā, - saskatīt stilistiskās izteiksmes līdzekļus daiļdarbos, - raksturot teikumu no uzbūves viedokļa, - savā runā un rakstos apzināti un mērķtiecīgi veido dažādus teikumus, ievērojot emocionāli ekspresīvo valodas stilu pazīmes, - patstāvīgi un mērķtiecīgi izmantot savas zināšanas par vārdšķirām.
Mērķtiecīgā kompetence	Sociokultūras kompetence
<p>Iegūst informāciju no dažādiem avotiem, analizē, vērtē, sistematizē un izmanto savā darbā tekstā ietvertu informāciju. Mērķtiecīgi izmanto dažādas niera raksta tehnikas informācijai.</p>	<p>Izturas ar cieņu pret citas tautas valodu un cilvēkiem, kuri runā dialektā. Pētīt dažādu gadsimtu autoru tekstu paraugus, saskata rakstu valodas mainību.</p>

<p>sistematizēšanai, izpratnei, uzkrāšanai un apmaiņai. Izmanto uzziņu literatūru pareizrakstības prasmju izkopšanai. Izvēlas un izmanto sev noderīgas valodas apguves metodes un paņēmienus latviešu valodas apguves pilnveidei. Dzimtās valodas mācību vērtēšanas rezultātā uzlabo savus mācību sasniegumus.</p>	
<p><i>Mācās</i> - formulēt darbības mērķus, - izmantot internetu valodas mācībām nepieciešamās informācijas iegūšanai.</p>	<p><i>Mācās</i> - izprast valodas nozīmi nacionālās identitātes saglabāšanā, - vērtēt valodas situāciju Latvijā, - izprast katras valodas un dialekta vērtību, - apzināties atbildību par savas valodas kvalitāti dzimtās valodas saglabāšanā, - izprast valodas attīstības gaitu.</p>

Mācību procesā skolnieki iepazīstas ar dažādu žanru un veidu tekstiem. Skolnieki tos lasa, pārrunā saturu, analizē gan informatīvus (*ko uzzināju?, ko vēl gribu zināt?, kā pierakstīt to, ko uzzināju?*), gan gramatiskus (*kāda ir vārdu nozīme?, kādu vārdšķiru vārdi izmantoti?, kā veidoti teikumi?, kādas pieturzīmes liktas?*), gan vērtējošus (*kāpēc?*) aspektus.

Mācību procesā ieteicams izmantot dažādus teksta un informācijas pieraksta veidus:

- tabulas, shēmas, grafiskie organizatori.

Mācību procesā ieteicams izmantot dažādus daiļliterāras, zinātniskus, populārzinātniskus tekstus un lietišķo rakstu veidus:

- folkloras paraugi (tautasdziesmas par cilvēka mīļā ritumu),
- dažādu žanru (stāsts, novele, balāde, poema, epifonija, atmiņu romāns, romāns vārdos) daiļliterāras darbi vai to fragmenti,
- lietišķo rakstu paraugi (argumentatīvā eseja, konspekts, recenzija, tēze),
- populārzinātniski raksti par valodu un kultūru preses izdevumos un internetā, valodnieciskā saturā raksti, zinātniski raksti par lingvistiskiem jautājumiem.

Organizējot mācību procesu, ieteicams izmantot starppriekšmetu saikni:

- ar literatūru, kur skolnieki, izmantojot dažādu literāras žanru tekstus, apgūst teksta valodiskās izteiksmes patnības, teksta uzbūvi, tēlainās izteiksmes līdzekļu lomu, prasmi vērtēt autora pozīciju, izteikt un pamatot savu viedokli, izmantot dažādas lasīšanas stratēģijas, pilnveidot jauno un runāt par kultūru,
- ar datorzinātni, kur skolnieki apgūst prasmi strukturēt tekstu, izmantot grafiskās iespējas tekstu padarīt uzskatāmā, iegūt internetā nepieciešamo informāciju,
- ar leģionāru un vēsturi, kur skolniekiem iespējams noskaidrot latviešu valodas dialektu izplatību.

Tema "Mana valoda"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 3 stundas

Mācību uzdevumi

- Atkratot un sistematizējot iepriekš gūtos apgūtos, veidot savas valodas kvalitāti un rakstveidus prasmi.
- Mācīties izvirzīt mērķus turpmākajam mācību procesam.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vērdzīmju
Mācību sasniegumu vērtējums. (3 stundas)	Mācības formulu darbības mērķus. Veido priekšnosaukumu ar mērķi novērtēt savus mācību sasniegumus. Analizējot rakstītā teksta saturu atbilstību izvirzītajam mērķim.	Veido priekšnosaukumus un izteikuma mērķa dažādus teikumus. Sava nolikuma izteikšanai veido saliktus pakārtotus teikumus, kuros galvenā teikuma ievada saiklis "lai". Sava viedokļa pamatošanai veido saliktus pakārtotus teikumus, kuros galvenā teikuma ievada saiklis "jo", "tāpēc ka", "tādēļ ka", "tā kā". Atkratot pieturējumu lietojumu. Vērdzīmju prasmi veidot teikumus, sistematizējot pieautoķēdus veidus, vingrinājumus to novērtēšanai.	Vērdzīmju savu vērdzīmju krājumu un prasmi to izmantot precīzas, skaidras domas izteikšanai.

Tema "Valodas kultūra"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 21 stundas

Mācību uzdevumi

- Mācītājam jāizmanto saziņas verbālos un neverbālos saziņas līdzekļus un orientēties dažādos saziņas situācijās.
- Mācītājam jāplānot, veidot un koriģē savu runu un uzvedību atbilstoši saziņas situācijai.
- Mācītājam jāanalizē un vērtē tekstā ietvertu informāciju.
- Jāvērtē klausītāja un runātāja kultūra.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vērtēšana
Publiskā runa. (15 stundas)	<p>Plāno (temata izvēle, pamatojums, faktu atlase, valodas stils), veido (ievads, iztirzājums, nobeigums) un koriģē (atbilstība izvēlētajam valodas stilam, izklāsta secīgums) savu publisko runu (par sevi vai sabiedrībai aktuālu tēmu) un uzvedību atbilstoši saziņas situācijai.</p> <p>Mācītājam jācitas atlasītos faktus savā viedokļa argumentācijai, saistot to ar savu pieredzi.</p> <p>Jāro runā etiķetes normas, izsakot emocijas attiecīgi, izmantojot žestus, mīmiku, acu kontaktu.</p> <p>Mācītājam jāuztur tīrā un mācītājam jāvirzīt sarunu atbilstoši saziņas situācijai.</p> <p>Mācītājam jāiekļaut tekstā retoriskus jautājumus.</p> <p>Jāizvēlas runas trūmi un skaļuma atbilstoši runas saturam.</p> <p>Jāvērtē runātāja kultūra, uzstājoties ar pašsagatavotu tekstu.</p>	<p>Jāvērtē rokrakstu un teikuma daļu pareizību saistījumā ("jeb/vai", "ka/kad", "enit" vai lietojums aizvārdiem "nav", "daudz", "maz" u.c., nominatīva un datīva lietojums ar darbības vārdu vajadzības izteiksmi, prievārdu novietojums saistībā ar deklināciju vārdu).</p> <p>Jāvērtē rokraksta intonācija un loziskos akcentus.</p> <p>Mācītājam jāuzdod daudzveidīgus jautājumus (atklātie, slēgtie, tiešie, netiešie).</p> <p>Jāargumentē tieši atbild uz jautājumiem.</p> <p>Jālieto saziņas situācijai atbilstošas pieklājības frāzes un uzrunas formas.</p>	<p>Mācītājam jāvērtē mācītāja (atbilstoši tēmai, saziņas situācijai un stilam) izmantotā vārdu krājuma bagātību.</p>

Apakštas	Teksts	Teikums	Vārdi
	<p>Vērt savu un citu klausītāju un runātāja kultūru, ievērot runas etiķetes normas.</p>		
<p>Emocionāli ekspresīvo valodas stilu izmantojums. (6 stundas)</p>	<p>Mācībs izprast emocionāli ekspresīvo valodas stilu daudzveidību un izmantošanas iespējas. Mācībs ievērot izvēlētā valodas stila vienotību runāt un rakstīt tekstā. Mācībs radoši pārveidot tekstu no viena valodas stila citā. Rediģēt un pilnveidot tekstu atbilstoši izraudzētajam valodas stilam.</p>	<p>Veido teikumus atbilstoši valodas stilam, ievērojot darbības vārdu laiku formu lietošanu. Savas domas izteikšanai izmanto mērķtiecīgi veidotus, loģiskus, pabeigtus teikumus.</p>	<p>Salīdzina neutrālā vārdā un emocionāli ekspresīvā vārdā nozīmīgu. Mācībs izprast un lietot stilam atbilstošus izteiksmes līdzekļus, izvēlēties tērpi frāzeoloģismus.</p>

Tema "Valodas vsture un attstība"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 6 stundas

Mācību uzdevumi

- Mācītājam jāizprast valodas nozīmi nacionālās identitātes saglabāšanai.
- Iepazīt pamatprasības latviešu valodas attīstībā.
- Mācītājam jāizprast dialekta nozīmi tautas garīgās kultūras vērtību saglabāšanai.
- Mācītājam jāiztur tiesības pret cilvēkiem, kuri runā dialektā.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vērdzīmju
Latviešu valodas dialekti. (3 stundas)	Saskata latviešu valodas fonētiskās, morfoloģiskās un leksiskās atšķirības. Pasaules latviešu valodas dialektu paraugus.		Iepazīst apvidvērdus un to izmantošanas iespējas darbos.
Latviešu literārā valoda. (3 stundas)	Salīdzina dažādu gadsimtu autoru tekstu paraugus. Pasaules un vēsturiskās valodas patnāšmācību tekstu (interneta komentāri, darbi) paraugus.		Saskata atšķirīgās rakstbūvniecības gadsimtu autoru tekstos. Saskata valodas mainību, pats veido vārdus un jaunvārdus.

Tema "Tekstveide"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 36 stundas

Mācību uzdevumi

- Mācītājs veidot rakstveida tekstus atbilstoši izvēlētajam valodas stilam un teksta tipam.
- Mācītājs saskatīt teksta saturu un formas vienotību, valodas stilistisko izteiksmes līdzekļu lomu tekstā.
- Mācītājs izsakt savu viedokli un argumentēt to dažāda tipa un veida tekstos.
- Mācītājs izmantot dažādas pieraksta tehnikas informācijas sistematizēšanai, izpratnei, uzkrāšanai un apmaiņai.

Apakšmācība	Teksts	Teikums	Veids
Argumenta teksta veidošana. (36 stundas)	<p>Prot noteikt teksta tipu.</p> <p>Mācītājs izvēlas apraksta, vērtējuma un pārsprieduma elementus sava teksta veidošanai.</p> <p>Atšķir daļi literatūrā no lietišķiem rakstiem, publicistikas un zinātniskiem tekstiem.</p> <p>Mācītājs analizē dzirdētu un lasītu tekstu pēc konspektīvi pierakstītas informācijas.</p> <p>Veido informāciju (pārdevumus), vērti un sistematizē to.</p> <p>Veido argumentāto eseju un recenziju, ievērojot formas un saturu vienotību.</p> <p>Rediģē un pilnveido savu argumentāto eseju un recenziju.</p>	<p>Lieto saliktus teikumus, atklāto nolikuma, locījumu, sekas.</p> <p>Saskata iespraudumus un ievēro interpunkcijas normas to rakstībā.</p> <p>Formulā apgalvojumus (tezi) un secinājumus.</p> <p>Savas domas pamatošanai iesaista teikumcītu, ievērojot pareizrakstības normas.</p>	<p>Ievēro ortogrāfijas normas.</p> <p>Izmanto terminu un svešvārdu vārducaš nepieciešamās informācijas ieguvei.</p>

Tema "Valodas sistēma"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 33 stundas

Mācību uzdevumi

- Mācītājam jāizprast valodu kā zīmju sistēmu sintakses līmenī.
- Mācītājam jāraksturo teikumu.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vērtējums
Teikuma uzbūvēšana. (15 stundas)	Savas domas izteikšanai lieto precīzus un izteikuma mērķa dažādus teikumus. Mācītājam jāizprast pieturējoties mērķa lomu tekstā izteiktas domas precīzi uztver.	Zina, ka teikumu veido teikuma virsloceklis un teikuma palīgloceklis. Saskata un nosaka teikuma daļas saliktos teikumos. Atšķir palīglocekļu pakārtotuma (tiešs, pakārtots) veidus. Izprot teikuma beigu pieturējoties mērķa lietošanas nosacījumus. Ievieš interpunkcijas normas teikuma daļu atdalīšanai.	Nostiprina zināšanas par saistītā vārdu (saiklis, vietniekvārds, apstākļvārds) lomu salikta teikuma veidošanā.
Sintaktiskās konstrukcijas teikumos. (18 stundas)	Mācītājam jābagatina tekstā, mērķtiecīgi izvēloties un izmantojot dažādas sintaktiskās konstrukcijas.	Rakstot atdala teikumu vienlīdzīgus teikuma locekļus. Mācītājam jānosaka un jānosauk teikumu vienlīdzīgus teikuma locekļus saistījumā ar vispārīgo vārdu. Mācītājam jānosaka un jānosauk savrupinājuma lomu tekstā ietvertas domas niansēšanā. Ievieš interpunkcijas normas savrupinājumu atdalīšanai. Mācītājam jānosaka vienlīdzīgus (vienlīdzīgus teikuma locekļus, vienlīdzīgus teikumus, vienlīdzīgus	

Apakšmas	Teksts	Teikums	Vārdi
		divdabja teicieni) teikuma sintaktiskās konstrukcijas. Mēs raksturojam teikumu.	

Tema "Mani sasniegumi valodas mācībā"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 6 stundas

Mācību uzdevumi

- Mācītājam izmantot apgūtās zināšanas prātīgā veidā.
- Sistematizēt informāciju atbilstoši izvirzītajam mērķim.
- Mācītājam apzināt atbildību par savas valodas kvalitāti dzimstās valodas saglabāšanā.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vērdnīca
Projekts "Prātīgums par teikumu lomām kļūda latviešu autora darbi (fragmenti)". (5 stundas)	Prātīgos teikumus precīzi izteikuma mērķa un uzbūvē. Izsaka pieņēmumus par dažāda veida teikumu un teikuma sintaktisko konstrukciju lomām tekstā. Meklē pierādījumus no teksta savu domu pamatošanai. Izsaka secinājumus.	Prātīgos teikumus atbilstoši izvirzītajam mērķim.	
Pašvērtējums. (1 stunda)	Vērtējuma saņemšanu, klausīšanās, runāšanas un rakstīšanas prasmju pilnveid. Vērtējuma savu prasmju attīstībai dinamiku.	Vērtējuma savu prasmi izmantot saziņā dažādu teikumu konstrukcijās.	Vērtējuma, kļūda, bagātina jūsu leksiku.

9. klase (105 stundas)

Skolēnu sasniegumi (rezultāti un procesa) mērķu priekšmeta standarta mērķa īstenošanai

Komunikatīvā kompetence	Valodas kompetence
<p>Orientējas dažādās saziņas situācijās. Veido savu runu (izteikumi, teksts) un rakstītu tekstu plānveidīgu, atbilstošu saziņas situācijām, mērķtiecīgi izmanto dažādus verbālās un neverbālās saziņas līdzekļus. Stāsta radoši vai konspektīvi. Uzstājas ar paša sagatavotu tekstu, mērķtiecīgi izmantojot valodas līdzekļus. Koriģē savu runu un uzvedību atbilstoši saziņas situācijai. Ievēro saziņā runas etiķetes normas un uzvedības normas. Rakstveidā atstāsta (ar pārsprieduma elementiem) izlasītu vai dzirdētu tekstu. Izsaka argumentētu savu viedokli. Analizē un vērtē savu un citu izteikumu atbilstību saziņas situācijai. Analizē tekstā ietvertu informāciju un izmanto to savā darbībā. Izprot dzirdētā, lasītā teksta autora komunikatīvo nolūku un uztver teksta noskaņu. Uztver un izprot galvenos teksta veidošanas līdzekļus un paņēmienus. Ievēro klausītāja, runātāja, lasītāja, rakstītāja kultūru. Vērtē savu klausīšanās, runāšanas, lasīšanas un rakstīšanas prasmi. Izvēlas un izmanto lasīšanas mērķim atbilstošas lasīšanas stratēģijas. Mērķtiecīgi izmanto dažādas pieraksta tehnikas informācijas sistematizēšanai un apmaiņai.</p>	<p>Saprot valodas funkciju nozīmi cilvēka dzīvē. Zina valodas attīstības pamatposmus un izprot valodas pārmaiņu cēloņus Izprot valodu kā zīmju sistēmu. Zina un izmanto saziņā valodas funkcionālos un emocionāli ekspresīvos stilus. Veido tekstu (pārspriedumu, jaukta tipa tekstu), ievērojot teksta pazīmes. Rediģē un pilnīgo tekstu. Saskata valodas stilistiskās un tēlainās izteiksmes līdzekļu lomu tekstā. Raksturo un ievēro teikuma pazīmes. Apzināti un mērķtiecīgi lieto pēc izteikuma mērķa un emocionālās nokrāsas dažādus teikumus. Saskata vārdu sintaktiskos sakarus, savrupinājumus un vārdus, kas nav teikuma locekļi. Veido un raksturo dažāda veida teikumus pēc uzbūves, ievērojot interpunkcijas normas. Ievēro ortoepijas un ortogrāfijas normas. Izprot vārda un vārdformas morfēmisko sastāvu un saskata to veidošanas paņēmienus. Izprot vārda pārnestās nozīmes iespējas valodas tēlainības radīšanā. Mērķtiecīgi izmanto savā runā dažādu slāņu leksiku, frazeoloģismus, sakāmvārdus, parunas. Izprot vārdšķiru sistēmu.</p>
	<p><i>Mācās</i> - izprast dažāda veida teikumu stilistisko lomu teksta veidošanā.</p>

Mācīšanās kompetence	Sociokulturālās kompetence
<p>Spēj saziņā apzināti lietot literāro valodu.</p> <p>Valodas apguvē mērķtiecīgi izmanto gan personisko pieredzi, gan citu mācību priekšmetu zināšanas, gan mācīšanās prasmes.</p> <p>Izvēlas un izmanto lasīšanas mērķim atbilstošas lasīšanas stratēģijas.</p> <p>Mērķtiecīgi izmanto dažādas pieraksta tehnikas informācijas sistematizēšanai un apmaiņai.</p> <p>Atbilstoši mācību uzdevumam mērķtiecīgi izvēlas un izmanto dažādus mācīšanās veidus un stratēģijas.</p> <p>Izmanto valodas sistēmas pārskata tabulas un dažādus informācijas avotus (vārdnīcas, enciklopēdijas, internetu) uzdevuma veikšanai.</p> <p>Apzināti izvērtē un pilnīgo savas valodas prasmes.</p>	<p>Apzinās valodu kā kultūras sastāvdaļu un saprot tās nozīmi nacionālās identitātes saglabāšanā, multikultūru dialoga veidošanā.</p> <p>Saprot valodas situāciju Latvijā.</p> <p>Saskata tekstā dažādu tautu priekšstatus par vērtībām.</p> <p>Salīdzina dažādu tautu runas etiķetes un uzvedības normas, meklē kopīgo un atšķirīgo.</p> <p>Apzinās atbildību par savas runas kvalitāti un dzimtās valodas saglabāšanu.</p> <p>Ar cieņu izturas pret citas tautas valodu.</p>

Mācību procesā skolnieki iepazīstas ar dažādu žanru un veidu tekstiem. Skolnieki tos lasa, pārprasa saturu, analizē gan informatīvus (*ko uzzināju?, ko vēl gribu zināt?, kā pierakstīt to, ko uzzināju?*), gan gramatiskus (*kāda ir vārdu nozīme?, kādu vārdšķiru vārdi izmantoti?, kā veidoti teikumi?, kādas pieturzīmes liktas?*), gan vērtējošus (*kāpēc?*) aspektus.

Mācību procesā ieteicams izmantot dažādus teksta un informācijas pieraksta veidus:

- daudzveidīgi grafiskie organizatori, tabulas, shēmas, diagrammas.

Mācību procesā ieteicams izmantot dažādus daiļliteratūras, zinātniskus, populārzinātniskus tekstus un lietišo rakstu veidus:

- mitoloģijas paraugi (dažādu tautu miti),
- dažādu žanru (eposs, eseja, māsliņieciskais apraksts, tēlojums, humoristiskais stāsts, romāns, luga) daiļliteratūras darbi vai to fragmenti,
- lietišo rakstu paraugi (referāti, tēzes, atsauces, CV),
- populārzinātniski raksti par valodu preses izdevumos un internetā, zinātniski raksti par lingvistiskiem jautājumiem.

Organizējot mācību procesu, ieteicams izmantot starppriekšmetu saikni, aktualizējot skolēnos apziņu par valodas kā līdzekļa izmantošanas daudzveidīgajām iespējām citu mācību priekšmetu apguves procesā.

Tema "Mana valoda"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 6 stundas

Mācību uzdevumi

- Saprast valodas funkciju nozīmi cilvēka dzīvē.
- Orientēties dažādās saziņas situācijās, uztvert teksta autora komunikatīvo nolūku.
- Uztvert un izprast teksta veidošanas līdzekļus un paņēmienus, pazīt valodas stilus.
- Mācīties novērtēt savas valodas zināšanas un izvirzīt mērķus turpmākām mācību procesam.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vārdi
Valodas funkcijas. (2 stundas)	Zina valodas funkcijas (saziņas, izziņas, nosaucošas, emocionālas, ietekmjošas). Saprot valodas funkciju nozīmi cilvēka dzīvē.		Izmanto valodas vārdus krājumu, izprot tēmas un attiecību. Pazīst un prot lietot dažādas (tulkojošas, skaidrojošas, frazeoloģismus, sinonimus, terminus u.c.) vārdnīcas.
Valodas funkcionālie stili. (2 stundas)	Zina valodas funkcionālos stilus (zinātniskais, populārs zinātniskais, lietišķais raksts, publicistikas, sarunvalodas, daiļliterāras), to pazīmes. Prot noteikt teksta piederību noteiktam valodas funkcionālajam stilam. Veido tekstus atbilstoši izvēlētā stila pamācībām, prot rakstīt un noformēt lietišķos rakstus.	Saskata un prot izmantot valodas funkcionālajam stilam atbilstošas teikumu konstrukcijas, ievieš interpunkcijas normas.	Saskata un prot izmantot izvēlētā stila valodas stilam atbilstošu leksiku, apzina saziņas situāciju, adresātu. Izmanto terminus, saimnieciskus, pašvārdus, saliktos nosaukumus. Rakstot vārdus, ievieš ortogrāfijas normas. Runā ievieš ortoepijas normas.

Apakšmas	Teksts	Teikums	Vārdi
<p>Valodas emocionāli ekspresīvie stili. (2 stundas)</p>	<p>Zina un izmanto sāpīgos emocionāli ekspresīvos valodas stilus (oficiālais, svinīgais, sirsnīgais, humoristiskais, ironiskais). Prot noteikt teksta piederību noteiktam emocionāli ekspresīvajam valodas stilam. Uztver autora piedāvāto teksta noskaumi. Veido tekstus atbilstoši izvirzītajam valodas stilam. Novērt savas rakstu un runas valodas kvalitāti, izvirzīto raksturojumu.</p>	<p>Saskata un izmanto dažādas konstrukcijas un modalitātes teikumos. Uztver pieturējamo (iekavas, domuzeme, daudzpunkte) lietojumu noskaumam šānai teikumam. Ievieš interpunkcijas normas. Prot noteikt un lietot mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus teksta tēlainības radīšanai.</p>	<p>Uztver un lieto neitrālo un emocionāli ekspresīvo leksiku, vārdus tiešs un pārnēsājošus, frazeoloģiskus. Izprot vārdu morfoloģiskās iespējas emocionāli ekspresīvu vārdu un vārdu veidošanai.</p>

Tema "Valodas kultūra"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 21 stundas

Mācību uzdevumi

- Plānot, veidot un koriģēt savu runu un uzvedību atbilstoši saziņas situācijai, izteikt savu viedokli un argumentēt to.
- Ievērot saziņas toleranci, cienīt sarunas dalībniekus.
- Veidot brīvu, plānveidīgu, mērķtiecīgu runu.
- Ievērot literāras valodas normas, izvairīties no valodas stila kļūdām un prast tās labot.
- Latviešu valodas mācīšanās un vērtēšanas rezultātus uzlabot savu runu.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vērtēšana
Runāt ja un klausīt ja kultūra Monologs, dialogs, diskusija. (9 stundas)	<p>Veido monologu par sev nozīmīgu vai sabiedrībā aktuālu tematu, prot pamatot viedokli.</p> <p>Iesaistās sarunā, prot to iesākt, virzīt un pabeigt.</p> <p>Veido dialogu.</p> <p>Mācās diskutēt, izmantojot monologa un dialoga elementus.</p> <p>Atklāj teksta saturu, pamatojot bāzi.</p> <p>Uzstājoties apzināti izmanto intonāciju, žestus, mīkstu un acu kontaktu.</p> <p>Izmanto personisko pieredzi, veidojot stāstījumu un pamatojot viedokli.</p> <p>Uzklausā cilvēciskus, uztver runātāja komunikatīvo nolikumu un būtiskāko informāciju.</p> <p>Prot pielāgot runas tempu klausītāja vajadzībām.</p>	<p>Mērķtiecīgi formulē domu teikumu, lai spertu argumentāti pamatotu savu viedokli.</p> <p>Mērķtiecīgi formulē jautājumus.</p> <p>Veido loģiskus, pabeigtus teikumus.</p>	<p>Mērķtiecīgi izvēlas atbalsta (atslāgā) vērtēšanu, lai veidotu pamatojumu.</p> <p>Izvēlas saziņas situācijai un mērķim atbilstošus un piemērotus vērtēšanas rādītājus.</p>

Apakštasmas	Teksts	Teikums	Vārds
	<p>Izmanto plūsmu, veidojot savu runu. Saziņš ievieš runas etiķetes un uzvedības normas. Vārt savu un citu izteikumu atbilstību saziņas mērķim un situācijai.</p>		
<p>Stila kods. (12 stundas)</p>	<p>Uzstājas ar paša sagatavotu tekstu, mērķīgi izmantojot valodas līdzekļus. Uztver, analizē, rediģē savu un cita mutvārdu un rakstītu tekstu.</p>	<p>Apzināt un mērķīgi lietot precīzības vārdus (vienkāršus, saliktus, jauktus saliktus) teikumos. Prot pareizi un loģiski novietot pretpretības, mutvārdos tos atdala ar loģiskām pauzēm, rakstos ievieš pareizrakstības normas. Mērķīgi aizstāj pretpretības ar divdabja teicienu un otrādi.</p>	<p>Apzināt saikā "ka" un apstākāvārda "kad" lietošanas gadījumus, ieskaitot pretpretības. Motivēt lieto vienotību un šķērsuma saikā. Izprot un nejauc darbības vārda laiku formu lietojumu, rakstot savu tekstu. Prot apzināt izmantot darbmāsu un ciešām sakarības darbības vārdus mutvārdos un rakstos. Apzināt saskaņotības vārdu formas.</p>

Tema "Valodas vsture un attīstība"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 6 stundas

Mācību uzdevumi

- Izprast valodas situāciju Latvijā, valodas nozīmi nacionālās identitātes saglabāšanai.
- Apzināt ties valodas pārmaiņu ietekmi.
- Prast salīdzināt no dažādiem avotiem iegūtu informāciju.
- Prast rakstīt argumentāto eseju.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vērtība
Valodas situācija Latvijā. (6 stundas)	Iepazīstas ar plašsaziņas līdzekļos un publicistikā atrodamo informāciju par valodas situāciju Latvijā, veic to un analizē, saistot ar savu pieredzi. Apzinās valodas pārmaiņu ietekmi (globalizācija, jaunu informācijas tehnoloģiju ienākšana sadzīvē un izmaiņas sabiedriskajās attiecībās). Prot argumentēt viedokli par valodas nozīmi nacionālās identitātes saglabāšanai. Prot rakstīt argumentāto eseju. Mācās vērtēt savas valodas prasmes. Apzinās atbildību par savas runas kvalitāti un dzimstās valodas saglabāšanu. Toleranti izturas pret citu tautu valodām.	Mutvārds un rakstos lietot pamatojuma palīdzīgus. Apzināt un mērīt tieši lietojamās teikumus pēc izteikuma mērķa, lai pamatotu savu viedokli.	Pāra dažādu valodu vērtību ieviešanu latviešu valodā, izvērtējot lietošanas nepieciešamību dažādās situācijās. Rakstos ievieš latviešu valodas pieņemtas normas svešvārdu locīšanai un pareizrakstībai. Rediģē savus tekstus, izvēloties atbilstošos vārdus domas izteikšanai.

Tema „Valodas sistēma”

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 28 stundas

Mācību uzdevumi

- Apzināt ieviešot interpunkcijas un ortogrāfijas normas, rakstot teikumu.
- Izmantot dažāda veida vārdu, rokasgrāmatas, interneta iespējas valodas mācību nepieciešamo informāciju ieguvei.
- Ieviešot lasītāja kultūru un vērtēt savu lasīšanas kvalitāti.
- Izprast valodu kā zīmju sistēmu.
- Apzināt tiesvalodu kā tautas kultūras sastāvdaļu.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vērdzīmju
Valodniecības nozares un pētījuma objekti. (1 stunda)	Noskaidro valodniecības nozaru daudzveidību Latvijā. Zina, ko pēta valodniecības nozares: fonētika, morfoloģija, sintakse, leksikoloģija, stilistika.	Atkārto, ko latviešu valodas mācību procesā ir pētījis sintakses līmenī.	Atkārto, ko latviešu valodas mācību procesā ir pētījis leksikas, morfoloģijas, fonētikas līmenī.
Lasītāja kultūra. (1 stunda)	Zina, kas ir lasītāja kultūra, kā vērtēt savu lasīšanas kvalitāti. Apzinās lasīšanas mērķi un prot izmantot mērķim atbilstošas lasīšanas stratēģijas.	Zina, kur noskaidrot nesaprotamo frazeoloģismu nozīmi (frazeoloģismu vārduca).	Zina, kur noskaidrot nesaprotamo vārdu nozīmi (konkrētās vārduca un uzziņu literatūrā).
Pārskats par interpunkcijas normām. (10 stundas)	Prot izmantot tabulas un rokasgrāmatas mācību nepieciešamo informāciju ieguvei. Mērķtiecīgi izmanto dažādas pieraksta tehnikas informācijas sistematizāšanai. Veido sev nepieciešamos mācību materiālus. Vērtē savu rakstīšanas prasmes	Sistematizē iepriekš apgūto mācību saturu par pareizrakstības normām, pieturējoties mju lietošanu. Ievieš teikuma pazīmes, veidojot teikumu. Raksturo teikumu pēc uzdeva (teikuma daļas, teikuma konstrukcijas). Apzināt ieviešot interpunkcijas normas.	

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
	kvalit ti un v rt šanas rezult t uzlabo m c bu sasniegumus.		
P rskats par v rdš ir m un ar t m saist taj m ortogr fijas norm m. (10 stundas)	Prot izmantot pareizrakst bas v rdn cu, liter r s valodas v rdn cu, tabulas un rokasgr matas m c b m nepieciešam s inform cijas ieguvei. M r tiec gi izmanto daž das pieraksta tehnikas inform cijas sistematiz šanai. Veido sev nepieciešamos m c bu materi lus.		Sistematiz iepriekš apg to m c bu saturu par v rdš ir m. Izprot v rdš iru sist mu. Apzin ti iev ro ortogr fijas normas.
P rskats par leksiku. (4 stundas)	Prot izmantot liter r s valodas v rdn cu, svešv rdu v rdn cu, sinon mu v rdn cu. M r tiec gi izmanto daž das pieraksta tehnikas inform cijas sistematiz šanai. Veido sev nepieciešamos m c bu materi lus.		Sistematiz v rdus: visp rlietojam leksika un v rdi ar emocion lu vai stilistisku nokr su (po tismi, sarunvalodas v rdi, vienk ršrunas v rdi); viennoz m gi un daudznoz m gi v rdi; v rdu tieš s un p rnest s noz mes; vecv rdi, jaunv rdi; sinon mi, anton mi, homon mi; svešv rdi, barbarismi; apvidv rdi.
P rskats par latviešu valodas ska u sist mu. (2 stundas)	Prot izmantot pareizrakst bas v rdn cu. M r tiec gi izmanto daž das pieraksta tehnikas inform cijas sistematiz šanai. Veido sev nepieciešamos m c bu materi lus.		Sistematiz apg to m c bu saturu par latviešu valodas ska m, pozicion laj m un v sturiskaj m l dzska u mij m.

Tema „Tekstveide”

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 32 stundas

Mācību uzdevumi

- Veidot tekstu atbilstoši saziņas situācijai, ievrojot visas teksta pazīmes.
- Rediģēt un pilnveidot tekstu, ievrojot raksttājas kultūru.
- Savas latviešu valodas mācību vērtības rezultātā uzlabot mācību sasniegumus.
- Mācīties apzināt savas atbildības valodas saglabāšanā.

Apakštema	Teksts	Teikums	Vērdzīmju
Raksttājas kultūra. (6 stundas)	Zina, kas ir raksttājas kultūra, kā vērtēt savu rakstības prasmes kvalitāti. Rediģē (doma izteikta precīzi, skaidri, nepārsotami un atbilstoši saziņas situācijai) savus darbus, atklājot valodas stilistiskās un tālruniskās izteiksmes līdzekļu lomu teksta uztverē.	Rediģē savus darbus, atklājot teikumu stilistisko lomu teksta veidošanā. Apzināti ievieš atpazīstamās interpunkcijas normas.	Rediģē savus darbus, atklājot dažādu leksikas slāņu, frazeoloģismu, vārdu pārnēsotā nozīmju lomu valodas tālruniskās un daudzkrāsainās nodrošināšanā. Apzināti ievieš atpazīstamās ortogrāfijas normas.
Pārsprieduma un jaukta tipa teksti. (15 stundas)	Nosaka teksta veidu (daiģerāras, zinātnisks vai populārs zinātnisks teksts, lietišķie raksti, publicistika) un tipu (vērtējums, apraksts, pārspriedums, jaukta tipa teksts). Veido pārsprieduma un jaukta tipa tekstus, ievrojot teksta pazīmes un atbilstoši saziņas situācijai. Izmanto tekstveidfunkcionālos un emocionāli ekspresīvos stilus.	Apzināti un mērķtiecīgi lieto izteikuma mērķim un emocionālajai nokrāsai atbilstošus dažādu veidu teikumus. Veido pārsprieduma un jaukta tipa teikumus, ievrojot interpunkcijas normas. Apzināti izmanto savas zināšanas par teksta bagātības iespējām.	Apzināti izmanto savas zināšanas par leksikas bagātības iespējām (sarunvalodas vārdi, pārticīgi, svešvārdi, apvidvārdi, sinonīmi, antonīmi). Izprot vārdu pārnēsotā nozīmes izmantojamību valodas tālruniskās radīšanā. Mērķtiecīgi izmanto leksiskos un stilistiskos līdzekļus atbilstoši valodas stilam un teksta veidam. Apzināti ievieš atpazīstamās ortogrāfijas normas.

Apakšmas	Teksts	Teikums	Vārdi
<p>Pārskats par lietišķajiem rakstiem. (5 stundas)</p>	<p>Apzinās dažādu lietišķo rakstu izmantošanas nolūkus. Zina, kur atrast lietišķo rakstu paraugus. Prot rakstīt un noformēt ielīgumu, iesniegumu, paskaidrojumu, vēstuli. Prot rakstīt un noformēt CV, izmantojot Tildes «Veidlapu pārvaldnieku» vai citus paraugus.</p>	<p>Izmanto lietišķajiem rakstiem pēc uzdevu atbilstošus teikumus. Lietišķo rakstu veidošanā ievieš interpunkcijas normas.</p>	<p>Izprot vārda tiešs nozīmes izmantojamos lietišķo rakstu veidošanā. Izmanto lietišķo rakstu veidošanā vispārlietojamo leksiku. Pareizi pieraksta skaitļus ar cipariem un saīsinājumus. Apzināties ievieš ortogrāfijas normas.</p>
<p>Referāts. (6 stundas)</p>	<p>Izvēlas un izmanto lasīšanas materiālu atbilstošu lasīšanas stratēģiju. Analizē tekstā ietvertu informāciju un izmanto savā darbībā, atlasot būtiskos, materiāli atbilstošos. Mācās rakstīt un pareizi noformēt referātu. Mācās formulēt problēmu, atlasīt faktus, argumentēt, strukturēt informāciju, vērtēt informācijas objektivitāti un nepieciešamību, rakstīt secinājumus (tēzes). Mācās atrast informāciju bibliogrāfijas rādītājā, atsaucot. Prot noformēt printnieciskā darba titullapu. Rakstveidā atstāsta (ar pārsprieduma elementiem) izlasītu/dzirdētu tekstu.</p>		

Tema "Mani sasniegumi valodas mācībā"

Ieteicamais laiks tēmas apguvei 12 stundas

Mācību uzdevumi

- Plānot, veidot un koriģēt savu runu un uzdevību atbilstoši saziņas situācijai.
- Uzstājoties ar pašsagatavotu tekstu, mārtiecīgi izmantot verbālos un neverbālos saziņas līdzekļus.
- Izprast dzirdētā teksta saturu un noskaņojumu, veidot mārtiecīgu dialogu.
- Ievrot runātāja un klausītāja kultūru.

Apakštēma	Teksts	Teikums	Vērtība
<p>Publiskā runa, dialogs. (12 stundas)</p>	<p>Uztvert un izprot galvenos teksta veidošanas līdzekļus un pašmērķus. Plāno, veido, koriģē un rediģē tekstu, kas paredzēts publiskajai runai. Izvērtē no dažādiem avotiem (prese, radio, TV, internets, enciklopēdijas u.c.) iegūto informāciju, atlasa sev svarīgus, nodērgus faktus savas runas temata argumentācijai.</p> <p>Mācībs faktus saistīt ar personisko pieredzi.</p> <p>Ievrot teksta uzbūvi (ievads, iztirzājums, nobeigums). Ievrot runas saturisko atbilstību tematam, tēmai un situācijai atbilstošu un vienotu valodas stilu.</p> <p>Uzstājoties ar publisko runu, mārtiecīgi izmanto žestus, mīmiku, uztur ar saziņas partneri acu kontaktu.</p> <p>Vērtē savu klausīšanās un runāšanas</p>	<p>Savā runā mārtiecīgi izmanto dažādus teikumus pārcēvēs un izteikuma māra.</p> <p>Izprot dažāda veida teikumu stilistisko lomu teksta veidošanā.</p> <p>Uzstājoties ievrot runātāja kultūru, pielāgo saziņas situācijai runas tempu un skaņumu, ievrot intonāciju un loģiskos akcentus teikuma saturā un savas attieksmes nianšāšanai.</p> <p>Prot uzdot daudzveidīgus jautājumus, lietot pieklājības frāzes.</p>	<p>Prot izvēlēties un mārtiecīgi izmantot bagātīgu, stilam atbilstošu leksiku. Ievrot ortoepijas normas.</p>

Apakšt mas	Teksts	Teikums	V rds
	<p>prasmes kvalit ti, iev ro piekl j bas normas, diskut jot un izsakot savu attieksmi par dzird to.</p> <p>Kritiski uztver dzird to tekstu, izprot sazi as partnera komunikat vo nol ku, uztver teikt noska u.</p> <p>Orient jas sazi as situ cij .</p> <p>Uzs k, uztur un pabeidz sarunu.</p> <p>Izsaka viedokli par dzird to.</p>		

Mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni

Skolnāmcību sasniegumi jāvērtē daudzpusīgi un objektīvi, lai realizētu:

- prasību atklātības un skaidrības principu, kontrolējot mācību priekšmeta standartnoteikto obligāto mācību saturu apguves pamatprasību apguvi;
- pozitīvo sasniegumu summēšanas principu, reālistiski vērtējot sasniegumus visos mācību sasniegumu vērtēšanas līmeņos – zināšanu iegūšanas un sapratnes, to lietošanas un patstāvīgas darbības līmeņos;
- vērtējuma atbilstības principu, nodrošinot skolnam iespēju apliecināt savas zināšanas un prasmes visiem mācību sasniegumu vērtēšanas līmeņiem atbilstošos uzdevumos, jautājumos, piemēros un situācijās;
- vērtējuma noteikšanai izmantoto veidu dažādības principu, izmantojot pārbaudes rakstos, mutvārdo un kombinēti, individuālo un grupas sasniegumu vērtēšanu un dažādus pārbaudes darbus (piemēram, diagnosticējošos darbus, kontroldarbus, praktiskos darbus, projektu darbus, ieskaites, eksperimentus);
- vērtēšanas regularitātes principu, lai skolnūni un viņa vecākus informētu par iegūtajām zināšanām, apgūtajām prasībām un mācību sasniegumu attīstības dinamiku;
- vērtējuma obligātuma principu, izvirzot prasību, lai skolnūns iesaistītos mācību procesā un iegūtu savam spējam atbilstošu vērtējumu.

Vērtētājus var būt: pats skolnūns, klasesbiedri, skolotāji (iekšējā vērtēšana); skolas administrācija, vecāki, eksperti, valsts un pašvaldības institūcijas (ārējā vērtēšana).

Vērtēšana ir mācību procesa sastāvdaļa, tāpēc veicama visā mācību laikā, izvēloties piemērotāko vērtēšanas vietu mācību procesā, vērtēšanas mērķi, vērtēšanas metodisko paņēmieni, vērtējuma atspoguļošanas veidu.

Vērtēšanas forma		Vērtēšanas metodiskie paņēmieni	Piemēri	Vērtējuma atspoguļošanas veids
pēc vietas mācību procesā	pēc mērķa			
<p>Ievadvērtēšana Notiek pirms mācību sākuma. Inform par skolotāja sagatavotības līmeni, uzskot kursu, tematiku u.tml.</p> <p>Diagnosticējošā vērtēšana: saskaņotā rezultāta noteikšana mācību procesa, tās apguves uzskatīšanai;</p>	<p>skolotāja motivācija aktīvam mācību darbam; skolotāja un skolotāja sadarbības formu saskaņošana, mācību materiālu un uzdevumu precizēšana.</p>	<p>Mācību plāns vai līgums.</p>	<p>Pēc aptaujas vai pārprunu rezultātiem skolotājs sadarbojas ar skolotāju izveido kopīgus mācību plānus vai līgumus, kur tiek raksturoti, ko skolotājs jau prot, kas vajadzīgs, un norāda laiku, kad mācību uzdevumi tiks paveikti.</p>	<p>"Ieskaits"/ "neieskaits" vai apraksti.</p>
		<p>Jautājumi un atbildes.</p>	<p>Standarta prasības noteikto jautājumu izskaidrošana, valodas prasmju pārbaude.</p>	
		<p>Darbs ar tekstu.</p>	<p>Informācijas ieguves, salīdzināšanas, interpretāšanas prasmju pārbaude. Grafisko organizatoru izmantošana informācijas strukturēšanai.</p>	
		<p>Uzdevumi.</p>	<p>Valodas zināšanu un prasmju diagnosticēšanai tiek izmantoti daudzveidīgi uzdevumi: eseju uzdevumi, vārtējuma izvēles uzdevumi, atbilžu izvēles uzdevumi, savietošanas uzdevumi, so atbilžu uzdevumi, tukšo vietu aizpildīšanas uzdevumi, kārtošanas uzdevumi.</p>	

Vērtēšanas forma		Vērtēšanas metodiskie paņēmieni	Piemēri	Vērtējuma atspoguļošanas veids
pēc vietas mācību procesā	pēc mērķa			
<p>Kārtējā vērtēšana Notiek mācību laikā; Ir mācību procesa operatīva un motivācija atgriezeniskā saite.</p>	<p>Formatīvā vērtēšana: skolēnu sasniegumu noteikšana ar nolikumu uzlabot; mācību procesa norises, mācību materiāla, izmantoto mācību metožu atbilstības kontrole un saskaņošana; skolēna objektīva pašvērtējuma un atbilstības veicināšana.</p>	<p>Novērošana.</p>	<p>Skolotājs veic strukturētu novērošanu stundas gaitā. Piem., skolēni raksta vēstījumu, skolotājs izdara piezīmes, ko katrs skolēns ir apguvis un kas viņam jāapgūst gan katram individuāli, gan grupai kopumā.</p>	<p>"Ieskaitīts"/ "neieskaitīts".</p>
		<p>Mācību diktāts.</p>	<p>Piem., radošs diktāts "Pavasaris": skolotājs klasei nodikt virkni vārdus vai vārdus savienojumus, kas saistīti ar šo tematu, un skolēni veido teikumus, lai rastos sakarīgus stāstījums. Skolotājam iespējams vērtēt apgūtās valodas zināšanas, vārdu krājumu, teksta veidošanas prasmes.</p>	
		<p>Atstāstījums.</p>	<p>Skolotājam iespējams, izmantojot ikvienu no atstāstījuma veidiem (brīvo, tuvu tekstam, konspektīvo, paplašināto, izlases vai atstāstījumu ar oriģināla formu maiņu), izvērtēt skolēnu prasmi sakarīgi, pareizi un tīklaini izteikt savas domas.</p>	

Vērtēšanas forma		Vērtēšanas metodiskie paņēmieni	Piemēri	Vērtējuma atspoguļošanas veids
pēc vietas mācību procesā	pēc mērķa			
		Diskusija.	Skolotāju grupas ir sagatavojušas diskusijai: "Sarunājoties ir/nav jāizmanto sinonīmi". Skolotāji vērtē saziņas kultūru grupās un skolotāji izvērtē argumentus, izteikt savu viedokli, aizstāvēt to.	
		Kritisku vērtēšanas kartes: pašvērtēšanas kartes, grupu darba vērtēšanas kartes.	Lai palīdzētu skolotājiem rezultātā, mēģinājis iesaistīt vērtēšanas procesā, kur noskaidro, kādam darbam ir veiksmīga, vienlaikus attīstot pašvērtēšanas prasmes. Vērtēšanas kartes var veidot mācību stundā (kā novērtēt izveidoto darbu, skolotāja uzstāšanās), pēc tam skolotājiem, ko apguvuši un kas vērtējam.	
Robežvērtēšana Notiek pēc lielākās vai mazākās kursa daļas apgūšanas. Dod iespēju spriest par gatavību nobeiguma pārbaudei un priekšmeta tālākai apguvei.	Formatīvā vērtēšana Skolotāju sasniegumu noteikšana ar noliktu uzlabot atbilstoši nobeiguma pārbaudes prasībām; apgūt mācību saturu un sasniegt mācību savstarpējā atbilstība; mācību rezultātu un nobeiguma pārbaudes darba prasību atbilstības saskaņošana.	Pārbaudes darbs paškontrolēi.	Noslēdzot mācību tēmu, piemēram, par lietotajiem rakstiem, skolotāji pārbauda savas zināšanas un prasmes par iesniegumu, paskaidrojumu. Iegūtais vērtējums ļauj secināt par skolotāju gatavību noslēgt pārbaudes darbam.	Balli vai ieskaiti/ neieskaiti.

Vērtēšanas forma		Vērtēšanas metodiskie paņēmieni	Piemēri	Vērtējuma atspoguļošanas veids
pēc vietas mācību procesā	pēc mērķa			
		Domraksts vai eseja (melnraksta vrtjums, analīze).	Skolotājs vrtē skolēna prasmes demonstrēt iegūtās zināšanas un prasmes, kā arī spēju izteikt savu viedokli/attieksmes, kas saistītas ar konkrētu tematu. Skolēniem tiek dota iespēja pilnībā pabeigt savu darbu, neierobežojot viņu noteiktā laikā, konsultējoties ar klasesbiedriem, skolotāju, izmantojot uzziņu materiālus.	
		Grupās projekts.	Skolēni grupās veic projekta darbu – patstāvīgu darbu valodas informācijas ieguvei, sistematizāšanai un interpretāšanai atbilstoši izvirzītajām mācību problēmām. Skolotājs var vrtēt ne tikai darba rezultātu, bet arī skolēnu sniegumu atsevišķos projekta posmos.	
Nobeiguma vērtēšana Notiek mācību tēmās vai kursa beigās; nosaka, kā stenotās mācību priekšmeta standarta prasības.	Summatīvā vērtēšana: skolēnu zināšanu un prasmju apguves līmeņa noteikšana, beidzot tēmu, mācību gadu, kursu.	Mācību līgums.	Skolēni sagatavo līcības/pierādījumus, lai varētu izvirzīt vienas priekšmeta par līguma izpildi. Kopā ar skolotāju tiek novērtēti, kā līgums ir izpildīts (novērtēta arī mācīšanās) un, ja nepieciešams, tiek veidots jauns mācību līgums.	Ballis.
		Darba māpe (mācību sasniegumu māpe).	Skolēni noteiktā laika posmā uzkrāj vingrinājumus, esejas, jaunrades darbus utt., darbu apkopojumus (pašvērtējuma kartes), kas parāda viņu progresu mācību darbības, sasniegumus, prasmes, kā arī attieksmes. Skolotājs 1 vai 2 reizes gadā pārskatījis katru skolēnu viņa mācību sasniegumus un izvirzījis uzdevumus tālākajam mācību periodam.	

Vērtēšanas forma		Vērtēšanas metodiskie paņēmieni	Piemēri	Vērtējuma atspoguļošanas veids
pēc vietas mācību procesā	pēc mērķa			
		Domraksts vai eseja (t. raksts).	Skolnieki raksta tekstu pēc noteiktas struktūras par kādu tematu. Piem., eseja "Aktuālu politisku un sabiedriskās dzīves jautājumu atspoguļojums TV pārraidīšanas publicistikas valodas stilā", kur tiek vērtēta skolnieka prasme izteikt saturu atbilstoši tematam, ievērot teksta uzbūves principus.	
		Pārbaudes darbs.	Skolnieki veic pārbaudes darbus, kuros izvērtēti noteikti uzdevumu veidi atbilstoši izvirzītajiem mācību mērķiem un uzdevumiem. Skolotāji vērtē skolnieku zināšanas un prasmes atbilstoši standartprasībām. Piemēram, nobeiguma pārbaudes darbs tiek skolniekiem piedāvāts teksts, kuru izmanto lasīšanas prasme pārbaudei, pievienojot testu, kur skolnieks izvēlas tekstā izlasītajam atbilstošas atbildes. Ja tekstā skolnieki klausās, iespējams pārbaudīt arī viņu klausīšanas prasmes. Lai pārbaudītu skolnieku tekstveides prasmes, tiek piedāvāti uzdevumi, kuru veikšanas laikā demonstrē ne tikai rakstprasme, bet arī zināšanas tekstveidē, prasme tās izmantot praktiski, kā prasme argumentēt vai pamatot savu viedokli. Piedāvājot modeltādā situācijā, iespējams pārbaudīt ne tikai skolnieku runas prasmes, bet arī prasmi veidot dialogu, monologu, stāstījuma plānošanu un jautājumu veidošanas prasmi. Tekstu pilnveides vai restaurācijas uzdevumos skolnieki var demonstrēt savu valodas kompetenci, zināšanas par valodu kāzīmju sistēmu un prasmi izmantot zināšanas praktiski.	

Izvēloties pārbaudīto saturu, ieteicams kombinēt formālas pārbaudes metodes (rakstveida pārbaudes darbi) un autentiskās metodes, kurš nozīmīga vieta atvērta skolēna praktiskajam sniegtumam (priekšnesumam), tādējādi nodrošinot gan atbilstošu saturu kontroli, gan nosakot sasniegtos mācību rezultātus un uzdevumus.

Mācību saturu kontrolei paredzta ievadvērtēšana un kritiskā vērtēšana; robežvērtēšanu un nobeiguma vērtēšanu jāakcentē mācību rezultātu un uzdevumu pārbaude.

Skolotājs savus veidotos darbus pārsvērtē pēc kritērijiem (vērtēšanas kritērijus nosaka skolotājs pats atkarībā no mācību priekšmeta saturu un mācību procesa organizācijas vai saskaņā ar izglītības iestādes izstrādāto izglītības programmu, vai saskaņā ar 10 ballu skalas lietošanas nosacījumiem).

Valsts pārbaudes darbu saturs veidots tā, lai skolēns var sākt vērtējumu pēc kritērijiem balli vai normatīvu vērtējumu pēc kritērijiem lēmēos (centralizētajos eksāmenos).

Mācību saturu apguvei izmantojamie mācību līdzekļi un metodes

Mācību līdzekļi

Mācību literatūra

Mācību procesā izmanto IZM ISEC apstiprinātās mācību grāmatas vai mācību līdzekļu komplektus, kas publicēti izdevumā "Ieteicamā mācību literatūra vispārīgajiem mācību iestādēm" (no 2000.gada); mācību līdzekļus, kas sekmē lingvokomunikatīvās pieejas īstenošanu; enciklopēdijas, vārdu caurules un citu uzdevu literatūru, kas palīdz bagātināt skolēnu zināšanas un izzināt darba pieredzi.

Mācību metodiskie līdzekļi

Audio un videoieraksti.

Mācību tehniskie līdzekļi

Kodoskops, audio ierakstu atskaņotājs, televizors un videoprojektors.

Mācību metodes un paņēmieni

Mācību procesā jāradīt darbinātības vide, kur skolēns sadarbojas ar skolotāju un citiem skolēniem veicot izzinošu praktisko darbu. Tas sasniedzams, izmantojot daudzveidīgu metožu klāstu.

Jebkura mācību metode ir lietderīga, ja tā stimulē kopīgu patiesības meklēšanu, veic visu iesaisti mācību procesā, respektē bērna intereses, dotumus, dziļas attiecības un veicina domāšanu, rada skolēna darbības un izturēšanās, attieksmes izmaiņas, palīdz gūt jaunus atziņas un veiksmes, nodrošina programmas minimuma un vairākus apguvi.

Metode	Skaidrojums	Piemēri
<p>Apaais galds.</p>	<p>Skolotājs vai skolnieki izvirza problēmu, kuras izpēti, analizēšanai, risināšanai nepieciešamas idejas. Mācību procesā katrā skolā piedalās šīs idejas izvirzītāji.</p> <p>Skolnieki strādā nelielās grupās. Katrai grupai ir viena papīrlapa un viens rakstmaiss. Ja vēlamies zināt katrā skolā individuālo ieguldījumu, katrs skolnieks grupā lieto citas krāsas rakstmaiss.</p> <p>Pirmais dalībnieks uzraksta savu priekšlikumu un padod lapu nākamajam skolnam pa kreisi. Ja kādam pietrūkst ideju, tas padod lapu tālāk.</p> <p>Skolnieki brīvi izsaka savu viedokli, dalās domās, iegūst vairākus iespējamos problēmas risinājuma variantus.</p>	<p>Idejas apaģalda organizēšanai: "Ko es varu darīt latviešu valodas saglabāšanai?" "Kā man uzlabot savas pareizrakstības prasmes?"</p>
<p>Apskats.</p>	<p>Skolotājs rosina skolniekus izpētīt kādu problēmsituāciju, jautājumu. Skolnieki veic informāciju, veicot anketēšanu, un rezultātus apkopo rakstveidā apskatā.</p> <p>Skolnieki uzzina jaunus faktus, iegūst priekšstatu par kādu problēmu, situāciju, attīstības stadiju, informāciju, kas iegūta no apstrādētās prasmes.</p>	<p>Veido apskatu par populārajām valodas izcelšanā hipotēzēm! Veido apskatu par tuvākajām apkārtnē izkārtojamām reklāmām, to mērķi un adresāti! Veido jaunās bērnu literatūras (viena autora literāro darbu) apskatu, izmantojot skolas (pilsētas) bibliotēkas resursus!</p>
<p>Aptauja (anketēšana/ intervija).</p>	<p>Skolotājs vai skolnieki izvēlas jautājumu, problēmu, parādību vai publiski izteiktu viedokli u.tml., kuru vēlas pētīt, vai personas, kuras vēlas intervēt. Skolotājs piedāvā skolniekiem sagatavotus jautājumus, uz kuriem viņiem jānoskaidro respondentu atbildes, vai arī jautājumus veido pašiem skolniekiem. Skolnieki iztaujā izvēlētos respondentus mutvārdo (intervija) vai rakstveidā (anketēšana). Pēc aptaujas skolnieki apkopo iegūto</p>	<p>Intervē..., izmantojot dotos jautājumus! Intervē..., izmantojot doto intervijas shēmu! Apkopo intervijas rezultātus dotajā tabulā! Intervē... par tēmu "Izloksnes patnābas Kurzemē" (Latgale, Ainažos u.tml.)!</p>

Metode	Skaidrojums	Piemēri
	informāciju un izdara secinājumus. Skolnieki attīsta prasmi iegūt un apkopot informāciju, to analizēt un izdarīt secinājumus, pilnībā saziņas prasmi.	
Argumentatīvā esēja.	Dots apgalvojums, skolniekiem jāatrod tam trīs apstiprinoši vai noliedzoši argumenti. Katrs arguments jāpaskaidro vismaz ar trim teikumiem. Pēc tam jāuzraksta secinājums, kurš izriet no skolniekiem minētajiem argumentiem.	Dažs ieteicams tālrunis argumentatīvai esējai: "Valodu situācija Latvijā", "Valodu pārmaiņu cēloņi mūsu dienās" (Argumentatīvās esējas veidošanas process detalizēti aprakstīts ISEC izdevuma "Lietišķie raksti pamatskolā" 14.lpp.)
Ar nodarbības.	Skolotājs sagatavo jautājumus vai uzdevumus, uz kuriem skolnieki var atbildēt ārpus skolas. Skolnieki novēro, veic pierakstus, klasē vai mājās sagatavo pārskatu par paveikto.	Izproti, kādi uzraksti ir izvietoti publiskās vietās (veikalos, izstāžu zālēs u.c.), veikalu skatlogos un analizē, kādu informāciju tie sniedz, kā arī pieraksta.
Brīvais raksts.	Skolotājs pirms kādas tēmas mērķa šādas, tās apguves laikā vai pēc tās apguves piedāvā skolniekiem ar tēmu saistītu tematu, par kuru būs jāraksta. Ir svarīgi vienoties ar skolniekiem par rakstīšanai atvēlētā laiku (3-5 min) vai teksta apjomu, kā arī par to, vai teksts būs jānolasa, jāiesniedz skolotājam vai paliks pašam autoram. Skolniekiem brīvi jāspriež norādīto tēmu un raksta, ko zina, domā un izjūt. Stunda atkarībā no mērķa skolnieki var nolasīt visu uzrakstīto tekstu vai tikai tādā uzturam, tikai skaistko, pareizko, būtisko teikumu, galveno domu, strīdīgu apgalvojumu.	Skolnieki attīsta prasmi rakstveidā izteikt savas domas, izjūtas, pieredzi, viedokli.

Metode	Skaidrojums	Piemēri
Darbs ar tekstu.	Skolotājs piedāvā tekstus lasīšanai (atbilstoši skolēnu lasīšanas tehnikas apguves līmenim) vai ierakstītus tekstus audio un videokasetēs mēģinājuma uzdevumu veikšanai mēģinājuma stundās vai pašizglotābai. Skolēns iepazīstas ar tekstu un iegūst informāciju: veido jautājumus vai analizē, atbild uz jautājumiem atbilstoši mēģinājuma uzdevumam.	Darbs ar dažādu stilu tekstiem, par to gan to uzbūvē, gan analizēt teksta saturu. Darbam ar tekstu iespējami dažādi veidi: lasīšana lomās, prognozēšana, jautājumi un atbildes.
Debates.	Skolotājs vai skolēni piedāvā apspriešanai kādu apgalvojumu, par kuru ir izteikti pretrunīgi viedokļi. Skolēni sadalās divās grupās. Katras grupas uzdevums ir iepazīstināt ar savu viedokli, argumentēt to, izteikt pretargumentus otras grupas viedoklim, parādot to. Debates var organizēt arī kā sacensības, kas notiek pēc zināmiem noteikumiem. Tādā gadījumā tiek izstrādāti arī vērtēšanas kritēriji. Debatēs svarīga nozīme ir ne tikai teikt saturam, bet arī pasniegšanas veidam. Skolēni attīsta prasmi argumentēt un aizstāvēt savu viedokli, publiski uzstāties.	Dažādi ieteicami temati debatēm: "Valodas kultūra", "Kāpēc Latvijā runā latviski?", "Kāpēc Latvijā zina latviešu valoda?", "Māksliniecišķis izteiksmes līdzekļu loma dzejī", "Literārtība..." u.c.
Diskusija.	Skolotājs (vai skolēni) piedāvā apspriešanai kādu notikumu, jautājumu, problēmu, lai noskaidrotu uzskatu daudzveidību un/vai rastu iespējamos problēmu risinājumus, atbildes uz būtiskiem jautājumiem, izvērtējot dažādus faktus, viedokļus, pieredzi, iespējas. Skolēni iesaistās domāšanā, argumentēti aizstāvot savu viedokli. Pazīstami dažādi diskusiju veidi: debates, pane diskusija, piramidālā diskusija, plēnrdiskusija, punktveidīgā diskusija, reglamentētā diskusija.	Diskusija izmantojama komunikatīvā prasmju attīstīšanai. Tāpēc var izmantot jebkuru skolēniem aktuālu tēmu, mēģinājuma efektivitēti var būt lingvistiska. Dažādi ieteicami temati diskusijām: "Sarunvalodas stils mūsu klasī", "Kā es varu darīt valodas kultūras kopšanu".

Metode	Skaidrojums	Piemēri
Domu karte.	Domu karte kā viens no grafisko organizatoru veidiem palīdz strukturēt domas gaitu: sākot ar vispārīgo (tēmu), pāriet uz konkrēto (apakštēmu) un tikai tad iedziņinās detaļās.	Domu karti var gan apkopot iegūto informāciju, gan pārskatīti atļaut zināmo pirms jaunas tēmas uzsākšanas vai papildināt informāciju tēmas apguves laikā, gan uzskatāmā veidā atspoguļot savas idejas. Lapas centrā ieraksta tēmu un apvelk ap to apli. Tad veido atzarus, kas tēmu savieno ar apakštēmām. Šiem atzariem piezīmē zariņus, pie kuriem pieraksta atslēgas vārdus, kas saistīti ar apakštēmu. Ar šīs saites var sazarot tēmu.
Grafiskie organizatori.	Mācību procesā izmantojami dažādi plānošanas, domu un teksta strukturēšanas veidi, tādējādi veidojot skolēnos izpratni par daļas un veseluma attiecībām, kā arī attēlot teksta pārskatīmas veidošanas prasmi. Paši veiksmīgi grafiskie organizatori izmantojami, lai attēlētu skolēnu mācīšanās kompetenci.	Pazīstamākie grafiskie organizatori: domu karte jeb ideju tēkla, hierarhiskais jeb pakārtotuma, nepabeigtais, secīgais, pārklājotais (kopīgais/atšķirīgais jeb Venna diagramma) plānošanas veids. (Detalizētāki par grafiskiem organizatoriem aprakstīts mācību grāmatā "Literatūra 7.klasei" (i/u "RaKa") 214.-215.lpp.)
Induktīvā domāšana.	Šīs metodes mērķis ir palīdzēt skolēniem praktiski attēlēt jebkuru veidošanas prasmi. Process sadalīts trīs soļos. 1. <u>Jebkuru veidošana</u> . "Kas ar ko sader kopā?" Skolēni nosauc uz kādu noteiktu tēmu attiecīgus vārdus, grupotos pēc kopīgām pazīmēm un izvēlas apzīmējumu grupām. 2. <u>Interpretācija</u> . "Ko tu saskati?" Skolēni apraksta izveidoto klasifikāciju, nosaka kategoriju sasaisti, cēloņus un sekas, izdara secinājumus. 3. <u>Principu lietošana</u> . "Kas notiktu, ja...?" Skolēni izmanto saskatītās likumsakarības – mēģina pierādīt vai namatot prognozes. Piemēram, hipotēzes. Pārbauda	Induktīvā domāšana palīdz skolēniem atrast un grupēt informāciju, veidot un klasificēt kategorijas, izvirzīt un pārbaudīt hipotēzes par izveidoto jebkuru grupu saiknēm. Šī metode izmantojama, piemēram, veidojot pārskatāmā veidā gada noslēgumu.

Metode	Skaidrojums	Piemēri
	<p>prognozes vai nosaka kritērijas, kas palīdzētu sāp raudēt.</p>	
<p>INSERT metode. (interactive note system for effective reading and thinking)</p>	<p>INSERT metodes pamatīr piezīmju sistēma ar noteiktiem apzīmējumiem, kurus lieto informācijai izvērtēšanai, lasot tekstu: teksta malī jēvelkāršs «V», ja lasītājs apstiprina to, ko skolēns jau zina vai domā, ka zina; teksta malī jēliek plusa zīme «+», ja izlasītā informācija skolēnam ir jauna; teksta malī jēliek mīnusa zīme «-», ja izlasītā informācija ir pretrunīga ar to, ko skolēns jau zina vai domā, ka zina; teksta malī jēliek jautājuma zīme «?», ja saistībā ar izlasīto informāciju rodas neskaidrības vai skolēns vēlas uzzināt par to kaut ko vairāk. Šo metodi ieteicams izmantot informatīvā un mācību tekstu apgūvē. Veicot pierakstus, vispirms jāpārdomā rindkopīetvert informācija. Jaunākajās klasēs ieteicams izmantot divus vai trīs apzīmējumus: «V», - jau zinā, «?», - gribu uzzināt vairāk, «+», - jauna informācija.</p>	<p>Šī metode rosina skolēnus mērķtiecīgi lasīt tekstu, palīdz izprast, izvērtēt, strukturēt tekstā atrasto informāciju.</p>
<p>Izpratē (izzināšana).</p>	<p>Skolotājs uzdod izpētīt kādu jautājumu vai problēmu. Skolēni izdomā jautājumus, uz kuriem jāmeklē atbildes, veido informāciju, izvirza pieņēmumus, pārbauda tos, nosaka iespējamās risinājumus.</p>	<p>Idejas par tēmiem: "Kāpēc j raksta saprotami?", "Kādi vajadzīgi prievārdi?", "Ko nevar izteikt ar vārdiem?" u.c.</p>

Metode	Skaidrojums	Piemēri
Jautājumi.	Skolotājs (vai skolnieki) mutvārdoš vai rakstveidā uzdod jautājumus par noteiktu tēmu.	Daudzveidīgu jautājumu uzdošana un izmantošana dažādu saziņas situācijās risināšanai, lai attīstītu skolnieku komunikatīvās prasmes. Izlasī tekstus un uzdod 3 jautājumus par to, ko nesaproti!
Jautājumu sesija.	Skolnieki, aplūkojot attēlus, klausoties vai lasot tekstus, skatoties videoierakstus utml. veido burtisku jautājumu sarakstu par noteiktu tēmu (kādu objektu, procesu vai parādību). To var darīt individuāli, pāros vai grupās. Pēc tam apmainās ar jautājumiem un sagatavo uz tiem atbildes rakstveidā vai mutvārdoš. Darba beigās skolnieki atbild uz jautājumiem, vienojas par to, kā atradīs un sagatavos atbildes uz tiem jautājumiem, uz kuriem stundas vai tēmas apguves laikā nav spējuši vai laika trūkuma dēļ nav paguvuši atbildēt.	Jautājumu sesija izmantojama tēmas ievadā, noskaidrojot jautājumus, kurus skolnieki vēl tos uzzināt. Tēmas apguves gaitā pakāpeniski tiek apskatīti visi izvirzītie jautājumi.
Jādzienā atpazīšana.	Skolotājs izvēlas jādzienā un iepriekš formulē sev tēmas skaidrojumu. Skolnieku uzdevums ir atpazīt (minēt) šo jādzienā, salīdzinot atbilstošus (derīgus) un neatbilstošus (nederīgus) piemērus. Process sadalīts trīs soļos. 1. <u>Jādzienā atpazīšana.</u> Skolotājs min jādzienam atbilstošus piemērus, skolnieki izvirza piemērus un pārbauda tos, pēc tam, pamatojoties uz iegūto raksturojumu, izveido definīciju. 2. <u>Jādzienā pārbaude.</u> Skolnieki nosauc definīcijai atbilstošus un neatbilstošus piemērus. Skolotājs apstiprina pareizos piemērus, nosauc jādzienā un koriģē skolnieku izveidoto definīciju. Skolnieki papildina	Šī metode palīdz atpazīt jādzienus, salīdzinot un saskatot piemērus, kas atklāj kādā dziena raksturīgās pazīmes, ar piemēriem, kuriem šīs pazīmes nav. Galvenie svarīgi ir minēt ar jādzienam neatbilstošus piemērus, jo tie palīdz skolniekiem noteikt jādziena robežas.

Metode	Skaidrojums	Piemēri
	<p>j dziena pazīmes, minot visus citus piemērus.</p> <p>3. <u>Domāšanas stratēģiju analīze</u>. Skolnieki raksturo savu domu gaitu, diskutējot par pieņēmumu un hipotēžu lomām j dziena atpazīšanā.</p>	
Kolāža.	<p>Kolāža ir radošs darba veids, kur skolnieki atklāj savu priekšstatu par kādu tematu, veidojot kompozicionāli vienotu attēlu no visdažādāko materiālu fragmentiem vai rēliņiem.</p> <p>Kolāžas veidošana organizējama grupās, pāros, tālrunī šis darbs var tikt organizēts arī individuāli.</p>	Izveidojiet kolāžu – palietikumam veidi!
Kooperatīvās mācīšanās metodes.	<p>Skolotājs piedāvā skolnieku grupām uzdevumu vai projekta darbu, kura veikšanai nepieciešama skolnieku produktīva sadarbība, jo rezultāti ir atkarīgi no katra grupas dalībnieka paveikta. Grupas dalībnieki ir ar dažādām zināšanām un spējām, mācās citos no cita, apmainās ar idejām un atbilstošu informāciju. Notiek aktīva mijiedarbība ar starp grupām. Skolotājs organizē norisi un konsultē skolniekus.</p>	Tāmu apguvei par valodas izcelšanu, rakstības rašanu, valodas attīstību izmantojama kooperatīvā mācīšanās. Tāauj ne tikai ekonomēt laiku, bet arī vienlaikus attīstīt skolnieku komunikatīvās prasmes.
Lasīšana lomās.	<p>Darbam nepieciešams izveidot vismaz 2–3 grupas pa 6 skolniekiem katrā. Visi saņem vienu un to pašu tekstu. Katram grupas dalībniekam tiek piešķirta loma: diskusijas vadītājs, priekšnieks, valodnieks, literārais eksperts, mākslinieks un analītiķis. Diskusijas vadītājs plāno apspriežamos jautājumus. Viņš galvenais uzdevums ir palīdzēt grupas dalībniekiem saprast teksta informāciju un nodrošināt visiem iespēju izteikties. Literārais eksperts izvēlas tekstvietas, kuras lasīt skaļi. Lai palīdzētu atcerēties vai izraisīt atmiņas par</p>	Šādā skolnieki stāda ar grāmatu izprotamu populārzinātnisku vai zinātnisku tekstu.

Metode	Skaidrojums	Piemēri
	<p>Izlas to tekstu. Mākslinieks veido zīmējumu par tekstu vai grafiski attēlo tajā saskaņā ar tās likumsakarības. Valodnieks izraksta no teksta nesaprotamos vārdus un meklē to skaidrojumu vārdnīcā vai aptaujā citas diskusijas dalībniekus. Analītiķis precīzākai teksta izpratnei meklē saistību starp izlasīto un savu vai citu dalībnieku pieredzi. Pratinieks veido izlasītā teksta kopsavilkumu. Kad visi savu uzdevumu veikuši, vienas un tās pašas tēmas izpildītāji sanāk kopā un saskaņo savu viedokli, lai mazo grupu diskusijās būtu līdzsvarīga informācija un skolnieki varētu pieriecināties piedalīties debatēs. Tālākotnējkā diskusijas par izlasīto tekstu sākotnējās grupās.</p>	
<p>Lomu spēle.</p>	<p>Skolotājs rakstveidā vai mutvārdošā veidā skolniekiem mēģina situācijas aprakstu (to iespējams atveidot lomās). Skolniekiem tas atveidojams lomās atbilstoši uzdevumam. Pratinieki skolniekiem var vērot, pierakstīt un vērtēt, lai pēc situācijas izspēšanas piedalītos diskusijā.</p>	<p>Lomu spēle izmantojama runas prasmju pilnveidei dažādos saziņas situācijās. Ja lomu un situāciju izspēlei izmanto daiļdarbu, tā arī integrē valodu un literatūru, kā arī palīdz skolniekiem apgūt prasmi argumentēt un pamatot savu viedokli.</p> <p>Uzdevuma piemērs skolnam: Tev jāiet prom uz skolas literatūrpulciņa mēģinājumu, bet atnācīs meistarlabot elektrību, kā tu risināsi sarunu, ko darīsi. Katra grupa sagatavo savu uzstāšanos. Tad notiek savstarpēja noskatīšanās un situāciju salīdzināšana, noskaidrojot, ar kādu saziņas līdzekli palīdzību izdevās efektīvāk atrisināt situāciju.</p>

Metode	Skaidrojums	Piemēri
Prognozēšana.	Tā ir metode, kas paredz prognožu izteikšanu par apgūstamo tēmu, pamatojoties uz jau zināmo/izlasīto (virsrakstu, attēlu, fragmentu).	Prognozēšanu var veikt gan nodarbības sākumā, gan vairākkārt stundas vidū, pārtraucot teksta lasīšanu.
Projektu metode.	Skolotājs palīdz skolniekiem formulēt projekta mērķi, izveidot darba grupas, sniedz atbalstu projekta izveidei. Skolnieku grupas formulē idejas un jautājumus, iegūst informāciju, pētā un risina problēmas, apkopo darba rezultātus un iepazīstina ar tiem pārējos skolēnus.	Projektu metodi ieteicams izmantot komunikatīvo prasmju un vispārīgās valodniecības jautājumu apguvei, kā arī mērcbūgāda noslūgumam, kad notiek mērcbūsasniegumu apkopšana. Skolnieki var veidot savu grupu, izdot avīzi, intervēt novada iedzīvotājus, izstrādāt mērcbūmateriālus sev un saviem vienaudžiem un vienlaikus pašiem mērcbūties. Izveidojiet grupu par... Izveidojiet klases avīzi par... Izstrādājiet mērcbūmateriālus sev un saviem klasesbiedriem par...
Runāšana pie mikrofona.	Dalībnieki grupā kērtas izsakās par kādu jautājumu vai tēmu. Kad pirmais dalībnieks sāk runāt, pārējie uzmanīgi klausās. Pēc signāla (runāšanai atvēltais laiks var būt noteikts, piem., 3 minūtes, vai arī katrā gadījumā tērisgs) runātājam lomu pārņem kāmais dalībnieks. Viņam jāprot turpināt iepriekšējā runātāja domu un papildināt to ar savām idejām. Stāstījuma laikā runātāji mainās vairākkārt.	Šī metode izmantojama, lai pārbaudītu apgūto materiāla izpratni, sekmētu aktīvu klausānos un līdzdalību. Lai lomu maiābūtu uzskatāmāka, runātājam iespējams izmantot arī simbolisku mikrofonu, kuru viņš pēc signāla nodod nākamajam runātājam.

Metode	Skaidrojums	Piemēri
Saruna (mācību dialogs).	Skolotājs vai skolēns uzdod jautājumus un vada sarunu, izmantojot sākotnējas atbildes. Pārjē skolēni iesaistās sarunā atbilstoši noteikumiem.	Dialogu tēmām, tātad diskusiju tēmām, jābūt atbilstošām skolēnu vecumam, mācību situācijai un mērķim. Dialoga veidošanas prasmju izkopšanai var izmantot literatūras vai sociālzinātnes.
Situāciju izspēle un analīze.	Skolotājs rakstveidā vai mutvārds piedāvā skolēniem reālas situācijas aprakstu. Skolēni risina šo situāciju, uzņemoties dažādus pienākumus atbilstoši situācijai un izspēlējot tos. (Salīdzinot ar lomu spēli, simulāciju raksturo lielāka nenoteiktība, elastīgums un sarežģītība.) Skolotājs piedāvā skolēniem reālas situācijas aprakstu un uzdod jautājumus par šo situāciju. Skolēni pārprun (dažkārt ar novirzi), analizē, pieraksta, secina, veido kopsavilkumus vai ieteikumus.	Situāciju izspēle, tātad lomu spēle, sekmē komunikatīvo prasmju veidošanos. Skolēni grupās var veidot sarunas situāciju aprakstus, tad mainīties un risināt dialogus atbilstoši norādītajām situācijām. Grupās cita citu vārti un analizē atbilstoši iepriekš kopīgi izvirzītiem kritērijiem.
Spēles.	Skolotājs ir sagatavojis tēmai vai konkrētajai stundai tematiski atbilstošu galda vai kustību spēli un iepazīstina ar tās noteikumiem skolēnus. Skolēni iesaistās spēlēs. Spēles sagatavošanu pēc skolotāja norādījumiem var veikt arī skolēni.	Valodas kompetences izkopšanai izmantojamas dažādas vārdu spēles: krustvārdu mīklas, rubīki, vārdu loto vai bingo. Komunikatīvo prasmju izkopšanai var izmantot gan latviešu tautas rotaļas, gan spēles, kurās daļēniem jāveido dialogs.
Stāstījums (izklāsts, lekcija).	Skolotājs vai skolēns izklāsta kādā temata saturu, tas var būt kādu ideju, viedokļu, faktu, teoriju vai notikumu izklāsts. Skolēni klausās, veido pierakstus atbilstoši uzdotajam uzdevumam, uzdod jautājumus.	Stāstījums izmantojams situācijās, ja mācību saturs citādi nav pieejams. Stāstījuma laikā varam uzdot jautājumus, veidot pierakstus. Veido stāstījumu, izmantojot dotos balstvirsdokus! Sagatavo stāstījumu par A.Kronvalda veidotajiem jaunvirsiem!

Metode	Skaidrojums	Piemēri
Tabula.	<p>Tabulu var atspoguļot attiecībā, struktūras un procesus. Tabulu var veidot, veicot informāciju no rakstu avotiem par kļūdu, lai labāk izprastu aplūkojamot un veiktu vispārīgu, klasifikāciju, izdarītu secinājumus vai vienkārši apzinātu situāciju kļūdom.</p> <p>Tabulu var veidot arī rezultātu apkopšanai, veicot pētījumus, aptaujājot respondentus. Uzskatīmais informācijas izkārtojums ļauj ietaupīt laiku un uzlabot plānošanas procesu.</p>	<p>Sagrupējiet datus iras tabulā! Izveido tabulu, kurā būtu aptverti latviešu valodas attiecības posmi!</p>
Uzdevumu risināšana.	<p>Skolotājs piedāvā skolniekiem vairākus līdzīgus uzdevumus, lai nostiprinātu kādas noteiktas zināšanas vai prasmes.</p> <p>Skolniekiem jāatkrītoti veic vairākas vai mazākas vienveidīgas darbības, kas palīdz automatizēt kļūdu zināšanu vai prasmju lietošanu, iegūt vai pilnveidot fizisku vai psihisku pašbūvē, spējās.</p>	<p>Glītī noraksti tekstu! Ievieto pareizo burtus! Noraksti teikumu, liekot nepieciešamās pieturzes!</p>
Venna diagramma.	<p>Venna diagrammu, kas savbūtībā ir viens no plānošanas veidiem, lieto kopīgā un atšķirīgā noteikšanai un jēdzieniem definēšanai.</p>	<p>Venna diagrammu attēlo kā divus vai trīs apļus, kas daļēji pārklājas. Tas ir veids, kā noteikt un parādīt attiecības starp grupām, kategorijām kopām, lielumiem. Venna diagrammu var izmantot dažādu rakstura attiecību demonstrēšanai. Datas, kuras nepārklājas, raksta atšķirīgi, datiem, kur apļi pārklājas, – kopīgi.</p> <p>Salīdziniet lietvārdu un darbības vārdu (pašības vārdu un apstākļu vārdu) pēc to gramatiskajām pazīmēm! Attēlojiet Venna diagrammu abiem vārdiem kopīgi un atšķirīgi!</p>

Metode	Skaidrojums	Piemēri
Vizualizācija.	Skolotājs vai skolēni izmanto vai izveido patstāvīgi dažādus simboliskus uzskates līdzekļus – domu kartes, shēmas, diagrammas, tabulas, plānus, kartes, zīmējumus u.c. (Simboliskie uzskates līdzekļi ir īstenības objektu attēlojums ar vārdu, simbolu un krāsu palīdzību.)	Skolēns vizualizē sev nepieciešamo informāciju, lai uzlabotu savu rakstprasmi. Iekļaujiet savu pareizrakstības rokasgrāmatu un regulāri to papildiniet!